

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการบริหารงาน โครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหาร ส่วนตำบล จังหวัดกำแพงเพชร ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร
2. การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล
3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริการสาธารณะ
4. งาน โครงสร้างพื้นฐาน
5. องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกำแพงเพชร
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบความคิดของการวิจัย

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

คำว่า “การบริหาร” (Administration) หรือ “การจัดการ” (Management) หรือ “รัฐประศาสนศาสตร์” (Public Administration) นั้น ย่อมเป็นการยากที่จะสรรหาคำจำกัดความเพียง ประโยคเดียวมาเพื่อให้เข้าใจได้ (อรุณ รัชธรรม, 2536, ไม่ปรากฏเลขหน้า) เนื่องจากคำว่า “การบริหาร” เป็นคำที่มีความหมายเหมือนกับคำว่า “การจัดการ” นอกจากสองคำนี้ที่มีความ ใกล้เคียงกันแล้ว ยังมีศัพท์อื่นๆ อีก อาทิ เช่น การบริหารสาธารณกิจ การบริหารรัฐกิจ หรือ การบริหารราชการ เมื่อต้องการหมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมในการบริหารงานสาธารณะ แต่เมื่อต้องการหมายถึง สาขาวิชาหรือการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารสาธารณะก็ใช้คำว่า รัฐประศาสนศาสตร์ หรือสาธาณบริหารศาสตร์ (Public Administration) (สร้อยตระกูล (ดิทยานนท์) อรรถมานะ, 2543, หน้า 9) แต่อย่างไรก็ตาม คำว่า การบริหาร (Administration) มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน “Administatrae” หมายถึง ช่วยเหลือ (Assist) หรืออำนวยการ (Direct) การบริหารมีความสัมพันธ์หรือมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “Mimister” ซึ่งหมายถึง การรับใช้

หรือผู้รับใช้ หรือผู้รับใช้รัฐ คือ รัฐมนตรี สำหรับความหมายดั้งเดิมของคำว่า Administer หมายถึง การติดตามดูแลสิ่งต่างๆ

ส่วนคำว่า การจัดการ (Management) นิยมใช้ในภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อมุ่งแสวงหากำไร (Profits) หรือกำไรสูงสุด (Maximum Profits) สำหรับผลประโยชน์ที่จะตกแก่สาธารณะถือเป็นวัตถุประสงค์รองหรือเป็นผลพลอยได้ (By Product) เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงแตกต่างจากวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งหน่วยงานภาครัฐที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการสาธารณะทั้งหลาย (Public Services) แก่ประชาชน การบริหารภาครัฐทุกวันนี้หรืออาจเรียกว่า การบริหารจัดการ (Management Administration) เกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจมากขึ้น เช่น การนำแนวคิดผู้บริหารสูงสุด (Chief Executive Officer) หรือ ซีอีโอ (CEO) มาปรับใช้ในวงราชการ การบริหารราชการด้วยความรวดเร็ว การลดพิธีการที่ไม่จำเป็น การลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการ และการจูงใจด้วยการให้รางวัลตอบแทน เป็นต้น นอกเหนือจากการที่ภาครัฐได้เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจเข้ามารับสัมปทานจากภาครัฐ เช่น ให้สัมปทานโทรศัพท์มือถือ การขนส่ง เหล้า บุหรี่ ไร่ อย่างไรก็ดี ภาคธุรกิจก็ได้ทำประโยชน์ให้แก่สาธารณะหรือประชาชนได้เช่นกัน เช่น จัดโครงการคืนกำไรให้สังคมด้วยการลดราคาสินค้า ขายสินค้าราคาถูก หรือการบริจาคเงินช่วยเหลือสังคม เป็นต้น

การบริหาร บางครั้งเรียกว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงาน หรือการปฏิบัติงานใดๆ ของหน่วยงานของรัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ (ถ้าเป็นหน่วยงานภาคเอกชน หมายถึงของหน่วยงาน และ/หรือ บุคคล) ที่เกี่ยวข้องกับคน สิ่งของและหน่วยงาน โดยครอบคลุมเรื่องต่างๆ เช่น (1) การบริหารนโยบาย (Policy) (2) การบริหารอำนาจหน้าที่ (Authority) (3) การบริหารคุณธรรม (Morality) (4) การบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม (Society) (5) การวางแผน (Planning) (6) การจัดองค์การ (Organizing) (7) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Staffing) (8) การอำนวยการ (Directing) (9) การประสานงาน (Coordinating) (10) การรายงาน (Reporting) และ (11) การงบประมาณ (Budgeting) เช่นนี้ เป็นการนำ “กระบวนการบริหาร” หรือ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร” ที่เรียกว่า แฟมส์-โพสคอร์ด (PAMS-POSDCoRB) แต่ละตัวมาเป็นแนวทางในการให้ความหมาย

อาจกล่าวได้ว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงาน หรือการปฏิบัติงานใดๆ ของหน่วยงานของรัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่เกี่ยวข้องกับ คน สิ่งของ และหน่วยงาน โดยครอบคลุมเรื่องต่างๆ เช่น (1) การบริหารคน (Man) (2) การบริหารเงิน (Money) (3) การบริหารวัสดุอุปกรณ์ (Material) (4) การบริหารงานทั่วไป (Management) (5) การบริหารการให้บริการประชาชน (Market) (6) การบริหารคุณธรรม (Morality) (7) การบริหารข้อมูลข่าวสาร (Message)

(8) การบริหารเวลา (Minute) และ (9) และการบริหารการวัดผล (Measurement) เช่นนี้ เป็นการนำ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร” ที่เรียกว่า 9M แต่ละตัวมาเป็นแนวทางในการให้ความหมาย การให้ความหมายทั้ง 2 ตัวอย่างที่ผ่านมานี้ เป็นการนำหลักวิชาการด้านการบริหาร คือ “กระบวนการบริหาร” และ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร” มาใช้เป็นแนวทางหรือกรอบ แนวคิดในการให้ความหมายซึ่งน่าจะมีส่วนทำให้การให้ความหมายคำว่า การบริหาร เช่นนี้ ครอบคลุมเนื้อหาสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการบริหาร ชัดเจน เข้าใจได้ง่าย เป็นวิชาการ และมีกรอบ แนวคิดด้วย นอกจากนี้ ตัวอย่างนี้แล้ว ยังอาจนำปัจจัยอื่นมาใช้เป็นแนวทางในการให้ความหมาย ได้อีก เป็นต้นว่า 3M ซึ่งประกอบด้วย การบริหารคน (Man) การบริหารเงิน (Money) และการ บริหารงานทั่วไป (Management) และ 5P ซึ่งประกอบด้วย ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประหยัด ประสานงาน และประชาสัมพันธ์

ความหมายการบริหาร

มีนักวิชาการ และผู้ที่ให้ความหมายของการบริหาร ไว้ ดังนี้
สมพงษ์ เกษมสิน (2523, หน้า 27) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และ ศิลป์นำเอาทรัพยากรบริหาร (Administrative Resource) เช่น คน เงิน วัสดุสิ่งของ และการจัดการ มาประกอบการตามกระบวนการบริหาร (Process of Administration) เช่น POSDCoRB Model ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

เฟรดเดอริค ดับบลิว เทเลอร์ (Taylor, 1911, p. 95, อ้างถึงใน สมพงษ์ เกษมสิน, 2523, หน้า 27) ให้ความหมายการบริหารไว้ว่า งานบริหารทุกอย่างจำเป็นต้องกระทำโดยมี หลักเกณฑ์ ซึ่งกำหนดจากการวิเคราะห์ศึกษาโดยรอบคอบ ทั้งนี้ เพื่อให้มีวิธีที่ดีที่สุดในอันที่จะ ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตมากยิ่งขึ้นเพื่อประโยชน์สำหรับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ปีเตอร์ เอฟ ดรึคเกอร์ (Drucker, 1971, p. 135, อ้างถึงใน สมพงษ์ เกษมสิน (2523, หน้า 6) กล่าวว่า การบริหาร คือ ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น การทำงานต่างๆ ให้ลุล่วงไป โดยอาศัยคนอื่นเป็นผู้ทำภายในสภาพองค์การที่กล่าวนั้น ทรัพยากรด้านบุคคลจะเป็น ทรัพยากรหลักขององค์การที่เข้ามาพร้อมกันทำงานในองค์การ ซึ่งคนเหล่านี้จะเป็นผู้ใช้ทรัพยากร ด้านวัตถุอื่นๆ เครื่องจักร อุปกรณ์ วัตถุดิบ เงินทุน รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อผลิตสินค้าหรือ บริการออกจำหน่ายและตอบสนองความพอใจให้กับสังคม

วิรัช วิรัชนิการธรรม (2548, หน้า 5) กล่าวว่า การบริหารจัดการ (Management Administration) การบริหารการพัฒนา (Development Administration) แม้กระทั่งการบริหารการ บริการ (Service Administration) แต่ละคำมีความหมายคล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกันที่เห็นได้อย่าง ชัดเจนมีอย่างน้อย 3 ส่วน คือ หนึ่ง ล้วนเป็นแนวทางหรือวิธีการบริหารงานภาครัฐที่หน่วยงานของ

รัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ นำมาใช้ในการปฏิบัติราชการเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารราชการ สอง มีกระบวนการบริหารงานที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การคิด (Thinking) หรือการวางแผน (Planning) การดำเนินงาน (Acting) และการประเมินผล (Evaluating) และสาม มีจุดหมายปลายทาง คือ การพัฒนาประเทศไปในทิศทางที่ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมทั้งประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้าและมั่นคงเพิ่มขึ้น สำหรับส่วนที่แตกต่างกัน คือ แต่ละคำมีจุดเน้นต่างกัน กล่าวคือ การบริหารจัดการเน้นเรื่องการนำแนวคิดการจัดการของภาคเอกชนเข้ามาใช้ในการบริหารราชการ เช่น การมุ่งหวังผลกำไร การแข่งขัน ความรวดเร็ว การตลาด การประชาสัมพันธ์ การจูงใจด้วยค่าตอบแทน การลดขั้นตอน และการลดพิธีการ เป็นต้น ในขณะที่การบริหารการพัฒนาให้ความสำคัญเรื่องการบริหารรวมทั้งการพัฒนานโยบาย แผน แผนงาน โครงการ (Policy, Plan, Program, Project) หรือกิจกรรมของหน่วยงานของรัฐ ส่วนการบริหารการบริการเน้นเรื่องการอำนวยความสะดวกและการให้บริการแก่ประชาชน

ทฤษฎีการบริหาร

สมยศ นาวิกาน (2538, หน้า 18) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการของการวางแผน การจัดองค์การ การมีส่วนร่วมและการควบคุมกำลังความพยายามของสมาชิกองค์การ และการใช้ทรัพยากรอื่นๆ เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้

สมาน รังสิโยภยกุล และสุธี สุทธิสมบุรณ์ (2523, หน้า 1-5) กล่าวว่า การบริหารตามความหมายทางวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยองค์ประกอบหรือปัจจัยต่างๆ ที่จำเป็นต่อการบริหาร และวิธีการปฏิบัติงาน ตลอดจนหมายถึงการทำให้งานสำเร็จลุล่วงไปโดยอาศัยบุคคลอื่นๆ องค์ประกอบหรือปัจจัยที่จำเป็นต่อการบริหารนั้น ในขั้นแรกมีอยู่ 4 ประการด้วยกัน คือ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และวิธีการปฏิบัติงาน (Method) ที่เรียกว่า 4 M แต่ต่อมาได้มีการเพิ่มองค์ประกอบเข้ามาอีกหลายประการ เช่น อำนาจ หน้าที่ เวลา ความตั้งใจในการทำงาน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

จากความหมายของดังกล่าว จะเห็นว่าการบริหารมีลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ (1) การบริหารงานจะต้องมีวัตถุประสงค์ (2) การบริหารงานจะต้องมีองค์ประกอบหรือปัจจัยต่างๆ เช่น คน เงิน วัสดุสิ่งของ เป็นต้น เป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน และ (3) การบริหารมีลักษณะเป็นการดำเนินงาน ที่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง

การบริหารมีลักษณะเป็นการดำเนินงาน ที่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง ผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวไว้มากมายหลายอย่าง ซึ่งนำมาสรุปพอเป็นที่เข้าใจว่า การบริหารงานที่ดีควรประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญ 4 ประการ คือ การวางแผน (Plan – P) การปฏิบัติตามแผน (Do – D)

การตรวจสอบ (Check – C) การปรับปรุง (ACT – A) หรือที่รวมเรียกว่า วงจรเดมมิงหรือวงจรควบคุมคุณภาพ PDCA ย่อมาจาก Plan-Do-Check-Act แปลว่า วางแผน – ปฏิบัติ – ตรวจสอบ – ปรับปรุง เป็นวงจรที่มีความเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยตรง วงจรเดมมิงซึ่งขออธิบายแต่ละข้อโดยย่อดังนี้

วีรพงษ์ เถลิงจิระรัตน์ (2547, หน้า 56) กล่าวว่า วงล้อเดมมิง หรือวงล้อ PDCA คือวิธีการที่เป็นขั้นตอนในการทำงานให้งานเสร็จอย่างถูกต้องอย่างมีประสิทธิภาพและเชื่อถือได้ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (Check) และการปฏิบัติการแก้ไขปัญหาที่ทำให้งานไม่บรรลุเป้าหมายตามแผนที่วางไว้ (Act) ดังนั้นการหมุนวงล้อเดมมิง (PDCA) อย่างต่อเนื่อง จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้การบริหารงานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุพันธ์ จูมสิมมา (2553, หน้า 37) กล่าวว่า วงจรการพัฒนาคุณภาพ PDCA ของเดมมิง (Deming Cycle) เป็นกระบวนการที่มีการตรวจสอบตนเองอยู่ตลอดเวลา ตั้งแต่ขั้นการวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผนหรือขั้นตอนที่วางไว้ (Do) การตรวจสอบหรือการประเมิน (Check) และการนำผลการประเมินย้อนกลับไปทบทวนปรับปรุงแก้ไข วางมาตรฐาน / มาตรการ กำหนดขั้นตอนกันใหม่ (Act)

สุไรยา จินารง (2554, หน้า 30, อ้างถึงใน จำรัส นองมาก, 2545) ได้กล่าวว่า วงจรคุณภาพไว้ว่า เป็นวงจรการพัฒนาของ ดร.เอ็ดวาร์ด เดมมิง ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผน (Plan) เป็นการเตรียมการไว้ล่วงหน้า เพื่อจะทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ในการวางแผนจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย แนวทาง การดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาและทรัพยากรที่ต้องการใช้เพื่อทำงานให้บรรลุ
2. การปฏิบัติตามแผน (Do) เป็นการดำเนินงานต่อเนื่องจากวางแผน โดยมีกรอบมอบหมายผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามลักษณะงาน เวลา ลากะกิจแต่ละส่วนงาน โดยมีการนิเทศ แนะนำ กำกับ ติดตาม เพื่อให้งานเป็นตามที่กำหนด
3. การตรวจสอบ (Check) เป็นการประเมินผลการดำเนินงานในเวลาหนึ่งว่างานสำเร็จมากน้อยแค่ไหน เค้นด้อยเพียงใด ถ้าเปรียบเทียบกับระหว่างสิ่งที่คาดหวังเอาไว้กับสิ่งที่ทำได้จริง การประเมินผลในขั้นตอนนี้ก็เพื่อต้องการทราบสภาพการดำเนินงานจริงว่าเป็นเช่นไร จะต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไร
4. การปรับปรุง (ACT) เป็นการนำผลจากการประเมินมาปรับปรุง พัฒนาต่อไป เช่น ถ้าผลการปฏิบัติในช่วงเวลาที่ผ่านมายังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้ก็ต้องปรับเปลี่ยน

วิธีดำเนินงานใหม่ให้เหมาะสม หรือถ้าผลการปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายแล้ว ในการดำเนินงานต่อไปจะได้เปลี่ยนเป้าหมายให้สูงขึ้นกว่าเดิม เพื่อให้องค์กรพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ

สุไรยา จินารง (2554, หน้า 37-38) ได้กล่าวว่า การวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุง การนำวงจรคุณภาพมาปฏิบัติให้ครบทุกขั้นตอน จะทำให้องค์กรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นการกระบวนกรที่ใช้ในการควบคุมคุณภาพในการทำงานที่เป็นระบบ ประกอบด้วยขั้นตอนการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไขนำมาใช้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง

สมพร วงศ์วิฐาน (2555, หน้า 46) ได้กล่าวว่า กระบวนการ PDCA คือ การทำงานร่วมกันที่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือ ตั้งใจทำงาน ในภารกิจที่ได้รับมอบหมายในแนวทางที่ชัดเจน โดยเริ่มจากขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติ ขั้นประเมินและรายงานผล ตลอดจนขั้นปรับปรุงพัฒนา และเมื่อพบปัญหาหรืออุปสรรคต้องย้อนกลับมาวิเคราะห์เพื่อหาสาเหตุ และแก้ไขปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น กระบวนการ PDCA จึงเป็นกระบวนการ ที่ต้องมีการหมุนเวียนในการพัฒนาให้ดีขึ้น โดยไม่หยุดอยู่กับที่

สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์ (2542, หน้า 180-190) กล่าวว่าแนวคิดของวงจรนี้ ดร.วอลท์เตอร์ ชิวฮาร์ต เป็นผู้พัฒนาขึ้นเป็นคนแรกในปี ค.ศ. 1939 และ ดร.เอ็ดวาร์ด เดมมิ่ง เป็นผู้นำมาเผยแพร่ในประเทศญี่ปุ่นเมื่อปี ค.ศ. 1950 จนเป็นที่เผยแพร่หลายในชื่อ วัฏจักรเดมมิ่ง (Deming Cycle) หรือวงจรคุณภาพ หรือ วัฏจักรแห่งการบริหารคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

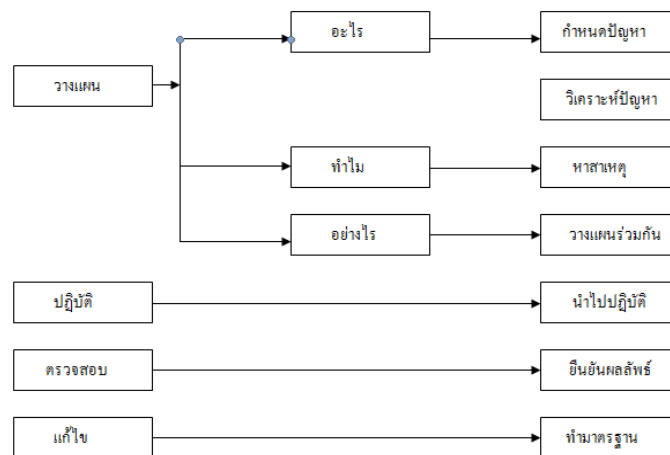
ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan – P)

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน (Do – D)

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check – C)

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุง (ACT – A)

ภาพประกอบที่ 1 แสดงข้อมูลกระบวนการของ PDCA

ที่มา: สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542, หน้า 188)

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) การวางแผนงานจะช่วยพัฒนาความคิดต่างๆเพื่อนำไปสู่รูปแบบที่เป็นจริงขึ้นมาโดยละเอียดให้พร้อมในการเริ่มต้นลงมือปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติ (DO) ประกอบด้วยการทำงาน 3 ระยะ คือ

1. การวางแผนการกำหนดการ

- 1.1 การแยกแยะกิจกรรมต่างๆที่ต้องการกระทำ
- 1.2 กำหนดเวลาที่ต้องใช้ในกิจกรรมแต่ละอย่าง
- 1.3 การจัดสรรทรัพยากรต่างๆ

2. การจัดแบบเมทริกซ์ (Matrix Management) การจัดแบบนี้ สามารถช่วยดึงเอาผู้เชี่ยวชาญหลายแขนงจากแหล่งต่างๆ มาได้และเป็นวิธีช่วยประสานงานระหว่างฝ่ายต่างๆ

3. การพัฒนาขีดความสามารถในการทำงานของผู้ร่วมงาน

- 3.1 ให้ผู้ร่วมงานเข้าใจถึงงานทั้งหมดและทราบเหตุผลที่ต้องกระทำ
- 3.2 ให้ผู้ร่วมงานพร้อมในการใช้ดุลพินิจที่เหมาะสม
- 3.3 พัฒนาจิตใจให้รักการร่วมมือกัน

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) ทำให้รู้สภาพการของงานที่เป็นอยู่เปรียบเทียบกับสิ่งที่วางแผนซึ่งประกอบด้วยกระบวนการดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ
2. รวบรวมข้อมูล

3. พิจารณากระบวนการทำงานเป็นตอนๆ เพื่อแสดงจำนวนและคุณภาพของผลงานที่ได้รับแต่ละขั้นตอนเปรียบเทียบกับที่ได้วางแผนไว้

4. การรายงาน จัดแสดงผลการประเมินรวมทั้งมาตรการป้องกันความผิดพลาดหรือความล้มเหลว โดยรายงานเป็นทางการอย่างสมบูรณ์ และรายงานแบบย่ออย่างไม่เป็นทางการ

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงแก้ไข (Act) ผลของการตรวจสอบหากพบว่าเกิดความบกพร่องขึ้นทำให้งานที่ได้ไม่ตรงเป้าหมายหรือผลงานไม่ได้มาตรฐาน ให้ปฏิบัติตามแก้ไขปัญหตามลักษณะที่ค้นพบ ดังนี้

1. ถ้าผลงานเบี่ยงเบนไปจากเป้าหมาย ต้องแก้ไขที่ต้นเหตุ
2. ถ้าพบความผิดปกติใดๆ ให้สอบสวนค้นหาสาเหตุแล้วทำการป้องกัน เพื่อมิให้ความผิดปกตินั้นเกิดขึ้นซ้ำอีกในการแก้ปัญหาเพื่อให้ผลงานได้มาตรฐานอาจใช้มาตรการดังต่อไปนี้

2.1 การย้ายนโยบาย

2.2 การปรับปรุงระบบหรือวิธีการทำงาน

2.3 การประชุมเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน

เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ (2545, หน้า 98-99) กล่าวถึงแนวคิดของเดมมิ่ง ว่าผู้บริหารระดับสูงต้องมีบทบาทหลายด้าน และการจัดการคุณภาพที่ประสบความสำเร็จนั้นต้องอาศัยหลักการที่เรียกว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

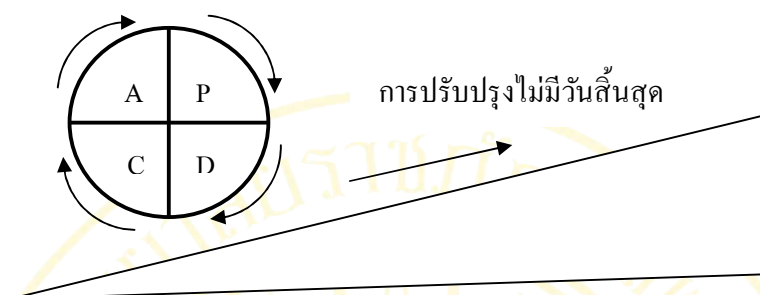
ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) หมายถึง วางแผนโดยใช้ข้อมูลที่มีอยู่หรืออาจเก็บรวบรวมขึ้นมาใหม่ นอกนั้นอาจทดสอบเพื่อเป็นการนำร่องก่อนก็ได้

ขั้นตอนที่ 2 การทำ (Do) หรือลงมือทำ หมายถึง ลงมือเอาแผนไปทำ ซึ่งอาจทำในขอบข่ายเล็กๆ เพื่อทดลองดูก่อน

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) หมายถึง การตรวจสอบ หรือสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นว่ามีเปลี่ยนแปลงมากน้อยเพียงใดและเป็นไปในทางใด

ขั้นตอนที่ 4 การแก้ไข (Act) หรือลงมือแก้ไข (Corrective Action) หมายถึง หลังจากที่ได้ศึกษาผลลัพธ์แล้ว อาจไม่เป็นไปตามที่ต้องการหรือมีปัญหาที่ต้องแก้ไข ก็ต้องดำเนินการแก้ไขตามที่จำเป็น หลังจากนั้นสรุปเป็นบทเรียนและพยากรณ์เพื่อเป็นพื้นฐานในการคิดหาวิธีการใหม่ๆ ต่อไป การลงมือปฏิบัติดังกล่าวนี้แสดงดังนี้

ภาพประกอบที่ 2 แสดงวงล้อเดมมิ่ง

ที่มา: (เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, 2545, หน้า 99)

การทำตามวงจรคุณภาพต้องทำซ้ำไปเรื่อยๆ เพื่อสรุปเป็นบทเรียนอยู่ตลอดเวลา ยิ่งกว่านั้นต้องเข้าใจดีว่าการจัดการคุณภาพไม่ใช่สงครามที่ผู้บริหารจะรบชนะด้วยตัวคนเดียว การจัดการคุณภาพจะประสบความสำเร็จได้ ต้องเป็นการกระทำทั่วทั้งองค์กร เพราะการจัดการคุณภาพเป็นปรัชญาสำหรับองค์กรและคนทุกคนในนั้น

วิฑูรย์ สิมะ โชคดี (2545, หน้า 43-47) กล่าวถึง วงจรคุณภาพ (PDCA) เป็นกิจกรรมที่จะนำไปสู่การปรับปรุงงานและการควบคุมอย่างเป็นระบบอันประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การนำแผนไปปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Act) กล่าวคือ จะเริ่มจากการวางแผน การนำแผนที่วางไว้มาปฏิบัติ การตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ และหากไม่ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหมายไว้ จะต้องทำการทบทวนแผนการ โดยเริ่มต้นใหม่อีกครั้งหนึ่งและทำตามวงจรคุณภาพซ้ำอีก เมื่อวงจรคุณภาพหมุนซ้ำไปเรื่อยๆ จะทำให้เกิดการปรับปรุงงานและทำให้ระดับผลลัพธ์สูงขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้น การกระทำตามวงจรคุณภาพ จึงเท่ากับการสร้างคุณภาพที่น่าเชื่อถือมากขึ้น โดยจุดเริ่มต้นของวงจรคุณภาพอยู่ที่การพยายามตอบคำถามให้ได้ว่า ทำอย่างไรจึงจะดีขึ้น

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan)

ในบรรดาองค์ประกอบทั้ง 4 ประการของวงจรคุณภาพนั้น ต้องถือว่าการวางแผนเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด การวางแผนจะเป็นเรื่องที่ทำให้กิจกรรมอื่นๆ ที่ตามมาสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะถ้าแผนการไม่เหมาะสมแล้ว จะมีผลทำให้กิจกรรมอื่นไร้ประสิทธิภาพผลตามไปด้วย แต่ถ้ามีการเริ่มต้นวางแผนที่ดี จะทำให้มีการแก้ไขน้อย และกิจกรรมจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 การนำแผนไปปฏิบัติให้เกิดผล (Do)

เพื่อให้มั่นใจว่ามีการนำแผนการไปปฏิบัติอย่างถูกต้องนั้น เราจะต้องสร้างความมั่นใจว่าฝ่ายที่รับผิดชอบในการนำแผนไปปฏิบัติได้รับทราบถึงความสำคัญและความจำเป็น

ในแผนการนั้นๆ มีการติดต่อสื่อสารไปยังฝ่ายที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติอย่างเหมาะสม มีการจัดให้มีการศึกษาและการอบรมที่ต้องการเพื่อการนำแผนการนั้นๆ มาปฏิบัติ และมีการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นในเวลาที่เป็นด้วย

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check)

การตรวจสอบและประเมินผลลัพธ์ของการปฏิบัติตามแผน ควรจะต้องมีการประเมินใน 2 ประการ คือ มีการปฏิบัติตามแผนหรือไม่ หรือตัวแผนการเองมีความเหมาะสมหรือไม่ การที่ไม่ประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้เป็นเพราะไม่ปฏิบัติตามแผนการ หรือความไม่เหมาะสมของแผนการ หรือจากทั้งสองประการรวมกัน เราจำเป็นต้องหาว่าสาเหตุมาจากประการไหน ทั้งนี้ เนื่องจากการนำไปปฏิบัติการปรับปรุงแก้ไขจะแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ถ้าความล้มเหลวมาจากแผนการที่จัดทำขึ้น ไม่เหมาะสม อาจเป็นผลมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. ความผิดพลาดในการทำความเข้าใจกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่
2. เลือกเทคนิคที่ใช้ผิดเนื่องจากมีข้อมูลข่าวสาร ไม่เพียงพอและมีความรู้

ในขั้นตอนการวางแผนไม่เพียงพอ

3. ประเมินผลกระทบจากการปฏิบัติตามแผนผิดพลาด
4. ประเมินความสามารถของบุคลากรที่ต้องนำแผนมาใช้ผิดพลาด

ถ้าความล้มเหลวจากการไม่ปฏิบัติตามแผน อาจเป็นผลมาจากสาเหตุต่อไปนี้

1. ขาดความตระหนักถึงความจำเป็นในการปรับปรุง
2. การติดต่อสื่อสารที่ไม่เหมาะสมและมีความเข้าใจในแผนไม่เพียงพอ
3. การให้การศึกษาและการฝึกอบรมไม่เพียงพอ
4. ปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้นำและการประสานงานระหว่างการปฏิบัติ
5. ประเมินทรัพยากรที่ต้องใช้น้อยเกินไป

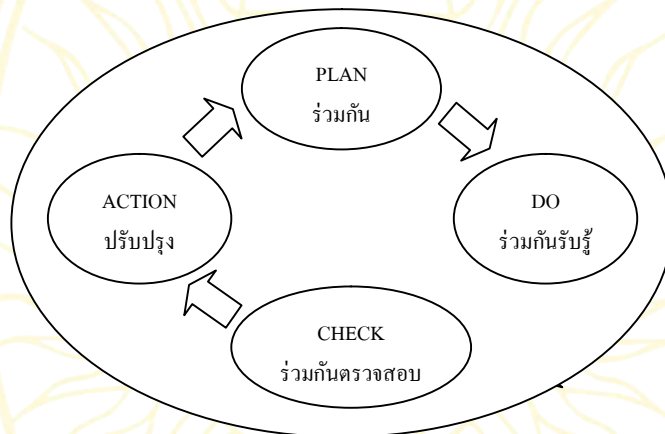
ขั้นตอนที่ 4 ปฏิบัติการปรับปรุงแก้ไข (Act)

ถ้าความล้มเหลวจากการวางแผนที่ไม่เหมาะสม การทบทวนแผนการเท่านั้นไม่เพียงพอต่อการแก้ปัญหา ต้องมีการปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการวางแผนโดยการหาปัจจัยที่ไม่เหมาะสม สาเหตุของการวางแผน และทำการปฏิบัติการแก้ไข ความก้าวหน้าของการปรับปรุงจะเกิดขึ้นได้โดยการกำจัดสาเหตุ และขั้นตอนที่สำคัญ ก็คือ การทบทวนแผนการที่ต้องมีการชี้แจงถึงสาเหตุแห่งความล้มเหลวอย่างถูกต้องและมีการเปลี่ยนแปลงแผนเพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมไปได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ควรมีการวางแผนการปรับปรุงคุณภาพเป็นรายปี และมีการทบทวนทุกปีเพื่อให้มั่นใจว่าแผนการดังกล่าวมีความเชื่อถือได้และเหมาะสม การนำวงจร

คุณภาพไปปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่องในทุกระดับขององค์กร จะทำให้เราสามารถปรับปรุงและเพิ่มคุณภาพงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเห็นผลลัพธ์ที่ชัดเจน เมื่อปัญหาเดิมหมดไปเราก็สามารถแก้ปัญหาใหม่ๆ ได้ด้วยวงจรคุณภาพต่อไป

ไพศาล โชติวรรณพฤษ (2552, หน้า 30-31) การพัฒนาประสิทธิภาพ และคุณภาพของการวางแผน ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุง การดำเนินกิจกรรม PDCA (Plan – Do – Check – Act) เป็นกิจกรรมพื้นฐานในการวางแผนอย่างเป็นระบบให้ครบวงจรอย่างต่อเนื่อง หมุนเวียนไปเรื่อยๆ ย่อมส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเพิ่มขึ้น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ภาพประกอบที่ 3 แสดงข้อมูลวงจร PDCA

ที่มา: (ไพศาล โชติวรรณพฤษ, 2552, หน้า 30-31)

1. Plan หมายถึง การวางแผนรวมไปถึงการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน วิธีและขั้นตอนที่จำเป็น เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายในการวางแผนจะต้องทำความเข้าใจกับเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ต้องเป็นไปตามนโยบาย วิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กร

2. Do หมายถึง การลงมือปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งก่อนที่จะปฏิบัติงานใดๆ จำเป็นต้องศึกษาข้อมูล และเงื่อนไขต่างๆ ของสภาพงานเสียก่อน

3. Check หมายถึง การตรวจสอบ และการประเมินเป็นกิจกรรมที่มีขึ้นเพื่อประเมินผลว่ามีการปฏิบัติตามแผนงานหรือไม่มีปัญหาเกิดขึ้นในระหว่างการทำงานหรือไม่

4. Action หมายถึง การปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากได้ทำการตรวจสอบแล้ว การปรับปรุงอาจเป็นการแก้ไขเร่งด่วน เฉพาะหน้าหรือการค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำรอยเดิม การปรับปรุงอาจนำไปสู่การกำหนดวิธีการดำเนินการใหม่

สรุปตามแนวคิดทฤษฎีวงล้อเดมมิ่ง PDCA นั้น ขั้นตอนทั้ง 4 ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ ตรวจสอบ การปรับปรุง แก้ไข เป็นกระบวนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มต้นจากกระบวนการวางแผน ทำตามแผน ตรวจสอบประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงอยู่เสมอ ตามวงจรคุณภาพ PDCA เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการ หลักการและกระบวนการบริหาร ดังกล่าวเป็นสิ่งที่ใช้ในการบริหารการทำงานให้ประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารงานขององค์กร บริหารส่วนตำบลว่าการดำเนินการขององค์กรบริหารส่วนตำบลเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการควบคุมการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอก ซึ่งเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในองค์กรบริหารส่วนตำบลไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร พนักงานส่วนตำบล และบุคลากรอื่นๆ ในองค์กรบริหารส่วนตำบลและในการดำเนินงานจะต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ประชาชน ชุมชน พื้นที่ หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตาม ประเมินผล พัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้การบริหารงานองค์กรบริหารส่วนตำบลมีคุณภาพ เพื่อให้ประชาชนมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและเกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อสนองต่อความต้องการของท้องถิ่น

จากหลักการวงจรคุณภาพที่กล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) ประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินการตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข โดยดำเนินงานตามขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน เป็นการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน ขั้นตอนที่ 2 การลงมือปฏิบัติ เป็นการปฏิบัติตามแผนที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งก่อนที่จะปฏิบัติงานใดๆ จำเป็นต้องศึกษาข้อมูล และเงื่อนไขต่างๆ ของสภาพงานเสียก่อน ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ เป็นการตรวจสอบ และการประเมินผลว่ามีการปฏิบัติตามแผนงาน หรือไม่มีปัญหาเกิดขึ้นในระหว่างการทำงานหรือไม่ ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงแก้ไข เป็นแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากได้ทำการตรวจสอบแล้ว และหากไม่ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหมายไว้ จะต้องทำการทบทวนแผนการ โดยเริ่มต้นใหม่และทำตามวงจรคุณภาพซ้ำอีก เมื่อวงจรคุณภาพหมุนซ้ำไปเรื่อยๆ จะทำให้เกิดการปรับปรุงงานและระดับผลลัพธ์ที่สูงขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งหลักการดังกล่าวหากนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของการบริหารงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน

การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล

1. ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล

เดิมสภาตำบลได้จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม 2499 เรื่อง ระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเปิดโอกาสให้ราษฎรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของตำบลและหมู่บ้านทุกอย่างเท่าที่จะเป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่นและราษฎรเป็นส่วนรวม ซึ่งจะเป็แนวทางนำราษฎรไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตย

พ.ศ. 2537 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 เป็นกฎหมายที่ใช้จัดระเบียบการบริหารงานในตำบลแทนประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 นับตั้งแต่ พ.ร.บ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2538 ทำให้มีการปรับฐานะการบริหารงานในระดับตำบล โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงรูปโฉมใหม่ของสภาตำบลทั่วประเทศ (โกวิทย์ พวงงาม, 2550, หน้า 149-152) โดยแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบ “สภาตำบล” ได้รับการยกฐานะเป็นนิติบุคคล อันได้แก่ สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนต่ำกว่า 150,000 บาท
2. รูปแบบ “องค์การบริหารส่วนตำบล” (อบต.) ตั้งขึ้นจากสภาตำบลที่มีรายได้ (โดยไม่รวมเงินอุดหนุน) ในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท ได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็น ราชการบริหาร ส่วนท้องถิ่น

หลักเกณฑ์ที่กำหนดให้สภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กำหนดว่าถ้าสภาตำบลที่มีรายได้ โดยไม่รวมเงินอุดหนุน ในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาทถ้วน อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย และ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาในประกาศนั้นให้ระบุชื่อ และเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วย

2. โครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และการแบ่งส่วนราชการภายในองค์การบริหารส่วนตำบล

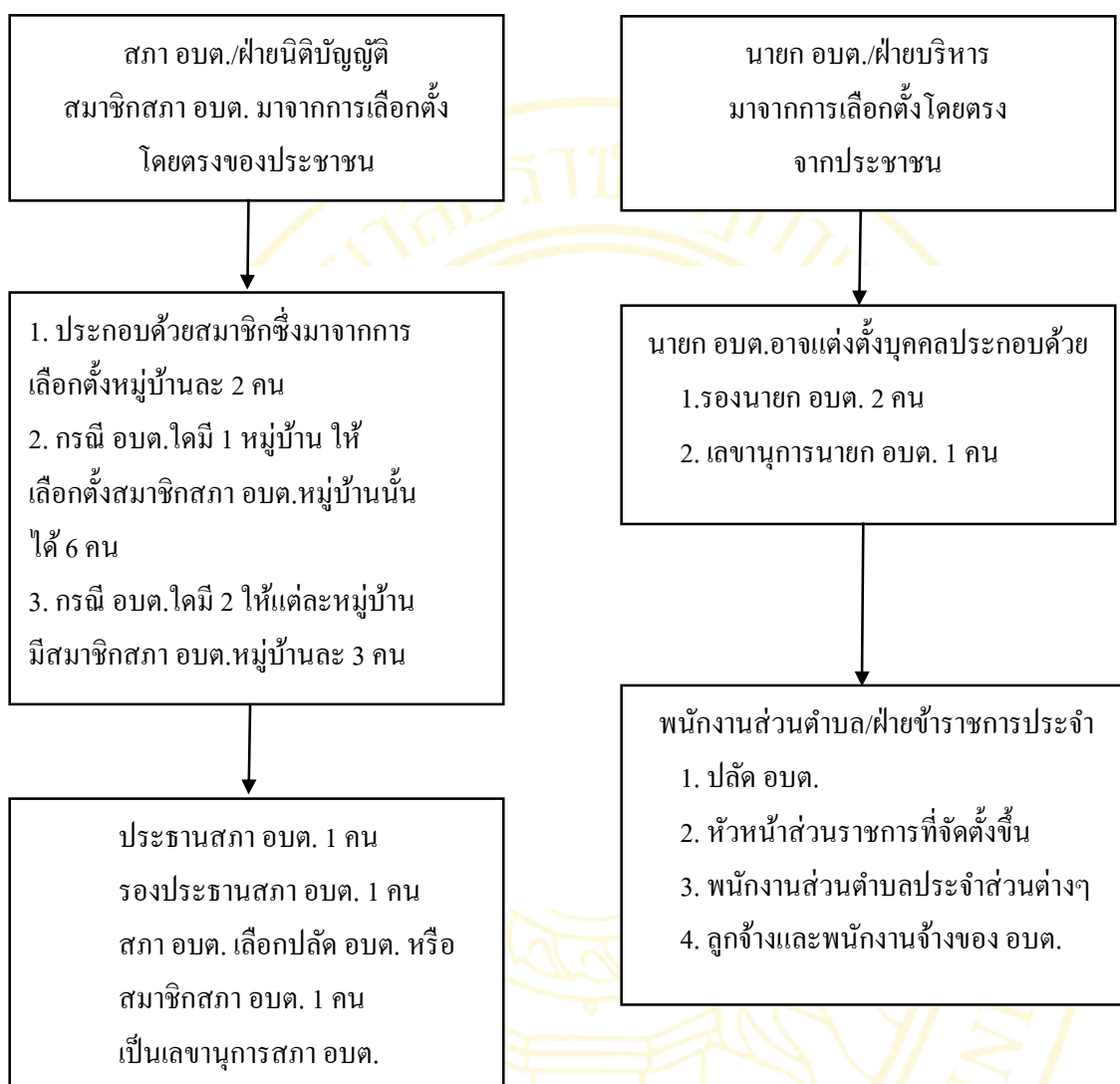
2.1 โครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลปัจจุบัน มีลักษณะ โครงสร้างที่มีทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร ซึ่งเกิดขึ้นตาม พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 พ.ศ.2546) ทำให้โครงสร้างของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีดังนี้

2.1.1 โครงสร้างสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกหมู่บ้านละ 2 คน องค์การบริหารส่วนตำบลไคมี 1 หมู่บ้าน ให้มีสมาชิก 6 คน อบต.ไคมี 2 หมู่บ้าน ให้มีสมาชิก หมู่บ้านละ 3 คน

2.1.2 โครงสร้างฝ่ายบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยนายก องค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรง และนายกอาจแต่งตั้งรองนายก องค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน เป็นผู้ช่วยงานบริหารราชการท้องถิ่น และอาจแต่งตั้งเลขานุการ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน ดังภาพประกอบที่ 4

ภาพประกอบที่ 4 แสดงโครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

ที่มา: (โกวิทย์ พวงงาม, 2550, หน้า 149-152)

3. อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ได้กำหนดให้ องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรมภารกิจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลจึงมีขอบข่ายงานที่กว้างขวางอีกทั้ง พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขต อบต. ดังต่อไปนี้ (โกวิทย์ พวงงาม, 2550, หน้า 166-170)

1. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

2. รักษาความสะอาด

ของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

3. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ

4. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

5. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

6. ส่งเสริมการพัฒนาศรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

7. คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

8 บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นตามความจำเป็นและสมควร

9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขต อบต. ดังต่อไปนี้

1. ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร

2. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น

3. ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ

4. ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและ

สวนสาธารณะ

5. ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์

6. ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว

7. บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร

8. การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

9. หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล

10. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม

11. กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์

12. การท่องเที่ยว

13 การผังเมือง

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น ไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ ในอันที่จะดำเนินกิจการใดๆ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในตำบล แต่ต้องแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลทราบล่วงหน้าตามสมควร ในกรณีนี้หากองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินกิจการดังกล่าว ให้กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ นำความเห็นขององค์การบริหารส่วนตำบลไปประกอบการพิจารณาดำเนินกิจการนั้นด้วย

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีสิทธิได้รับทราบข้อมูลและข่าวสารจากทางราชการในเรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินกิจการของทางราชการในตำบล เว้นแต่ข้อมูลหรือข่าวสารที่ทางราชการถือว่าเป็นความลับเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ องค์การบริหารส่วนตำบลอาจออกข้อบัญญัติต่อองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อใช้บังคับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้เท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายหรืออำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการนี้จะกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะเรียกเก็บและกำหนดโทษปรับผู้ฝ่าฝืนด้วยก็ได้ แต่มิให้กำหนดโทษปรับเกินหนึ่งพันบาท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

ในส่วนของการบริหารงานนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดแบ่งการบริหารงานออกเป็น สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และส่วนต่างๆ ที่้องค์การบริหารส่วนตำบลได้ตั้งขึ้น โดยมีพนักงานส่วนตำบลเป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน และองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถขอให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ไปดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลชั่วคราวได้โดยไม่ขาดจากต้นสังกัดเดิม โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุญาตได้ตามความจำเป็น และในกรณีที่เป็นข้าราชการซึ่งไม่อยู่ในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด ให้กระทรวงมหาดไทยทำความตกลงกับหน่วยงานต้นสังกัดก่อนแต่งตั้ง

นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบลอาจทำกิจการนอกเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหรือร่วมกับสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่น เพื่อกระทำกิจการร่วมกันได้ ทั้งนี้ เมื่อได้รับความยินยอมจากสภาตำบลองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และกิจการนั้นเป็นกิจการที่จำเป็นต้องทำและเป็นการเกี่ยวเนื่องกับกิจการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตน

อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้กำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งในฐานะที่้องค์การบริหาร

ส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง รัฐก็ต้องกระจายอำนาจให้กับองค์กรบริหารส่วนตำบล โดยได้มีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนใน ท้องถิ่นของตนเองดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
3. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
4. การสาธารณสุขูปโภคและการก่อสร้างอื่นๆ
5. การสาธารณสุขการ
6. การส่งเสริม การฝึก และการประกอบอาชีพ
7. การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
8. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
9. การจัดการศึกษา
10. การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
11. การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
13. การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
14. การส่งเสริมกีฬา
15. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
16. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
17. การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
18. การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
19. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
20. การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
21. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
22. การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์

23. การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย โรง
มหรสพ และสาธารณสถานอื่นๆ

24. การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

25. การผังเมือง

26. การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร

27. การดูแลรักษาที่สาธารณะ

28. การควบคุมอาคาร

29. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

30. การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกัน และ
รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

31. กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่
คณะกรรมการประกาศกำหนด

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกำแพงเพชร

แผนยุทธศาสตร์ ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นร่วมขององค์การบริหารส่วน
ตำบลในเขตอำเภอเมือง (องค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร, 2555) นั้นประกอบด้วย 9
ยุทธศาสตร์ ดังนี้ คือ

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

1.1 ก่อสร้าง ปรับปรุง บำรุงรักษาถนน สะพาน ทางเท้า ท่อระบายน้ำ และ
ท่าเทียบเรือ

1.2 ก่อสร้าง ปรับปรุง บำรุงรักษาสิ่งสาธารณูปโภค สาธารณูปการและ
สิ่งก่อสร้างอื่นๆ

1.3 พัฒนาระบบจราจร

1.4 การวางแผนจัดทำผังเมือง

1.5 การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค/ระบบประปา

1.6 การพัฒนาระบบชลประทาน

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

2.1 พัฒนาและส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชน

2.2 พัฒนาส่งเสริมการปลูกพืชทดแทน

3. ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา
 - 3.1 พัฒนาการศึกษาระดับพื้นฐานในระบบ 12 ปี
 - 3.2 พัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบ
 - 3.3 พัฒนาระบบการศึกษาของท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่ความเป็นสากล
 - 3.4 พัฒนาแหล่งข้อมูลข่าวสารของประชาชน
 - 3.5 ส่งเสริมและพัฒนาโรงเรียนกีฬา
4. ยุทธศาสตร์การ พัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม
 - 4.1 งานการคุ้มครอง ดูแลและบำรุงรักษาป่า
 - 4.2 การควบคุมด้านมลพิษ
 - 4.3 จัดระบบบำบัดน้ำเสีย
 - 4.4 บำบัด และจัดการขยะ
 - 4.5 การบำบัดและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
5. ยุทธศาสตร์การ พัฒนาด้านเกษตรกรรมเทศ
 - 5.1 การพัฒนาเกษตรกรรมเทศ
6. ยุทธศาสตร์การ สร้างสังคมเข้มแข็งและยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล
 - 6.1 การพัฒนาการ บริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้โปร่งใสตรวจสอบได้
 - 6.2 การพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพของชุมชนประชาคมในทุกด้าน
 - 6.3 การพัฒนาการจัดระเบียบชุมชนและสังคม
 - 6.4 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
 - 6.5 งานพัฒนาการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน
 - 6.6 งานพัฒนาการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
7. ยุทธศาสตร์การ เพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 7.1 พัฒนาระบบคุณภาพ ในการทำงานของบุคลากรองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น
8. ยุทธศาสตร์การ ส่ง เสริมสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิตของประชาชน
 - 8.1 การส่งเสริม สุขภาพอนามัยของประชาชน
 - 8.2 งานพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน

8.3 ส่งเสริมกีฬา นันทนาการและศาสนาวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี

8.4 งานพัฒนาหลักสุขภาพิบาลและสถานที่

9. ยุทธศาสตร์การพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว

9.1 การพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว

9.2 พัฒนาประสิทธิภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว

9.3 ส่งเสริมการท่องเที่ยว

แนวคิดเกี่ยวกับการบริการสาธารณะ

ความหมายของการบริการสาธารณะ

การให้การบริการสาธารณะ ได้ว่าเป็นหน้าที่หลักสำคัญในการบริหารงานของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหน่วยงานที่ต้องมีการติดต่อสัมพันธ์กับประชาชน ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับการให้บริการนั้น มีผู้กล่าวและให้ความหมายของการบริการไว้ ดังนี้

นันทวัฒน์ บรมานันท์ (2543, อ้างถึงใน พรจันท์ มิตรมุสิก, 2549, หน้า 34)

กล่าวว่า บริการสาธารณะนั้น เป็นกิจการของฝ่ายปกครองที่จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์สาธารณะ จะต้องประกอบด้วยเงื่อนไข 2 ประการ คือ

1. ต้องเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคล ได้แก่ กิจกรรมที่รัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐวิสาหกิจเป็นผู้ดำเนินการ และยังหมายความรวมถึงกรณีที่รัฐมอบกิจกรรมของรัฐบางประเภทให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการด้วย

2. เป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สาธารณะ และตอบสนองความต้องการของประชาชน

Soto (n.d., อ้างถึงใน อติศรา เกิดทอง, 2546) กล่าวว่า คำนียามของบริการสาธารณะ อาจแยกเป็นสองลักษณะ โดยพิจารณาจากลักษณะทางการเมืองกับลักษณะทางด้านกฎหมาย กล่าวคือ

1. ลักษณะทางการเมือง บริการสาธารณะได้แก่ สิ่งที่รัฐจะต้องจัดทำเพื่อสนองความต้องการของคนในชาติ ไม่ว่าจะเป็นความต้องการขั้นพื้นฐาน เช่น ความปลอดภัย จนกระทั่งถึงความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ โดยรัฐอาจทำเองหรือมอบให้คนอื่นเป็นผู้ดำเนินการจัดทำก็ได้

2. ลักษณะทางด้านกฎหมาย บริการสาธารณะประกอบด้วยเงื่อนไขสามประการ คือ

2.1 เกิดขึ้นจากผู้ปกครองประเทศหรือจากแนวทางที่ผู้ปกครองประเทศวางไว้

2.2 มีความต้องการจากประชาชนเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม

2.3 เกิดความไม่เพียงพอหรือไม่สามารถจัดทำได้โดยเอกชน

วรเดช จันทรศร (2544, อ้างถึงใน ประเสริฐศักดิ์ บุตรสา, 2551, หน้า 15) กล่าวว่า บริการสาธารณะ หรือเรียกอีกอย่างว่าการบริการประชาชน เป็นหัวใจในการทำงานของรัฐบาลการบริการสาธารณะจึงเกี่ยวข้องกับการควบคุมการนำเข้าทรัพยากรทางการเงิน และบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ เพื่อใช้ในการดำเนินงาน หรือการบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐต่างๆ

ประยูร กาญจนกุล (2538, อ้างถึงใน ประเสริฐศักดิ์ บุตรสา, 2551, หน้า 15)

ให้ความหมายของบริการสาธารณะว่า หมายถึงกิจการที่อยู่ในความอำนาจหรือความควบคุมของฝ่ายปกครอง ที่จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชน

มานิตย์ จุมปา (2551, หน้า 90) ให้ความหมายว่า บริการสาธารณะ หมายถึงกิจกรรมที่ฝ่ายปกครองกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะอันเป็นการตอบสนองความต้องการของประชาชน เช่น การคมนาคมขนส่งการศึกษาการสาธารณสุข เป็นต้น

นันทวัฒน์ บรมานันท์ (2552, หน้า 33) กล่าวว่า บริการสาธารณะเป็นกิจกรรมที่ฝ่ายปกครองจัดทำขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์สาธารณะ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า บริการสาธารณะ หมายถึงการบริการของฝ่ายปกครองที่จัดทำขึ้นเพื่อสนองตอบความต้องการส่วนรวมของประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีการดำเนินชีวิตอยู่อย่างมีความสุข

หลักเกณฑ์สำคัญในการจัดทำบริการสาธารณะ

บริการสาธารณะไม่ว่าจะเป็นประเภทใดหรือที่จัดทำโดยผู้ใดย่อม ต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ที่สำคัญ 3 ประการ คือ หลักว่าด้วยความเสมอภาค หลักว่าด้วยความต่อเนื่อง และหลักว่าด้วยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง (นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2543, หน้า 11-12)

1. หลักว่าด้วยความเสมอภาค (Principe d'Egalite) หลักนี้เป็นหลักเกณฑ์ที่สำคัญประการแรกในการจัดทำบริการสาธารณะ ทั้งนี้ เนื่องจากการที่ฝ่ายปกครองเข้ามาจัดทำบริการสาธารณะนั้น ฝ่ายปกครองมิได้มีจุดมุ่งหมายที่จะจัดทำบริการสาธารณะขึ้นเพื่อประโยชน์ของผู้หนึ่งผู้ใด โดยเฉพาะ แต่เป็นการจัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ของประชาชนทุกคน คือประชาชนทุกคนย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติ หรือได้รับผลประโยชน์จากบริการสาธารณะอย่างเสมอภาค

2. หลักว่าด้วยความต่อเนื่อง (Principe de Continuite) เนื่องจากบริการสาธารณะเป็นกิจการที่มีความจำเป็นสำหรับประชาชน ดังนั้น หากบริการสาธารณะหยุดชะงักไม่ว่าด้วยเหตุ

ได้ก็ตาม ประชาชนผู้ใช้บริการสาธารณะย่อมได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายได้ ด้วยเหตุนี้ บริการสาธารณะจึงต้องมีความต่อเนื่องในการจัดทำ ความต่อเนื่องดังกล่าว ไม่มีมาตรฐานที่แน่นอนตายตัวว่าจะต้องมีลักษณะอย่างไร

3. หลักว่าด้วยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง (Principe d'adaptation หรือ Principe de Mutabilite) บริการสาธารณะที่ดีนั้นจะต้องสามารถปรับปรุงแก้ไขได้ตลอดเวลา เพื่อให้เหมาะสมกับเหตุการณ์และความจำเป็นในทางปกครองที่จะรักษาประโยชน์สาธารณะ รวมทั้งปรับปรุงให้เข้ากับวิวัฒนาการของความต้องการส่วนรวมของประชาชนด้วย รวมถึงการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบริการสาธารณะให้ทันกับความต้องการของผู้ใช้บริการสาธารณะอยู่เสมอ เพื่อให้บริการสาธารณะมีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนหรือประโยชน์มหาชน

หลักการจัดบริการสาธารณะ

มานิตย์ จุมปา (2551, หน้า 98-126) กล่าวว่า บริการสาธารณะแตกต่างจากกิจกรรมที่เอกชนเป็นผู้จัดทำ ดังนั้น จึงต้องมีหลักกฎหมายเฉพาะที่สร้างขึ้นสำหรับบริการสาธารณะ โดยหลักกฎหมายที่สำคัญ ได้แก่

1. หลักความต่อเนื่องของบริการสาธารณะ หมายความว่า บริการสาธารณะต้องกระทำต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา เพราะความต้องการของประชาชนนั้นมีอยู่ตลอดเวลา ไม่มีวันหยุด หากมีการหยุดชะงักของบริการสาธารณะย่อมก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชน
2. หลักความเปลี่ยนแปลงได้ของบริการสาธารณะ ให้ทันต่อความต้องการของประชาชนอยู่เสมอ หมายความว่า บริการสาธารณะที่ฝ่ายปกครองรับผิดชอบนั้นจะต้องเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในสังคมที่เปลี่ยนไป เพราะความต้องการของประชาชนไม่อยู่นิ่งกับที่หากแต่เปลี่ยนผันไปตามสภาพความเจริญของสังคม
3. หลักความเสมอภาคที่มีต่อบริการสาธารณะ หมายความว่า บุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับบริการสาธารณะต้องได้รับปฏิบัติอย่างเสมอภาคกัน จะมีการเลือกปฏิบัติไม่ได้

Rolland (1978, p. 16, อ้างถึงใน นันทวัฒน์ ปรมาณันท์, 2552, หน้า 43-52) กล่าวว่า กฎหมายของบริการสาธารณะหรือหลักเกณฑ์ขั้นพื้นฐานในการจัดทำบริการสาธารณะ ประกอบด้วยหลัก 3 ประการดังนี้

1. หลักว่าด้วยความเสมอภาค เป็นหลักเกณฑ์ที่สำคัญประการแรกในการจัดทำบริการสาธารณะการจัดทำบริการสาธารณะนั้นไม่ใช่เพื่อประโยชน์ของผู้ใดผู้หนึ่งโดยเฉพาะแต่เป็นการจัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ของประชาชนทุกคน ประชาชนทุกคนย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติหรือได้รับผลประโยชน์จากการบริการสาธารณะอย่างเสมอภาคกัน
2. หลักว่าด้วยความต่อเนื่องเป็นหัวใจสำคัญของบริการสาธารณะเป็นการ

จัดบริการสาธารณะอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องตลอดเวลา

3. หลักว่าด้วยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง เป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบริการสาธารณะให้ทันกับความต้องการของผู้ใช้บริการสาธารณะอยู่เสมอเพื่อให้บริการสาธารณะสอดคล้องตรงกับความต้องการของประชาชนหรือประโยชน์มหาชน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดบริการสาธารณะเป็นการจัดบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนส่วนรวม ซึ่งในการจัดทำบริการสาธารณะจะต้องคำนึงถึงหลักสำคัญ 3 ประการคือ หลักความเสมอภาคของประชาชนในการเข้าถึงบริการสาธารณะ หลักความต่อเนื่อง เพื่อสนองความต้องการของประชาชนที่มีอยู่ตลอดเวลาและสามารถเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาได้

องค์ประกอบของบริการสาธารณะ

นันทวัฒน์ บรมานันท์ (2552, หน้า 142-143) กล่าวว่าองค์ประกอบของบริการสาธารณะสามารถแยกออกได้ 2 ประการคือ

1. บริการสาธารณะเป็นกิจการที่อยู่ในความอำนาจหรือความควบคุมของฝ่ายปกครอง ลักษณะที่สำคัญที่สุดของบริการสาธารณะคือต้องเป็นกิจการที่รัฐจัดทำขึ้นเพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชน นั่นก็คือเป็นกิจการที่อยู่ในความอำนาจของรัฐ แต่เนื่องจากปัจจุบันภารกิจของรัฐมีมากขึ้น กิจกรรมบางอย่างต้องใช้เทคโนโลยีในการจัดทำสูง ใช้เงินลงทุนสูง หรือใช้บุคลากรจำนวนมากมาจัดทำซึ่งรัฐก็ไม่มีความพร้อมที่จะทำดังนั้นจึงเกิดการมอบบริการสาธารณะอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของรัฐให้บุคคลอื่นซึ่งอาจเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนเป็นผู้ดำเนินการซึ่งเมื่อรัฐมอบอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะให้บุคคลอื่นทำแล้ว บทบาทของรัฐในฐานะผู้จัดทำหรือผู้อำนาจก็จะเปลี่ยนไปเป็นผู้ควบคุม โดยรัฐจะเข้าไปควบคุมมาตรฐานของบริการสาธารณะควบคุมความปลอดภัยรวมทั้งควบคุมอัตราค่าบริการ ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์ตอบแทนมากที่สุดและเดือดร้อนน้อยที่สุด

2. บริการสาธารณะจะต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อสาธารณประโยชน์ความต้องการส่วนรวมของประชาชนอาจแบ่งได้เป็นสองประเภท คือความต้องการที่จะมีชีวิตอยู่อย่างสุขสบายและความต้องการที่จะใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างปลอดภัยดังนั้น บริการสาธารณะที่รัฐจัดทำจึงต้องมีลักษณะที่สนองความต้องการของประชาชนทั้งสองประการดังกล่าวข้างต้นนี้กิจการใดที่รัฐเห็นว่ามี ความจำเป็นต่อการอยู่อย่างปลอดภัยหรือการอยู่อย่างสบายของประชาชน รัฐก็ต้องเข้าไปจัดทำกิจกรรมนั้น และนอกจากนี้ในการจัดทำบริการสาธารณะของรัฐรัฐไม่สามารถจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของบุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดได้รัฐจะต้องจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

ประเภทของบริการสาธารณะ

มานิตย์ จุมปา (2551, หน้า 126-127) กล่าวว่า บริการสาธารณะที่เป็นพันธกิจของรัฐนั้นสามารถแยกได้ 2 ประเภท คือ

1. บริการสาธารณะทางปกครองเป็นบริการสาธารณะที่รัฐมีหน้าที่โดยตรงในการจัดทำ เพื่อสนองต่อความต้องการพื้นฐานของประชาชน เช่น การรักษาความสงบเรียบร้อย การต่างประเทศการศึกษาการควบคุมดูแลสุขภาพอนามัย เป็นต้น บริการสาธารณะประเภทนี้รัฐจะให้ส่วนราชการ เป็นผู้จัดทำเองและเป็นการจัดบริการสาธารณะที่ประชาชนผู้รับบริการไม่ต้องเสียค่าตอบแทน

2. บริการสาธารณะทางอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม มีลักษณะการดำเนินกิจกรรมในทางอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม คือการผลิตและจำหน่ายสินค้าและบริการ ซึ่งเอกชนก็สามารถทำได้และลักษณะการดำเนินการก็คล้ายคลึงกับกิจกรรมของเอกชน คือ มุ่งเก็บค่าบริการในเชิงการค้าให้เลี้ยงตัวเองได้โดยไม่ต้องอิงงบประมาณแผ่นดิน และหากมีกำไรก็นำส่งเข้าเป็นรายได้ของแผ่นดิน บริการสาธารณะประเภทนี้ส่วนใหญ่รัฐจะให้รัฐวิสาหกิจเป็นผู้จัดทำ นันทวัฒน์ บรมานนท์ (2552, หน้า 35-36) กล่าวว่า บริการสาธารณะแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. บริการสาธารณะที่มีลักษณะทางปกครอง ได้แก่ กิจกรรมที่โดยสภาพแล้วเป็นงานในหน้าที่ของฝ่ายปกครองที่จะต้องจัดทำเพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชน กิจกรรมเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการดูแลความปลอดภัยและความสงบสุขของประชาชน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมที่รัฐจัดทำให้ประชาชน โดยไม่ต้องเสียค่าตอบแทน และไม่สามารถมอบให้องค์กรอื่นหรือเอกชนเข้ามาดำเนินการแทนได้

2. บริการสาธารณะที่มีลักษณะทางอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมมีลักษณะคล้ายคลึงกับวิสาหกิจเอกชนทั้งในด้านวัตถุประสงค์แห่งบริการแหล่งที่มาของเงินทุน และวิธีปฏิบัติงาน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า บริการสาธารณะสามารถแบ่งได้ 2 ประเภท คือ บริการสาธารณะทางการปกครองกับบริการสาธารณะทางอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม โดยบริการสาธารณะทางการปกครองจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยในชุมชน ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของฝ่ายปกครองโดยตรงในการจัดทำบริการสาธารณะประเภทนี้ส่วนบริการสาธารณะทางอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมจะเป็นบริการสาธารณะที่มีกิจกรรมคล้ายคลึงกับเอกชน คือ ประชาชนจะต้องเสียค่าบริการในการรับบริการสาธารณะประเภทนี้ซึ่งส่วนใหญ่รัฐจะให้รัฐวิสาหกิจเป็นผู้จัดทำ

การจัดทำบริการสาธารณะโดยท้องถิ่น

องค์กรที่ดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะในส่วนท้องถิ่นของไทยได้แก่ องค์กรการบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยาโดยอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะนั้น ได้ถูกบัญญัติไว้ในกฎหมายการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท และในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (ประเสริฐ บุตรสา, 2551, หน้า 12)

บริการสาธารณะที่จัดทำโดยส่วนท้องถิ่นนั้นได้แก่ บริการสาธารณะบางประเภทที่รัฐมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดทำเอง เพื่อสนองความต้องการของประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้นเช่น การดูแลรักษาถนน ดูแลรักษาความสะอาดของท้องถิ่น การจัดให้มีน้ำประปาหรือสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น สำหรับผู้ดำเนินการจัดทำได้แก่ เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ เป็นผู้ดำเนินการ โดยใช้งบประมาณและทรัพย์สินบางส่วนในการจัดทำบริการสาธารณะที่ได้รับมอบหมาย และมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการได้โดยอิสระโดยส่วนกลางเพียงแต่เข้าไปควบคุมดูแลเท่านั้น บริการสาธารณะที่เกี่ยวกับการกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสอดคล้องกับความต้องการของคนในท้องถิ่น ได้แก่

1. เป็นกิจการที่เป็นไปเพื่อสนองความต้องการของคนในท้องถิ่นนั้นที่สามารถแยกออก หรือมีลักษณะแตกต่างไปจากท้องถิ่นอื่น เช่น การกำจัดขยะมูลฝอย การจัดให้มีมีการบำรุงรักษา ทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ การจัดการศึกษาเบื้องต้น การกำจัดน้ำเสียชุมชน การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น
2. เป็นกิจการที่ใกล้ชิดกับคนในท้องถิ่น อันได้แก่ การให้บริการที่เกี่ยวกับชีวิตของคนในท้องถิ่น เช่น การฉาปนกิจ การจัดให้มีน้ำสะอาด ไฟฟ้า การดูแลที่สาธารณะในเขตท้องถิ่นและมีบริการสาธารณะบางประเภทที่รัฐและท้องถิ่นต้องร่วมกันดูแล โดยแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินการ ทั้งนี้ เนื่องมาจากบริการสาธารณะดังกล่าวเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับประโยชน์มหาชน และประโยชน์ของคนในท้องถิ่น เช่น การจัดการศึกษา ความต้องการบริการทางด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นความต้องการส่วนรวมทั้งประเทศ รัฐต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์ซึ่งเป็นมาตรฐานการศึกษาของคนในประเทศ ในขณะที่เดียวกันการศึกษาในระดับประถมศึกษา ก็เป็นความต้องการของคนในท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันออกไป ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของท้องถิ่นที่จะทำในส่วนนี้ ส่วนการศึกษาระดับสูงขึ้นไป เป็นการจัดการที่ต้องใช้เงินทุนจำนวนมาก และบุคคลที่มีความรู้ความสามารถระดับสูง จึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องทำ (ประเสริฐ บุตรสา, 2551, หน้า 13)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า บริการสาธารณะที่จัดทำโดยส่วนท้องถิ่นนั้น ได้แก่ บริการสาธารณะบางประเภทที่รัฐมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดทำเองเพื่อสนองความต้องการของประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้น เช่น ดูแลรักษาความสะอาดของท้องถิ่น การจัดให้มีน้ำประปา หรือสถานพักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น สำหรับผู้ดำเนินการจัดทำจะ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการใช้งบประมาณและทรัพย์สินบางส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นในการจัดทำบริการสาธารณะที่ได้รับมอบหมาย มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการได้โดยอิสระโดยส่วนกลางเพียงแต่เข้าไปควบคุมดูแลเท่านั้น ส่วนอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะนั้น โดยทั่วไปแล้วบัญญัติไว้ในกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท และในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

งานโครงสร้างพื้นฐาน

การดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 ได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น โดยได้กำหนดไว้ในหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 78 กำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น และระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นนั้น (สำนักคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2547, บทนำ)

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้จัดแบ่งกรอบการให้บริการสาธารณะออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่

1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน
2. ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต
3. ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย
4. ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว
5. ด้านการบริหารจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม
6. ด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

สถาบันวิจัยใหม่ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2550, หน้า 23-28) ได้กล่าวไว้ว่า “น้ำไหล ไฟสว่าง ทางดี” เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนมาช้านานบ่งบอกถึง

ความสำคัญของระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ หรือที่เรียกว่า “โครงสร้างพื้นฐาน” ของชุมชน วันนี้ถ้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำการสำรวจความต้องการบริการสาธารณะของประชาชน หรือลองประมวลข้อมูลการร้องเรียน ข้อเรียกร้องของประชาชนเกี่ยวกับบริการสาธารณะ ก็จะพบว่าบริการสาธารณะที่ประชาชนต้องการให้สร้างหรือซ่อมบำรุงรักษาเร่งด่วนลำดับแรกๆ ยังคงเป็นเรื่องสาธารณูปโภค สาธารณูปการ เช่น ถนน สะพาน ทางดิน ทางระบายน้ำ น้ำประปา ไฟฟ้า แสงสว่าง สวนสาธารณะ คูคลองส่งน้ำ ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งสามารถรับรู้และตระหนักถึงความต้องการด้าน โครงสร้าง

พื้นฐานของชุมชนเป็นอย่างดี ดังอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตาม พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 มาตรา 16 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการ สาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง

1. ความหมายของโครงสร้างพื้นฐาน

หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานต่างๆ ได้แก่ ถนน สะพาน ทางเดินเท้า ชลประทาน ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำประปา โทรคมนาคม ที่เทศบาล ตำบล ให้บริการแก่ประชาชน โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure : infra + structure) หมายถึงสิ่งปลูกสร้างหรือระบบที่รองรับหรือเป็นพื้นฐานของชุมชนที่ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง อาทิ ทาง ท่อหรืออาคารระบายน้ำ ระบบชลประทาน (เขื่อน ฝาย คลองส่งน้ำ อ่างเก็บน้ำ) คันหรือพนังป้องกันอุทกภัย ระบบขนส่ง (ถนน อุโมงค์ สะพาน ทางรถไฟ ท่าเรือ ท่าอากาศยานและระบบท่อ) สาธารณูปโภค (โรงกรองน้ำประปา โรงผลิตไฟฟ้า ระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบกำจัดขยะ) โครงสร้างพื้นฐานเป็นกลไกแห่งความเป็นอยู่ที่ดี (Well - being) การอยู่ดีกินดี การพัฒนาชุมชนและประเทศ การทบทวนประวัติ พัฒนาการของโครงสร้างพื้นฐานช่วยให้เข้าใจบทบาทที่สำคัญและการพัฒนาในอนาคต (สถาพร โภคา และคณะ, ม.ป.ป.)

2. ความจำเป็นของโครงสร้างพื้นฐาน

องค์กรบริหารส่วนตำบลมีภารกิจที่ต้องหาแนวทางในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นรองรับการเจริญเติบโตของชุมชนในอนาคตจึงต้องมีการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น ดังนี้

1. มีถนน โครงข่ายเชื่อมระหว่างชุมชนในเขตเทศบาลและตำบลข้างเคียง เพื่อใช้ในการขนส่งผลผลิตทางการเกษตรและสัญจรไปมาเพื่อติดต่อกันในด้านอื่นๆ
2. มีสะพานสำหรับข้ามแม่น้ำ ลากคลองอย่างเพียงพอ
3. มีทางเดินเท้าให้ประชาชนเพื่อความปลอดภัยในการสัญจรทางเท้า

4. มีระบบชลประทานอย่างเพียงพอในการทำการเกษตร
5. มีระบบไฟฟ้าที่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน และไฟฟ้าแสงสว่างสาธารณะที่เพียงพอเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
6. มีระบบน้ำประปาที่สะอาด ปลอดภัยและเพียงพอต่อการอุปโภคบริโภค
7. มีระบบโทรคมนาคมที่ทั่วถึงและเพียงพอสำหรับประชาชนในพื้นที่เพื่อให้ทันต่อข้อมูลข่าวสารที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบันและอนาคต

3. งานโครงสร้างพื้นฐาน

งานด้านโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งมีเนื้อหาของงานเกี่ยวกับ

3.1 การคมนาคมและการขนส่ง

3.1.1 ทางบก อาทิ การก่อสร้างและบำรุงรักษาถนนและสะพาน การดูแลจัดตั้งสถานีขนส่ง และการจัดการจราจรในเขตพื้นที่

3.1.2 ทางน้ำ เช่น การบำรุงรักษาทางน้ำ การก่อสร้างและดูแลสถานีขนส่งทางน้ำ

3.2 สาธารณูปโภค

3.2.1 แหล่งน้ำ / ระบบประปาชนบท อาทิ การดูแล รักษา พัฒนา ซ่อมบำรุงแหล่งน้ำและระบบประปาชนบท

3.3 สาธารณูปการ

3.3.1 การจัดให้มีตลาด อาทิ การจัดให้มีและการควบคุมตลาด

3.3.2 การจัดตั้งและดูแลตลาดกลาง

3.3.3 การผังเมือง อาทิ การจัดทำผังเมืองรวมจังหวัด และการวางและปรับปรุงผังเมืองรวม

3.3.4 การควบคุมอาคาร อาทิ การควบคุมอาคาร และการเปรียบเทียบปรับคดีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร

“การควบคุมคุณภาพและมาตรฐานในการดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน” ถือเป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานด้านกิจการสาธารณะ โครงสร้างพื้นฐานด้านงานทางที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บรรลุสัมฤทธิ์ ตามพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ในการที่จะเพิ่มประสิทธิภาพ การดำเนินงานและการทำให้ประชาชนได้รับการบริการสาธารณะที่ดีขึ้น หรือไม่ต่ำกว่าเดิม และเรื่องที่สำคัญคือจะต้องทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทราบว่ามาตรฐานงานทาง

เป็นอย่างไร แล้วจะทดสอบและควบคุมอย่างไรให้ได้มาตรฐาน (ระพีพันธ์ จารุศล, 2550, หน้า 3)
มาตรฐานข้อควรคำนึง ในการดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน ที่ถือปฏิบัติ
มีดังต่อไปนี้

3.1 มาตรฐานการดำเนินงานด้าน โครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมและการขนส่ง
งาน โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมและการขนส่งที่สำคัญภารกิจหนึ่ง คือ
งานก่อสร้างและบำรุงรักษาถนน ให้ได้มาตรฐานและคุณภาพ เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการด้าน
คมนาคมที่ทั่วถึง สะดวกและปลอดภัย ซึ่งส่วนราชการต่างๆ เช่นกรมทางหลวง กรมทางหลวง
ชนบท ยังเกี่ยวกับการดำเนินงานที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่กฎหมายกำหนด
ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 67 ภายใต้บังคับ
กฎหมายให้้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดังต่อไปนี้
(1) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการ
กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 และมีหน้าที่ในการบริการ
สาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตน (2) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ
และทางระบายน้ำ ซึ่งการดำเนินงานได้กำหนดมาตรฐานการก่อสร้าง ถนน ไว้ดังนี้ (กรมส่งเสริม
การปกครองท้องถิ่น, ม.ป.ป.)

3.1.1 มาตรฐานการดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐานงานคมนาคมและ
การขนส่ง

3.1.1.1 มาตรฐานผิวจราจรถนนคอนกรีต

1. ก่อนที่จะทำการเทคอนกรีตจะต้องรายงานผู้ควบคุมงานให้
ทราบเพื่อทำการตรวจสอบอย่างน้อย 24 ชั่วโมง และคอนกรีตที่จะเทนั้นต้องเทติดต่อกัน โดย
สม่ำเสมอให้เต็มแต่ละช่วงและมีความหนาที่จะแผ่ผิวได้ทันทีทุกครั้ง ห้ามหยุดเทคอนกรีตในแต่ละ
ช่วงเป็นอันขาด หากมีเหตุขัดข้องใดๆอันทำให้การเทคอนกรีตในแต่ละช่วงที่เทหยุดชะงักนาน
กว่า 30 นาที จะต้องรื้อคอนกรีตที่เทแล้ว ในช่วงนั้นออกทิ้งเสียทั้งหมด หรือรีบทำรอยต่อเนื่องจาก
การก่อสร้าง (Construction Joint) ที่จุดนั้นทันที

2. การวางเหล็กเสริมจะต้องวางให้ถูกต้องตามที่แสดงไว้ในแบบแปลน
เหล็กเสริมต้องมีขนาดถูกต้อง สะอาด ปราศจากน้ำมันหรือไขมันเประเปื้อนอันจะเป็นเหตุให้แรง
ยึดกับคอนกรีตสูญเสีย ไม่เป็นสนิมขุม เหล็กเสริมตามแนวยาวและแนวขวาง เส้นริมสุดของ
ตะแกรงจะต้องห่างจากขอบของแผ่นคอนกรีตไม่เกิน 7 เซนติเมตร และปลายเหล็กตามแนวยาวและ
แนวขวางจะต้องห่างจากขอบไม่เกิน 5 เซนติเมตร การต่อเหล็กใช้วิธีวางทาบเหลื่อมกัน โดยให้
เหลื่อมกันมีระยะยาวเท่ากับ 40 เท่า ของเส้นผ่าศูนย์กลางเหล็กนั้น ในการวางแผ่นตะแกรงเหล็ก

เสริม จะกระทำได้โดยเทคอนกรีตลงบนชั้นรองพื้นทาง ปรับระดับให้มีความสูงเท่ากับความสูงของ ตำแหน่งเหล็กเสริมในแบบ จากนั้นนำแผงตะแกรงเหล็กเสริมวางลงไปแล้วเทคอนกรีตทับอีกครั้ง หากส่วนหนึ่งส่วนใดของคอนกรีตชั้นล่างที่เทไว้ก่อนวางเหล็กตะแกรงเหล็กเสริมมีระยะเวลานานกว่า 30 นาที โดยยังมีได้มีการเททับคอนกรีตชั้นบนแล้วจะต้องรื้อและขนคอนกรีตในแบบหล่อช่วง นั้นออกทิ้งให้หมด

3. รอยต่อเนื่องจากการก่อสร้าง (Construction Joint) ในกรณีที่ต้องหยุด เทคอนกรีตเกินกว่า 30 นาที จะต้องทำรอยต่อตรงที่คอนกรีตหยุดเททันที การทำรอยต่อเนื่องจากการก่อสร้างนี้จะต้องเป็นไปตามแบบแปลนที่กำหนด 4) การแตงผิวคอนกรีตจะต้องให้ระดับของ คอนกรีตตามแนวรอยต่อสูงเท่ากับระดับผิวพื้นในบริเวณใกล้เคียง รอยต่อจะต้องอยู่ห่างจากรอยต่อ ตามขวางที่ใกล้ที่สุดไม่น้อยกว่า 3.00 เมตร ถ้าน้อยกว่า 3.00 เมตร ไม่ต้องทำรอยต่อเนื่องจากการ ก่อสร้าง แต่ให้ทำการตัดหรือรื้อคอนกรีตที่เทเกินทิ้งออกให้หมด หรือถึรอยต่อนั้นเป็นรอยต่อที่จะ ทำการก่อสร้างต่อไป 5) การบ่มคอนกรีตให้เริ่มทันทีที่ถอดแบบหล่อคอนกรีตหล่อคอนกรีตออก ผู้รับจ้างจะต้องทำการบ่มคอนกรีตบริเวณข้างแผ่นที่ถอดแบบออกไปแล้ว และต้องทำให้ลดถนน ชั่วคราวขึ้นเพื่อป้องกันวัสดุหรือทราย ซึ่งรองอยู่ใต้พื้นคอนกรีตออกมาระหว่างที่บ่มคอนกรีตอยู่ ห้ามคนหรือยานพาหนะใช้ถนน 6) การอุดรอยต่อก่อนทำการอุดรอยต่อต้องตกแต่งรอยต่อให้เรียบร้อย ถูกต้องตามแบบทำความสะอาดช่องว่างของรอยต่อจนสะอาดปราศจากฝุ่น เศษปูนซีเมนต์หรือ คอนกรีต ปลดปล่อยไว้จนแห้งปราศจากความชื้นและน้ำ แล้วแจ้งให้ผู้ควบคุมงานตรวจสอบก่อน จึงดำเนินการอุดได้

3.1.1.2 มาตรฐานผิวจราจรถนนลูกรัง

1. ปราศจากก้อนดินเหนียว รากไม้ หรือวัชพืชอื่นๆ
2. มีขนาดเม็ด โดสุดไม่เกิน 50 มิลลิเมตร
3. มีส่วนละเอียดผ่านตะแกรงขนาด 0.075 มิลลิเมตร (เบอร์ 200)

ไม่มากกว่า 2/3 ของขนาดผ่านตะแกรงเบอร์ 40 โดยน้ำหนัก เมื่อทดสอบตาม มถ.(ท) 508 :

มาตรฐานการทดสอบหาขนาดเม็ดของวัสดุ

4. มีค่าขีดเหลว (Liquid Limit) ตาม มถ.(ท) 505 : มาตรฐานการทดสอบ หาค่าขีดเหลว ไม่มากกว่าร้อยละ 35 5) มีค่าดัชนีความเป็นพลาสติก (Plasticity Index) ตาม มถ.(ท) 506 :มาตรฐานการทดสอบหาค่าขีดพลาสติก(Plastic Limit :P.L.) อยู่ในช่วงระหว่างร้อยละ 4-11 6) มีค่าความสึกหรอ (Percentage of Wear) ตาม มถ.(ท) 509 :มาตรฐานการทดสอบหาค่าความสึกหรอของวัสดุชนิดเม็ดหยาบด้วยเครื่อง Los Angeles Abrasion ไม่มากกว่าร้อยละ 60 7) มีค่า ซี.บี. อาร์. จากห้องทดลองไม่น้อยกว่า 30 ที่ร้อยละ 95 ของค่าความแน่นแห้งสูงสุดแบบสูงกว่ามาตรฐาน

(Modified Proctor Density) ตาม มถ.(ท) 505 :มาตรฐานการทดสอบหาค่า ซี.บี.อาร์.(CBR) หรือไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในแบบก่อสร้าง

3.1.1.3 การบำรุงรักษาถนน การบำรุงรักษาถนน ได้แบ่งเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. งานบำรุงรักษาปกติ หมายถึง งานบำรุงรักษาถนนที่ทำเป็นประจำตลอดเวลา เพื่อให้ถนนอยู่ในสภาพใช้งานได้ดีและไม่ให้เกิดความเสียหายลุกลามเพิ่มขึ้น เช่น งานปรับสภาพถนนลูกรัง งานซ่อมแซมหลุมบ่อถนน รอยแตกต่างๆ ที่ผิวถนนลาดยางและผิวถนนคอนกรีต

2. งานบำรุงรักษาถนนตามกำหนดเวลา หมายถึง งานบำรุงรักษาถนนตามช่วงเวลาที่กำหนดเพื่อเป็นการต่ออายุให้ถนนอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ยาวนานขึ้น เช่น งานฉาบผิวแอสฟัลต์ งานเสริมผิวลูกรัง และงานบูรณะถนนผิวแอสฟัลต์ หรือผิวคอนกรีต

3. งานบำรุงพิเศษ หมายถึง งานบำรุงรักษาถนนโดยการเสริมแต่งป้องกันถนนที่ชำรุดเกินกว่างานซ่อมบำรุงปกติสามารถปฏิบัติได้ เพื่อให้ถนนยังคงสภาพเดิมขนาดและความแข็งแรงทัดเทียมกับตอนก่อสร้าง แต่ไม่ได้หมายถึงงานที่จะทำให้ดีขึ้นหรือแข็งแรงกว่าเดิม ได้แก่ งานปรับระดับผิวถนน โดยการซ่อมแซมผิวแอสฟัลต์ งานซ่อมไหล่ทาง

4. งานบำรุงรักษาฉุกเฉิน หมายถึง งานซ่อมบำรุงถนนที่ชำรุดเสียหายมากให้สามารถเปิดใช้งานขึ้นแรกได้ รวมถึงงานซ่อมบำรุงให้ถนนมีสภาพเหมือนเดิมหรือเปิดใช้งานได้ เช่น การซ่อมแซมถนนที่เสียหายอันเกิดจากอุทกภัย งานแก้การลื่นไถลอันเกิดจากผิวจราจรมีความฝืดลดต่ำลงจนทำให้เกิดอันตรายกับยานพาหนะที่สัญจรไปมา เป็นต้น

สรุป มาตรฐานการดำเนินงานด้าน โครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมและการขนส่ง จะต้องดำเนินการการก่อสร้าง ปรับปรุง บำรุงรักษา เส้นทางที่ใช้ในการสัญจร ถนน ทางเดิน ทางเท้า ที่เป็นถนนดินลูกรัง ถนนคอนกรีต ถนนลาดยาง เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการด้านคมนาคมที่ทั่วถึง สะดวกและปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และเกิดประโยชน์มากที่สุด

3.2 มาตรฐานการดำเนินงานด้าน โครงสร้างพื้นฐานระบบไฟฟ้าและแสงสว่าง

ไฟฟ้าสาธารณะเป็นบริการขั้นพื้นฐานที่ประชาชนพึงได้รับจากภาครัฐเพราะเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตของประชาชน เพื่ออำนวยความสะดวก และเพิ่มความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ไฟฟ้าสาธารณะจึงเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ที่มีส่วนช่วยลดปัญหาการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน ปัญหาหมั่วสุ่มของเยาวชน และปัญหาการก่ออาชญากรรมต่างๆ ในยามวิกาล เช่น การลักขโมย ลักชิง วังราว ทำร้ายร่างกาย ฯลฯ ซึ่งการให้บริการไฟฟ้าสาธารณะแก่ประชาชน เป็นภารกิจหน้าที่สำคัญประการหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกฎหมายได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 มาตรา 68 ภายใต้อำนาจกฎหมาย

องค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีไฟฟ้าส่องแสงสว่าง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ม.ป.ป.)

3.2.1 มาตรฐานการดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐาน การติดตั้งไฟฟ้าสาธารณะ มาตรฐานการติดตั้งไฟฟ้าสาธารณะ จำเป็นจะต้องดำเนินการ โดยคำนึงถึงหลักวิชาการ เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นสำคัญ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

3.2.1.1 มาตรฐานความส่องแสงสว่างถนนสายหลัก ถนนสายรอง ทางแยกที่ไม่มีสัญญาณไฟจราจร

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลความต้องการแสงสว่างสำหรับไฟถนน

ประเภทถนน	ความส่องสว่างเฉลี่ยวัดในแนวระดับต่ำสุด (lux)
1. ถนนสายหลัก	15
2. ถนนสายรอง	10
3. ทางแยก	22
4. วงเวียนที่ไม่มีสัญญาณไฟจราจร	15

3.2.1.2 มาตรฐานความส่องแสงสว่างสวนสาธารณะ ตลาด สนามเด็กเล่น ลานจอดรถสาธารณะ ลานกีฬา ชุมชน สะพาน สะพานลอยคนข้าม ทางเดินเท้า ทางม้าลาย ศาลาที่พักผู้โดยสารรถประจำทาง ป้ายจอดรถประจำทาง (ไม่มีศาลา)

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลความต้องการแสงสว่างสำหรับพื้นที่สาธารณะ

ชนิดของพื้นที่	ความส่องสว่างเฉลี่ยวัดในแนวระดับต่ำสุด (lux)
สวนสาธารณะ	10
ในตลาด (ในอาคาร)	100
ลานตลาด (นอกอาคาร)	30
สนามเด็กเล่น	50
ลานจอดรถสาธารณะ	15
ลานกีฬาชุมชน	50
สะพาน	30
สะพานลอยคนข้าม	15
ทางเดินเท้า (ฟุตบอล)	7
ทางม้าลาย	45
ศาลาที่พักผู้โดยสารรถประจำทาง	30
ป้ายจอดรถประจำทาง(ไม่มีศาลา)	7

3.2.1.3 รูปแบบมาตรฐานการติดตั้งไฟฟ้าสาธารณะตามแนวถนน
 ทางแยก วงเวียน สามารถเลือกชนิดของโคมไฟและดวงโคมที่จะใช้งานได้ตามความเหมาะสมและ
 สอดคล้องกับภูมิทัศน์ของพื้นที่นั้นๆ สำหรับรูปแบบมาตรฐานในการติดตั้ง มีดังนี้

1. ติดตั้งฝั่งเดียวกันของถนนเหมาะสำหรับถนนเล็กๆ ในซอยหรือ
 ทางเท้า
2. ติดตั้งสองฝั่งถนนสลับกันเหมาะสำหรับถนนกว้างไม่เกิน 6 เมตร
3. ติดตั้งสองฝั่งถนนตรงข้ามกันเหมาะสำหรับถนนกว้าง 8 เมตร
 ขึ้นไป
4. ติดตั้งกลางถนน โดยแยกโคมเป็นสองทางในเสาต้นเดียวกันเหมาะ
 สำหรับถนนกว้าง 8 เมตรขึ้นไป และมีเกาะกลางถนน
5. การติดตั้งโคมไฟที่ทางสี่แยก (Cross-Road) ซึ่งจะมีระบบติดตั้งดีกว่า
 การติดตั้งตามแนวถนนปกติ
6. การติดตั้งโคมไฟที่ทางสามแยก (T-Junction) ซึ่งจะมีระบบติดตั้งดี
 กว่าติดตั้งตามแนวถนนปกติ

7. การติดตั้ง โคมไฟที่ทางในวงเวียน (Round-About)

3.2.1.4 มาตรฐานระยะห่างระหว่างจุดติดตั้งดวงโคมกับขอบถนนที่สัมพันธ์กับความเร็วยานพาหนะในการกำหนดจุดติดตั้งโคมไฟจะต้องอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม และหลีกเลี่ยงการติดตั้งหน้าอาคารซึ่งกีดขวางทางสัญจรหน้าสถานีที่สำคัญและสถานีที่น่าสนใจ เช่น อนุสาวรีย์ โบสถ์ และอาคารที่มีสถาปัตยกรรมสวยงาม เพราะจำทำลายทัศนียภาพและความสวยงามนอกจากนี้ เสาดวงโคมที่ติดตั้งริมถนน จะเป็นสิ่งกีดขวางที่อาจจะเกิดขึ้นอันตรายจากการเฉี่ยวชนของยานพาหนะที่สัญจรไปมาได้ ดังนั้นเพื่อลดอุบัติเหตุและความรุนแรงของการเฉี่ยวชน จึงควรติดตั้งเสาดวงโคมให้ห่างขอบถนน (ผิวการจราจร) ให้มาก ทั้งนี้ระยะห่างจากขอบถนนถึงจุดติดตั้งเสาดวงโคมยิ่งมาก และจะลดความรุนแรงเนื่องจากการเฉี่ยวชนได้มากเช่นกัน

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลระยะห่างความปลอดภัยระหว่างจุดติดตั้งดวงโคมกับขอบถนนที่สัมพันธ์กับความเร็วของยานพาหนะ

ความเร็วของยานพาหนะ (กม./ชั่วโมง)	ระยะห่างจากขอบถนน (เมตร)
50	0.8
80	1-1.5
100	อย่างน้อย 1.5
120	อย่างน้อย 1.5

3.2.1.5 การบำรุงรักษาไฟฟ้าและแสงสว่าง ความถี่ของการบำรุงรักษาไฟฟ้าสาธารณะจะขึ้นอยู่กับตัวประกอบต่างๆ เช่น ความเสื่อมประสิทธิภาพของดวงโคม เนื่องจากอายุการใช้งาน ความสกปรกของดวงโคมเนื่องจากฝุ่นละออง และภาวะมลพิษ ซึ่งสามารถกำหนดความถี่ของการบำรุงรักษาได้ 3 ระดับ ตามภาวะมลพิษ ดังนี้ 1. ภาวะมลพิษสูง ได้แก่ ย่านอุตสาหกรรม เมืองใหญ่ๆ ที่มีการจราจรหนาแน่น มีฝุ่นละออง / แผลงมากและใกล้ชายฝั่งทะเล (ระยะห่างจากฝั่งทะเลประมาณ 3 กิโลเมตร) จะต้องดูแลบำรุงรักษา และทำความสะอาดโคมถี่มากเป็นพิเศษ (6 เดือน / ครั้ง) 2. ภาวะมลพิษปานกลาง ได้แก่ ชุมชนเมืองขนาดกลาง บ้านพักอาศัยหรือพื้นที่ มีฝุ่นละอองน้อย จะต้องดูแลบำรุงรักษาและทำความสะอาดดวงโคมน้อยลง (9 เดือน / ครั้ง) 3. ภาวะมลพิษต่ำ ได้แก่ พื้นที่ชนบทห่างไกล สภาวะอากาศสะอาด การดูแลบำรุงรักษาน้อยมาก (12 เดือน / ครั้ง)

นอกจากนี้จะต้องหมั่นตรวจสอบ เปลี่ยนหลอดไฟและอุปกรณ์ชำรุดให้ใช้งานได้ สมบูรณ์และมีความปลอดภัยอยู่เสมอ

สรุป มาตรฐานการดำเนินงานด้าน โครงสร้างพื้นฐานระบบไฟฟ้าและแสงสว่าง จะต้อง ดำเนินการก่อสร้าง ปรับปรุง บำรุงรักษา การให้บริการ ไฟฟ้า และแสงสว่างสาธารณะแก่ประชาชน ตามแผนถนน ทางแยก จุดอันตรายต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวก และเพิ่มความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน และเกิดประโยชน์มากที่สุด

3.3 มาตรการดำเนินงานด้าน โครงสร้างพื้นฐานแหล่งน้ำอุปโภค บริโภคและแหล่งน้ำ การเกษตร

การจัดสรรน้ำเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากที่สุด การก่อสร้าง บำรุง และ การบำรุงรักษาแหล่งน้ำ เป็นภารกิจด้าน โครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในการมีน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค และประกอบอาชีพ ด้านเกษตรกรรม ภารกิจดังกล่าวเป็นภารกิจที่แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดให้หน่วยงานต่างๆ เช่นกรมชลประทาน กรมการ ปกครอง กรมส่งเสริมการสหกรณ์ กรมทรัพยากรน้ำ กรมพัฒนาที่ดิน และสำนักปฏิรูปที่ดิน เพื่อการเกษตร ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามที่กฎหมายพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 68 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย ให้มีน้ำเพื่อการ อุปโภค บริโภคและการเกษตร พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วน ตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง การสาธารณูปโภคและการก่อสร้างอื่นๆ

แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจกำหนดให้ให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดให้ส่วนราชการต้องทำการถ่ายโอนภารกิจ จำนวน 245 ภารกิจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วยภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจเลือกทำ โดยอิสระดังนี้

1. การดูแลบำรุงรักษา ปรับปรุง โครงสร้างชลประทานขนาดเล็ก
2. โครงการขุดลอกหนองน้ำและคลองธรรมชาติ
3. การบำรุงรักษา ซ่อมแซมแหล่งน้ำขนาดเล็ก

สำหรับภารกิจถ่ายโอนที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำตามแผนปฏิบัติการ กำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีดังนี้

1. การดูแลบำรุงรักษาแหล่งน้ำ

2. การขุดลอกคลอง การขุดลอกแหล่งน้ำ
3. การขุดสระเก็บน้ำเพื่อการอุปโภค
4. การก่อสร้างและบำรุงรักษาฝายน้ำล้น ค.ส.ล.

ดังนั้นเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการกิจตามอำนาจหน้าที่ และภารกิจถ่ายโอนได้อย่างมีคุณภาพภายใต้มาตรฐาน จึงได้กำหนดมาตรฐานการก่อสร้าง บำรุง และบำรุงรักษาแหล่งน้ำ ไว้ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ม.ป.ป.)

3.3.1 มาตรฐานการดำเนินงานด้าน โครงสร้างพื้นฐาน สระเก็บน้ำเพื่อการเกษตร การกำหนดบริเวณและขอบเขตที่ตั้งสระ การคัดเลือกพื้นที่ที่จะขุดสระเก็บน้ำ ควรพิจารณาจากพื้นที่ที่ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำเป็นพื้นที่แห้งแล้งซ้ำซาก พื้นที่ที่จะสระเก็บน้ำควรเป็นพื้นที่ผืนใหญ่ สามารถขุดสระเก็บน้ำตั้งแต่ 2 บ่อ ขึ้นไปและมีระยะห่างกันไม่เกิน 1 กิโลเมตร

มาตรฐานการออกแบบ สิ่งที่ต้องคำนึงในการขุดสระเก็บน้ำคือการเลือกใช้ ความลาดชันข้างที่เหมาะสมเพื่อความคงทนถาวรของสระเก็บน้ำ โดยปกติแล้วการเลือกใช้ ความลาดชันข้างขึ้นอยู่กับชนิดของดินกล่าวคือ ถ้าพื้นที่ขุดสระเก็บน้ำเป็นดินเหนียว ความลาดชันข้าง สามารถจะใช้ค่าสูงๆ ได้ที่เหมาะสมคือ 1:1 ส่วนดินร่วนจะใช้ค่าความลาดชันข้างที่มีค่าต่ำลง ไปคือ ไม่มากกว่า 1:1.5 ส่วนดินทรายที่มีโอกาสเกิดการพังทลายได้มากที่สุด ต้องใช้ค่าลาดชันข้าง ไม่ มากไปกว่า 1:2

3.3.2 มาตรฐานการดำเนินงานด้าน โครงสร้างพื้นฐาน การขุดลอกหนองน้ำและ บึงธรรมชาติเพื่อการเกษตร มาตรฐานข้อกำหนดในการออกแบบการขุดลอกหนองน้ำและ บึงธรรมชาติมีขั้นตอนดังนี้

3.3.2.1 ขุดลอกให้ได้ระดับความลึกจากก้นหนองถึงระดับน้ำเก็บกักไม่ควร น้อยกว่า 3.50 เมตร อย่างไรก็ตามควรระมัดระวังในเรื่องการขุดลึกลงไปเจอชั้นดินเค็ม หรือที่มีเกลือ สะสมอยู่ด้วย

3.3.2.2 กรณีต้องการคันดินรอบขอบหนองน้ำ จะต้องมีการทำทางน้ำออก ตรงตำแหน่งร่องน้ำหรือทางน้ำที่คาดว่าน้ำจะไหลเข้า อาจจะต้องมีการระบายน้ำออกตรง ตำแหน่งที่มีระดับต่ำของร่องน้ำ

3.3.2.3 การออกแบบอาคารทางน้ำเข้าพิจารณาเหมือนสระเก็บน้ำเอง

3.3.2.4 การออกแบบอาคารระบายน้ำพิจารณาเหมือนสระเก็บน้ำท่า

3.3.2.5 ลาดชันข้างดินขุดอัตราส่วนไม่ควรมากกว่า 1:2

3.3.2.6 ควรกำหนดที่ทิ้งดินให้ห่างจากขอบหนองที่ขึ้นสูงสุดไม่น้อยกว่า 20 เมตร และต้องไม่มีร่องน้ำใดๆ ผ่านบริเวณที่ทิ้งดิน

3.3.2.7 บริเวณที่ทิ้งดินต้องปรับให้เรียบ สูงไม่เกิน 1.50 เมตร

3.3.3 ประเภทของแหล่งน้ำขนาดเล็ก

3.3.3.1 สระเก็บน้ำ คือ แหล่งเก็บกักน้ำฝน น้ำท่า หรือน้ำซับ มี 4 รูปแบบ

1. สระเก็บน้ำท่า หมายถึง สระเก็บกักน้ำฝนที่ไหลบ่ามาบนพื้นดิน
2. สระเก็บน้ำนอง หมายถึง สระเก็บน้ำที่สร้างขึ้นในพื้นที่ราบลุ่มน้ำ
3. สระเก็บน้ำฝน หมายถึง สระเก็บกักน้ำฝนที่สร้างบริเวณพื้นที่

ค่อนข้างราบและมีพื้นที่กว้างขวาง

4. สระเก็บน้ำใต้ดิน หมายถึง สระที่เก็บน้ำไหลออกจากดินเหมือน

บ่อน้ำตื้น

3.3.3.2 หนองน้ำและบึงธรรมชาติ หมายถึง งานขุดลอกดินและตะกอน

ในหนองน้ำและบึงธรรมชาติที่ตื้นเขินเพื่อให้ได้น้ำมากขึ้น

3.3.3.3 ฝ่ายทดน้ำขนาดเล็ก งานก่อสร้างฝายซึ่งเป็นอาคารที่สร้างปิด

ขวางทางน้ำไหลมาให้มีระดับสูงขึ้น

3.3.4 การบำรุงรักษา มี 3 ประเภทดังนี้

3.3.4.1 การบำรุงรักษาโครงการประเภทฝาย มีดังนี้

1. ทำการตรวจสอบและมีการบำรุงรักษาอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากที่น้ำจำนวนมากได้ไหลเข้าฝายแล้วทุกครั้ง ถ้าพบว่าฝายและตลิ่งที่บริเวณใกล้กับฝาย ส่วนใดชำรุดก็ควรจะรีบซ่อมแซมทันที
2. ควรจะมีการตรวจสอบและทำการซ่อมใหญ่ จนทั่วตลอดทั้งฝายและอาคารในบริเวณที่มีการชำรุดเสียหายให้มีสภาพดีเหมือนเดิม ปีละหนึ่งครั้งเป็นอย่างน้อยเช่นกัน
3. ให้หมั่นตรวจสอบสภาพหินก้อนที่พื้นฝายและที่ลาดด้านข้างทาง บริเวณท้ายฝายว่าจะมีน้ำซึมออกมาจากรูเล็กๆ บ้างหรือไม่ ถ้ามีให้ซ่อมหินก่อนบริเวณใหม่
4. ในกรณีที่ปลายฝายทั้งสองข้างมีเกาะสำหรับป้องกันปีกฝายไม่ให้ได้รับอันตรายในขณะที่น้ำไหลมาตามลำน้ำมีระดับสูงกว่าตลิ่ง จะต้องหมั่นตรวจสอบและบำรุงรักษาคันดินและหินที่ป้องกันลาดคันดินนั้นให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อยตลอดเวลาด้วย
5. ให้หมั่นตรวจสอบสภาพลำน้ำทางด้านท้ายฝาย ตลอดจนหินที่ลาดตลิ่ง และท้องน้ำซึ่งใช้สำหรับป้องกันไม่ให้กระแสน้ำกัดเซาะ โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนที่มีน้ำไหลข้ามฝายจำนวนมาก ถ้าพบว่าหินที่ได้ก่อสร้างไว้แล้วมีความหนาไม่เพียงพอหรือถูกน้ำพัดพาไป จะต้อง

จัดหาทิ้งเพิ่มให้มีความหนามากขึ้น มิฉะนั้นการกัดเซาะอาจจะลุกลามเข้าไปถึงพื้นและลาดท้ายฝาย ที่เป็นส่วนหนึ่งของอาคารจนพังลงได้

6. ฝายที่สร้างไว้ทุกแห่งมักจะมีปัญหาเกี่ยวกับตะกอนทรายที่จะตกจม อยู่ทางด้านหน้าฝาย ถึงแม้ว่าจะได้มีการก่อสร้างประตูระบายทรายไว้แล้วก็ตาม อาจจะระบายทราย ผ่านออกไปไม่ได้หมดจนเหลือตกทับถมและมีปริมาณมากขึ้น ควรจะได้มีการขุดลอกตะกอน ด้านหน้าฝายออกบ้างในช่วงฤดูแล้งที่น้ำด้านหน้าฝายมีระดับต่ำเป็นครั้งคราวไปตามความ เหมาะสม

3.3.4.2 การบำรุงรักษาอาคารที่เป็นเหล็กและไม้ ส่วนของอาคารชลประทาน ที่สร้างขึ้นจากเหล็กและไม้ มักจะเป็น ส่วนประกอบที่มีอยู่ไม่มากนัก แต่ก็มีความสำคัญถ้าไม่ได้รับการบำรุงรักษา ก็จะเกิดการชำรุดเสียหายได้ โดยเฉพาะเหล็กที่อยู่ใกล้กับความชื้นแล้วจะเป็นสนิม ได้ง่าย ควรต้องหมั่นบำรุงรักษา คือ

1. บริเวณ โครงสร้างเหล็กที่มีกลไกหรือชิ้นส่วนที่เคลื่อนไหวควร จะต้องทาน้ำมันหล่อลื่นหรือจาระบีไว้อย่างสม่ำเสมอ และหมั่นทดสอบว่าชิ้นส่วนดังกล่าวยังคง ทำงานได้ตามปกติหรือไม่
2. ส่วนไหนที่สีป้องกันสนิมซึ่งเคยทาไว้เกิดชำรุดหลุดร่อนออกต้องทำ การ ชูสีเดิมทิ้งแล้วจัดการทาสีหรือพ่นสีใหม่ มิฉะนั้นจะทำให้สนิมกัดกินลุกลามไปยังส่วนอื่นๆ ได้
3. ส่วนของอาคารเหล็กที่มียางกันน้ำติดตั้งอยู่ด้วย ต้องทำการตรวจสอบ ว่ายางเหล่านั้นหมดอายุการใช้งานหรือยัง หากหมดอายุต้องทำการเปลี่ยนโดยทันที เนื่องจากยางกัน น้ำที่หมดอายุจะไม่สามารถทำหน้าที่กันน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. พวงมาลัยสำหรับการหมุนบานควรจัดหากุญแจล็อกไว้
5. ตรวจสอบขันน็อต สกรูให้แน่น
6. ตรวจสอบราวสะพานที่ทำด้วยท่อเหล็กหรือไม้ให้อยู่ในสภาพที่

มั่นคงแข็งแรง

3.4.3.3 การรักษาคุณภาพน้ำและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากวัตถุประสงค์หลัก ของโครงการชลประทานขนาดเล็กเพื่อกักเก็บน้ำไว้สำหรับใช้อุปโภคบริโภคเป็นอันดับแรก ดังนั้น การดูแลรักษาคุณภาพน้ำ รวมทั้งสิ่งแวดล้อมโดยรอบบริเวณ โครงการอย่างเก็บน้ำ หรือ โครงการ ฝายทดน้ำจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งโดยมีหลักการดำเนินการดังนี้

1. ควรมีการทำนุบำรุงผืนป่า หรือจัดให้มีการปลูกป่าบริเวณพื้นที่ โดยรอบอ่างเก็บน้ำ หรือฝายทดน้ำ เพื่อลดการกัดเซาะพื้นผิวดินในขณะน้ำไหลลงอ่าง เป็นการช่วย

ลดการเกิดตะกอนที่จะถูกพัดพาลงอ่าง ทำให้อ่างเก็บน้ำเต็มเงินช้าลง รวมทั้งช่วยลดมลพิษต่างๆ ที่อาจไหลมากับกระแสน้ำด้วย

2. คูแลมิให้มีการปล่อยน้ำเสีย หรือของเสียลงสู่อ่างเก็บน้ำหรือลำห้วย ที่เป็นทางน้ำซึ่งจะไหลไปสู่อ่างเก็บน้ำ
 3. ควรมีการตรวจสอบคุณภาพน้ำโดยหน่วยงานที่ทำหน้าที่โดยตรง โดยกำหนด การตรวจเป็นรอบเวลาที่เหมาะสม เช่น ทุกๆ 2 ปี เป็นต้น
 4. รมรงค์ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้น้ำจากแหล่งน้ำของโครงการชลประทานขนาดเล็กตระหนักถึงความจำเป็นของการรักษาคุณภาพน้ำและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง
 5. คูแลกัจฉวัชพืชเพื่อไม่ให้แหล่งเพาะพันธุ์ยุงและลดการเน่าเปื่อยของวัชพืช
 6. ห้ามมิให้มีการต้มเกลือในบริเวณขอบอ่างเก็บน้ำและในบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำ
 7. ห้ามทำกิจกรรมใดๆ อันจะก่อให้เกิดการเน่าเสียของน้ำในอ่างเก็บน้ำ
- สรุป มาตรการดำเนินงานด้าน โครงสร้างพื้นฐานแหล่งน้ำอุปโภคบริโภคและแหล่งน้ำ การเกษตร จะต้องดำเนินการก่อสร้าง ปรับปรุง บำรุงรักษา ทั้งคลอง สระ อ่างเก็บน้ำ พื้นที่ชลประทานตามภารกิจด้าน โครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในการมีน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค และประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น

3.4 มาตรฐานการดำเนินงานด้าน โครงสร้างพื้นฐานระบบน้ำประปา

เนื่องจากภารกิจในการจัดหา น้ำสะอาดในชุมชน เป็นบทบาทและหน้าที่หนึ่ง ซึ่งรัฐจะต้องส่งเสริมให้ประชาชนได้มีน้ำสะอาดสำหรับเป็นน้ำดื่ม และน้ำใช้อย่างเพียงพอโดยหากประชาชนในชุมชนมีน้ำสะอาดสำหรับดื่มและใช้สอยอย่างเพียงพอก็จะส่งผลให้ประชาชนในชุมชนมีสุขภาพอนามัยที่ดี รวมทั้งการที่ประชาชนในชุมชนจะได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำสะอาดในชุมชน ซึ่งจะทำให้แต่ละชุมชนมีน้ำสะอาดใช้อย่างยั่งยืนและจะส่งผลให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนดีขึ้น ซึ่งการถ่ายโอนภารกิจในการจัดทำระบบน้ำสะอาดถือเป็นภารกิจด้าน โครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญภารกิจหนึ่งซึ่งกรมทรัพยากรน้ำได้ดำเนินการถ่ายโอน ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภารกิจดังกล่าวยังเกี่ยวข้องกับภารกิจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่กฎหมายกำหนด ดังนี้

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 มาตรา 68 ภายใต้งบบังคับแห่งกฎหมาย ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคและการเกษตร พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง การสาธารณสุข โภชนาการและการก่อสร้าง อื่นๆ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาหน่วยงานต่างๆ ได้ปฏิบัติภารกิจในการจัดหาและพัฒนาน้ำสะอาด ซึ่งการจัดสร้างระบบประปาเป็นวิธีที่นิยมและเป็นที่ยอมรับในระดับสากลว่าเหมาะสมที่สุด เนื่องจากสามารถปรับปรุงคุณภาพน้ำให้ได้มาตรฐานน้ำบริโภคอย่างสม่ำเสมอ และสามารถให้บริการแก่ประชาชนครอบคลุมพื้นที่กว้างขวางได้ในคราวเดียว (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ม.ป.ป.)

3.4.1 มาตรฐานการดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐานระบบน้ำประปา การจัดสร้างระบบประปาแต่ละแห่ง ไม่ใช่เพียงแค่มิงบประมาณก็สามารถเลือกรูปแบบต่างๆ มาจัดสร้างได้เลย ควรมีการพิจารณาข้อมูลในด้านต่างๆ ในพื้นที่ เพื่อประกอบในการออกแบบ โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติ และการเตรียมความพร้อมที่จะคัดเลือกและก่อสร้างระบบประปาให้ได้ตามมาตรฐาน ดังนี้

3.4.1.1 สำรวจแหล่งน้ำที่จะนำมาใช้ทำระบบประปาโดยทั่วไปมี 2 ประเภทคือแหล่งน้ำใต้ดินและแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำใต้ดิน โดยจะต้องมีการวิเคราะห์คุณภาพน้ำว่ามีเหล็ก ความกระด้าง หรือมีแร่ธาตุอื่นๆ เกินคุณภาพแหล่งน้ำเพื่อการประปาหรือไม่และจะต้องทดสอบปริมาณน้ำ ว่ามีมากน้อยแค่ไหน เพียงพอและเหมาะสมกับความต้องการหรือไม่ หากทดสอบปริมาณน้ำแล้วไม่เพียงพอ จะต้องมีการทดสอบแหล่งน้ำมากกว่า 1 แห่ง ที่ใกล้เคียงเพื่อนำมาใช้เป็นแหล่งน้ำร่วมกัน เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนและแหล่งน้ำผิวดินมาใช้ผลิตน้ำประปานั้นจะต้องมีการวิเคราะห์คุณภาพน้ำ ว่ามีคุณภาพเป็นอย่างไร เช่นเดียวกับแหล่งน้ำใต้ดิน โดยแหล่งน้ำผิวดินที่สำคัญจะต้องไม่มีโลหะหนักหรือสารพิษเจือปน ส่วนการทดสอบปริมาณน้ำ จะต้องมีการตรวจสอบข้อมูลว่ามีน้ำเพียงพอตลอดปีหรือไม่ โดยการตรวจสอบจะขึ้นอยู่กับสถานะของแหล่งน้ำ ว่าแหล่งน้ำที่นำมาใช้ผลิตเป็นน้ำนิ่ง (สระ, บ่อ, บึง, หนอง) หรือน้ำไหล (แม่น้ำ, ลำคลอง) ซึ่งวิธีการหาปริมาณน้ำจะต่างกัน หากน้ำนิ่งจะวัดโดยการหาปริมาตรจากน้ำที่มีอยู่ แต่ถ้าน้ำไหลจะต้องหาจากอัตราการไหลของน้ำที่ไหลเข้ามา แล้วนำมาเปรียบเทียบกับความต้องการตลอดปีหรือไม่

3.4.1.2 สำรวจการมีไฟฟ้าใช้ในหมู่บ้าน ชุมชนที่ต้องการจะสร้างระบบประปา การตรวจสอบระบบไฟฟ้าให้ตรวจสอบว่าไฟฟ้าที่มีอยู่เป็นชนิด 220 โวลต์ 1 เฟส 2 สาย

หรือ 380 โวลท์ 3 เฟส 4 สาย เพื่อใช้ประโยชน์ในการออกแบบชนิดของเครื่องสูบน้ำ และจะต้องพิจารณา จุดต่อประสาน ที่ตำแหน่งใดใกล้ที่สุด

3.4.1.3 สำนวความต้องการใช้น้ำ จะต้องสำรวจจำนวนหลังคาเรือนของชุมชน ที่ต้องการใช้น้ำประจำจากระบบประปาที่จะก่อสร้าง ว่ามีจำนวนเท่าไร เพื่อใช้ในการคัดเลือกขนาดของระบบประปาให้เหมาะสมกับความต้องการใช้น้ำ

3.4.1.4 การทดสอบปริมาณน้ำ แหล่งน้ำบาดาลจะต้องดำเนินการทดสอบปริมาณน้ำในบ่อบาดาล ว่าเพียงพอที่จะเป็นแหล่งน้ำเพื่อผลิตประปา ตามความต้องการของประชาชน ซึ่งหากบ่อบาดาลที่ตรวจวัดให้ปริมาณน้ำไม่พออาจจะต้องหาบ่อบาดาลมากกว่า 1 บ่อที่ใกล้เคียงกัน โดยวิธีทดสอบปริมาณน้ำหรือวัดปริมาณน้ำบาดาลหากจะหาปริมาณน้ำอย่างละเอียดจะต้องใช้เครื่องมืออุปกรณ์เฉพาะ โดยส่วนใหญ่จะใช้วิธี (Step Drawdown Test) โดยวิธีการสูบน้ำที่อัตราการสูบต่างๆ กัน ประมาณ 3-4 ค่า ซึ่งแต่ละค่าจะทำการสูบอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา และทำการวัดระดับน้ำภายในบ่อ เพื่อให้ทราบว่าบ่อบาดาล ให้ปริมาณน้ำได้อย่างต่อเนื่อง ไม่แห้งขณะสูบใช้งาน

3.4.1.5 การวิเคราะห์คุณภาพน้ำ จะบอกเราได้ว่าแหล่งน้ำดิบนั้นๆสมควรนำไปทำประปาหรือไม่ สำหรับคุณภาพแหล่งน้ำทางแบคทีเรีย ควรเลือกที่อยู่ในชั้น 1 หรือ 2 เท่านั้น ถ้าสูงกว่านี้ต้องผ่านกรรมวิธีพิเศษซึ่งได้ออกแบบไว้เป็นการเฉพาะแห่งให้ใช้แหล่งน้ำนั้นๆ

3.4.2 การผลิตน้ำประปาที่ใช้แหล่งน้ำผิวดินเป็นแหล่งน้ำดิบจะมีองค์ประกอบในระบบประปา ดังนี้ (กรมทรัพยากรน้ำ, 2548, หน้า 35)

3.4.2.1 น้ำประปาผิวดิน

1. ระบบน้ำดิบ ประกอบด้วย 1.1.1 แหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่ แม่น้ำ น้ำตก ห้วย หนอง คลองบึง อ่างเก็บน้ำ เขื่อน ฝาย สระน้ำ เป็นต้น เป็นแหล่งน้ำที่จะนำไปใช้ในการผลิตน้ำประปา ซึ่งจะต้องคำนึงถึงคุณภาพและปริมาณของแหล่งน้ำผิวดินให้เหมาะสมเพียงพอต่อการผลิตเป็นน้ำประปา

2. เครื่องสูบน้ำดิบ ใช้สำหรับสูบน้ำจากแหล่งน้ำผิวดินส่งไปผลิตเป็นน้ำประปา ส่วนใหญ่จะเป็นเครื่องสูบน้ำแบบหอยโข่ง อาจติดตั้งอยู่ในโรงสูบน้ำบนพื้นดินหรือติดตั้งในโรงสูบน้ำแพลอย แล้วแต่ความเหมาะสม ในบางครั้งเครื่องสูบน้ำดิบของระบบประปาผิวดินอาจเป็นเครื่องสูบน้ำแบบซัมมิสซิเบิล ซึ่งติดตั้งในระบบรับน้ำดิบที่เรียกว่าถังกรองได้น้ำ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแหล่งน้ำและพื้นที่ที่ใช้ในการก่อสร้าง

3. ท่อส่งน้ำดิบ ใช้สำหรับเป็นท่อส่งน้ำจากแหล่งน้ำดิบมายังระบบผลิตประปา ส่วนมากจะใช้ท่อเหล็กอาวสังกะสี

3.4.2.2 ระบบผลิตน้ำ ประกอบด้วย

1. ระบบสร้างตะกอน ออกแบบโดยใช้ไฮโดรลิกจัม น้ำดิบจะไหลผ่านไฮโดรลิกจัมอย่างรวดเร็วและจะถ่ายสารละลายสารสมและสารละลายปูนขาว เข้าผสมกับน้ำดิบที่ไหลผ่านไฮโดรลิกจัม และเพื่อให้ตะกอนน้ำดิบถูกทำลายเสถียรภาพ
2. ระบบรวมตะกอน ออกแบบโดยใช้คลองวนเวียน ทำหน้าที่กวนซ่าน้ำดิบเพื่อให้ น้ำที่ผสมด้วยสารละลายสารสมและสารละลายปูนขาวแล้วไหลผ่านคลองวนเวียน เพื่อให้ตะกอนของน้ำดิบรวมตัวกันมีขนาดและน้ำหนักเพิ่มขึ้น
3. ถังตกตะกอน ทำหน้าที่รับน้ำจากระบบรวมตะกอน ความเร็วของน้ำที่ไหลเข้าถังตกตะกอนจะลดลง จึงทำให้ตะกอนน้ำดิบที่มีน้ำหนักตกตะกอนลงก้นถังตกตะกอน
4. ถังกรองน้ำ ทำหน้าที่รับน้ำจากถังตกตะกอน ภายในถังกรองจะบรรจุทรายกรองและกรวดกรองเรียงเป็นชั้นๆ เพื่อทำหน้าที่ช่วยในการกรองตะกอนความขุ่นขนาดเล็กของน้ำดิบที่หลุดมาจากถังตกตะกอนให้ติดค้างบริเวณชั้นทรายกรอง

3.4.2.3 ระบบฆ่าเชื้อโรค ใช้การเติมสารละลายคลอรีนเพื่อฆ่าเชื้อโรคในน้ำประปา โดยใช้ถังน้ำใส ทำหน้าที่กักเก็บน้ำที่ผ่านจากถังกรองน้ำมาเก็บในถังน้ำใส

3.4.2.4 ระบบจ่ายน้ำ ประกอบด้วย

1. เครื่องสูบน้ำดี ใช้สำหรับสูบน้ำจากถังน้ำใสขึ้นหอดังสูงเพื่อจ่ายน้ำให้กับผู้ใช้น้ำ เครื่องสูบน้ำดีจะเป็นเครื่องสูบน้ำแบบหอยโข่ง
2. หอดังสูง ทำหน้าที่สร้างแรงดันน้ำและรักษาแรงดันน้ำให้สม่ำเสมอเพื่อจ่ายน้ำประปาให้แก่ผู้ใช้น้ำ
3. ท่อเมนจ่ายน้ำ ทำหน้าที่จ่ายน้ำประปาจากหอดังสูงส่ง ไปให้ผู้ใช้น้ำ โดยผ่านมาตรวัดน้ำ ท่อเมนจ่ายน้ำส่วนใหญ่จะใช้เป็นท่อพีวีซีและท่อเหล็กอายุสังกะสี ซึ่งการทำงานของระบบน้ำประปาผิวดินมีกระบวนการผลิต ดังนี้

3.4.3 การบำรุงรักษาระบบผลิตน้ำประปา

3.4.3.1 การบำรุงรักษาถังสร้างตะกอนและถังตกตะกอน

1. ปิดประตูน้ำระบายตะกอนหลังเสร็จสิ้นการผลิตแต่ละวัน
2. ตรวจสอบและซ่อมแซมประตูน้ำระบายที่ชำรุด
3. ล้างถังทุก 3 – 6 เดือน

3.4.3.2 การบำรุงรักษาถังกรองน้ำ

1. อย่าปล่อยให้หน้าหน้าทรายกรองแห้ง
2. ล้างทำความสะอาดถังกรองทุก 3 – 6 เดือน

3.4.3.3 การบำรุงถังน้ำใส

1. ปิดฝาล้างให้สนิทอย่าให้มีสิ่งของตกลงไป
2. ตัดหญ้าทำความสะอาดโดยรอบถังน้ำใส
3. ตรวจสอบป้ายบอกระดับน้ำให้อยู่ในสภาพดี
4. ซักล้างทำความสะอาดถังทุก 1 ปี

3.4.3.4 การบำรุงรักษาระบบจ่ายน้ำประปา การบำรุงรักษาเครื่องสูบน้ำดีควรมีเครื่องสูบน้ำสำรองอีก 1 ชุด การดูแลแก้ไขตามอาการผิดปกติต่างๆ

3.4.3.5 การบำรุงรักษาเครื่องจ่ายสารเคมี

1. มีการตรวจสอบประจำวันเพื่อดูว่าเครื่องจ่ายทำงานปกติหรือไม่
2. ซูดาล์ว ควรตรวจทุก 6 เดือน
3. แผ่นไดอะเฟรม ควรตรวจทุก 1 – 2 เดือน
4. เปลี่ยนน้ำมันหล่อลื่นที่ชุดขับทุกปี

3.4.3.6 การบำรุงรักษาหอถังสูง

1. ตรวจสอบป้ายบอกระดับน้ำ
2. ซักล้างทำความสะอาดระบายตะกอนน้ำทิ้งทุก 1 ปี
- 3 ควรปรับปรุงทาสีใหม่ทุก 5 ปี

3.4.3.7 การรักษาท่อเมนจ่ายน้ำ

1. ล้างทำความสะอาดท่อเมนอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง
2. ทดสอบประตุน้ำทุกตัวในระบบจ่ายน้ำ อย่างน้อยปีละครั้ง
3. สักรวความดันในระบบจ่ายน้ำทั้งหมดอย่างน้อยปีละครั้ง

สรุป มาตรฐานการดำเนินงานด้าน โครงสร้างพื้นฐานระบบน้ำประปา จะต้องดำเนินการ การก่อสร้าง ปรับปรุง บำรุงรักษา การจัดทำระบบประปาหมู่บ้าน บริการน้ำเพื่อการอุปโภคและ บริโภคเพื่อให้ประชาชนได้มีน้ำสะอาดสำหรับเป็นน้ำดื่ม และน้ำใช้เพียงพอ ให้ตรงตามความ ต้องประของประชาชน

จากด้าน โครงสร้างพื้นฐานที่กล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า งานด้าน โครงสร้างพื้นฐาน ประกอบด้วย ด้านการคมนาคมและการขนส่ง ด้านระบบไฟฟ้าและแสงสว่าง ด้านแหล่งน้ำ เพื่อการเกษตร และด้านระบบน้ำประปา โดยดำเนินงานด้านการคมนาคมและการขนส่ง เป็นการ ดำเนินการก่อสร้าง ปรับปรุง บำรุงรักษา เส้นทางที่ใช้ในการสัญจร ถนน ทางเดิน ทางเท้า ที่เป็น ถนนดินลูกรัง ถนนคอนกรีต ถนนลาดยาง ด้านระบบไฟฟ้าและแสงสว่าง เป็นการดำเนินงาน เกี่ยวกับก่อสร้าง ปรับปรุง บำรุงรักษา การให้บริการไฟฟ้า และแสงสว่างสาธารณะตามแนวถนน

ทางแยก จุดอันตรายต่างๆ ด้านแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการก่อสร้าง ปรับปรุง บำรุงรักษา ทั้งคลอง สระ อ่างเก็บน้ำ และด้านระบบน้ำประปา เป็นการทำงานเกี่ยวกับการก่อสร้าง ปรับปรุง บำรุงรักษา การจัดทำระบบประปาหมู่บ้าน บริการน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค

ด้านโครงสร้างพื้นฐานเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชน บ่งบอกถึงความสำคัญของระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ หรือที่เรียกว่า “โครงสร้างพื้นฐาน” ของชุมชน ซึ่งปัจจุบันการดำเนินงานด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดกำแพงเพชร สามารถให้บริการแก่ประชาชนได้แต่ยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ นับวันการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจและการเพิ่มจำนวนประชากรในเขตพื้นที่มีแนวโน้มจะขยายตัวสูงขึ้นเรื่อยๆ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานถือเป็นเป้าหมายที่สำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบล และยังพบปัญหาจากศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ขององค์การบริหารส่วนตำบล จึงทำให้ทราบถึงปัญหาของประชาชน และเล็งเห็นว่าการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเป็นหน้าที่ที่สำคัญที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องดำเนินการบริหารงานด้านโครงสร้างพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของประชาชน ทั้งการคมนาคมและการขนส่ง ระบบไฟฟ้าและแสงสว่าง แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ระบบน้ำประปา ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาและนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดกำแพงเพชร

องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกำแพงเพชร

การปกครองส่วนภูมิภาค อำเภอเมืองกำแพงเพชรแบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 65 ตำบล ได้แก่

1. อบต.คณฑี
2. อบต.คลองแม่ลาย
3. อบต.ไทรตรีงษ์
4. อบต.ทรงธรรม
5. อบต.ท่าขุนราม
6. อบต.ชำมรงค์
7. อบต.นครชุม
8. อบต.นาบ่อคำ
9. อบต.ลานคอกไม้
10. อบต.วังทอง
11. อบต.สระแก้ว
12. อบต.อ่างทอง
13. อบต.ไทรงาม
14. อบต.พานทอง
15. อบต.มหาชัย
16. อบต.หนองคล้า
17. อบต.หนองทอง
18. อบต.หนองแม่แตง
19. อบต.หนองไม้กอง
20. อบต.ถาวรวัฒนา
21. อบต.ทุ่งทอง
22. อบต.เกาะตาล
23. อบต.โค้งไผ่
24. อบต.คอนแดง
25. อบต.บ่อถ้ำ
26. อบต.ป่าพุทรา
28. อบต.ยางสูง
28. อบต.วังชะพูล
29. อบต.วังหามแห
30. อบต.สลกบาตร
31. อบต.แสนตอ
32. อบต.คลองน้ำไหล
33. ไป่งน้ำร้อน
34. อบต.สักงาม
35. อบต.เทพนิมิต
36. อบต.บึงสามัคคี

37. อบต.วังชะโอน 38. อบต.จันทิมา 39. อบต.โนนพลวง 40. อบต.บึงทับแรด
 41. อบต.ประชาสุขสันต์ 42. อบต.ลานกระบือ 43. อบต.หนองหลวง 44. อบต.ปางตาไว
 45. อบต.โพธิ์ทอง 46. อบต.หินลาด 47. อบต.คลองขลุง 48. อบต.คลองสมบูรณ์
 49. อบต.ท่าพุทรา 50. อบต.ท่ามะเขือ 51. อบต.แม่ลาด 52. อบต.วังแถม
 53. อบต.วังไทร 54. อบต.วังบัว 55. อบต.หัวถนน 56. อบต.คุยบ้านโอง
 57. อบต.ถ้ำกระต่ายทอง 58. อบต.ท่าไม้ 59. อบต.วังคอง 60. อบต.วังตะแบก
 61. อบต.หนองหัววัว 62. อบต.หัวยั้ง 63. อบต.โกสัมพี 64. อบต.เพชรชมพู
 65. อบต.ลานดอกไม้ตก

องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกำแพงเพชร

องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอเมืองกำแพงเพชรมีทั้งหมด 65 แห่งดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลคชนที เป็นเมืองโบราณที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เดิมชื่อเมืองคชนทีในสมัยชากังราวเป็นเมืองลูกหลวงอาณาจักรสุโขทัย เมืองคชนทีเป็นเมืองใหญ่ ซึ่งต่อมาได้แยกออกเป็นตำบลเทพนคร และในปัจจุบันตำบลคชนทีเป็นตำบลเล็กๆ ที่มีหมู่บ้าน 12 หมู่บ้าน สภาพทั่วไปของตำบลเป็นที่ราบลุ่ม สภาพดินอุดมสมบูรณ์ มีแม่น้ำปิงไหลผ่าน จำนวนประชากรของตำบลในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 3,376 หลังคาเรือน จำนวนประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง แยกเป็นชาย 4,806 คน หญิง 4,959 คน รวมทั้งหมด 9,765 คน อาชีพของตำบล ได้แก่ ทำนา และรับจ้าง (องค์การบริหารส่วนตำบลคชนที, 2555)
2. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองแม่ลาย มีจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 10 หมู่บ้าน อยู่ในเขตเทศบาล 1 หมู่บ้าน การพัฒนาหมู่บ้านอยู่กับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งมีสมาชิก อบต.เข้าร่วมหมู่บ้านละ 2 คน สภาพทั่วไปของตำบลพื้นที่เป็นพื้นที่ราบ ประชาชนในหมู่บ้าน ตำบลส่วนใหญ่มีอาชีพด้านการเกษตร จำนวนประชากรของตำบลในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 1,500 หลังคาเรือน จำนวนประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง แยกเป็นชาย 2,235 คน หญิง 2,286 คน รวมทั้งหมด 4,521 คน อาชีพของตำบล ได้แก่ ทำนา ทำสวน ค้าขายและรับจ้าง (องค์การบริหารส่วนตำบลคลองแม่ลาย, 2555)
3. องค์การบริหารส่วนตำบลไตรตรึงษ์ ในแง่ประวัติศาสตร์นั้นไม่ปรากฏแน่ชัดว่าสร้างขึ้นปี พ.ศ.ใด แต่มีเอกสารที่กล่าวถึง คือ “ตำนานสิงหนวัติกุมาร” ปรากฏข้อความว่า “พระองค์ไชยศิริได้ตั้งเวียงชัยปราการหน้าศึกมอญจากเมืองธรรมวดีเมื่อปีมะเส็ง พ.ศ.1547 และได้สร้างเมืองขึ้นมาใหม่ในปีเดียวกันใกล้เมืองร้างตรงปากฝั่งเมืองกำแพงเพชร เรียกว่า เมืองไตรตรึงษ์” สภาพทั่วไปของตำบลเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง ทางด้านทิศตะวันตกลาดเอียงไปทางทิศ

ตะวันออกสลัฟพื้นที่ราบลุ่มบางช่วง มีลำคลองธรรมชาติผ่านไปเชื่อมระหว่างตำบลและมีพื้นที่บางส่วนติดกับแม่น้ำปิงทางทิศตะวันออก ประมาณ 2 ก.ม. จำนวนประชากรของตำบลในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 2,811 หลังคาเรือน จำนวนประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง แยกเป็นชาย คน 5,784 หญิง 5,751 คนรวมทั้งหมด 11,535 คน อาชีพของตำบล ได้แก่ ทำนา ทำไร่ ทำสวน ค้าขาย และรับจ้างทั่วไป (องค์การบริหารส่วนตำบลไตรตรังษ์, 2555)

4. องค์การบริหารส่วนตำบลทรงธรรม แยกมาจากตำบลหนองปลิง เมื่อปี พ.ศ.2516 มีจำนวน 4 หมู่บ้าน มีกำนันคนแรกชื่อ นายลมูล เกิดศรี ต่อมาแยกบ้านใหม่เพิ่มขึ้นจนถึงปัจจุบันปกครองทั้งหมด 12 หมู่บ้าน สภาพทั่วไปของตำบลพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ดอน 90 % และที่ราบลุ่ม 10% ตลอดแนวฝั่งแม่น้ำปิงทางฝั่งตะวันออก ประกอบด้วยเขากัวมื่น เขากัวยาง และเขาตองควง และมีคลองธรรมชาติไหลผ่าน คือคลองปลาแก้ง คลองลึก คลองวัดค้ำน้ำ คลองคล้า และคลองวังน้ำเย็น จำนวนประชากรของตำบลในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 2,535 หลังคาเรือน จำนวนประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง แยกเป็นชาย 3,723 คน หญิง 3,917 คน รวมทั้งหมด 7,640 คน อาชีพของตำบล ได้แก่ ทำนา ทำสวน ทำไร่ และค้าขาย (องค์การบริหารส่วนตำบลทรงธรรม, 2555)

5. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าขุนราม ราษฎรส่วนใหญ่อพยพมาจากทางภาคเหนือ มาตั้งบ้านเรือนอยู่รวมกันเป็นกลุ่มๆ และเรียงรายอยู่ตามริมถนน ภาษาพูดส่วนมากเป็นภาษาเหนือ ขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน คือ งานด้านด้วยฉลาก ปัจจุบันมี 12 หมู่บ้าน และมี นางวันเพ็ญ พุ่มจันทร์ เป็นกำนัน สภาพทั่วไปของตำบลเป็นที่ราบ มีคลองสวนหมากไหลผ่านจากตำบลนาบ่อคำถึงตำบลคลองแม่ลาย เหมาะแก่การทำนาข้าว จำนวนประชากรของตำบลในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 2,649 หลังคาเรือน จำนวนประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง แยกเป็นชาย 4,480 คน หญิง 4,654 คน รวมทั้งหมด 9,134 คน อาชีพของตำบล ได้แก่ ทำนา (องค์การบริหารส่วนตำบลท่าขุนราม, 2555)

6. องค์การบริหารส่วนตำบลธำมรงค์ เดิมเรียกว่าบ้านเกาะธำมรงค์ เนื่องจากในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้เสด็จประพาสต้นตามลำน้ำปิง และได้ประทับแรมที่เกาะแห่งนี้ เมื่อทรงสร้างน้ำ (อาบน้ำ) พระธำมรงค์ (แหวน) ได้หลุดหายจากพระหัตถ์ จึงได้ทรงให้ทหารมหาดเล็กงมหา ซึ่งในประวัติไม่ได้ระบุว่าหาพบหรือไม่ ชาวบ้านจึงเรียกเกาะแห่งนี้ว่า “เกาะธำมรงค์” จนเกิดเป็นหมู่บ้านขึ้นมา เดิมอยู่ในเขตตำบลไตรตรังษ์ แล้วต่อมาได้แยกเป็นตำบลธำมรงค์เมื่อเดือนธันวาคม 2536 สภาพทั่วไปของตำบลมีสภาพเป็นที่ราบลุ่ม อยู่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิง มีพื้นที่ 47 ตารางกิโลเมตร หรือ 23,375 ไร่ เป็นพื้นที่การเกษตรและที่อยู่อาศัย จำนวนประชากรของตำบลในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 1,450 หลังคาเรือน จำนวนประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง แยกเป็นชาย 2,332 คน หญิง 2,312 คน รวมทั้งหมด 4,644 คน อาชีพของตำบล ได้แก่ ทำนา (องค์การบริหารส่วนตำบลธำมรงค์, 2555)

7. องค์การบริหารส่วนตำบลนครชุม ได้สร้างขึ้นในสมัยพระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไท) ครองราชย์ พ.ศ. 1891 - 1917 ได้สร้างนครชุมขึ้นทางทิศตะวันตกของแม่น้ำปิง ลักษณะตัวเมืองเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าอยู่ตรงปากคลองสวนหมาก กำแพงเมืองเป็นลักษณะคันดินสามชั้น มีวัดพระบรมธาตุเป็นศูนย์กลาง ปัจจุบันถูกลำน้ำปิงเซาะพังทะลายปัจจุบันมองเห็นแนวกำแพงเมืองเป็นช่วงๆ สภาพทั่วไปของตำบลตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองกำแพงเพชรไปทางทิศเหนือ ประมาณ 10 กิโลเมตร เป็นพื้นที่ราบลุ่มมีแม่น้ำปิงไหลผ่าน และมีถนนสายพหลโยธินตัดผ่านตำบล จำนวนประชากรของตำบลในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 4,067 หลังคาเรือน จำนวนประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง แยกเป็นชาย 4,903 คน หญิง 5,144 คน รวมทั้งหมด 10,047 คน อาชีพของตำบล ได้แก่ ทำนา ทำสวน และค้าขาย (องค์การบริหารส่วนตำบลนครชุม, 2555)

8. องค์การบริหารส่วนตำบลนาบ่อคำ แยกออกจากตำบลท่าขุนราม เนื่องจากมีประชากรอพยพอยู่หนาแน่น ส่วนใหญ่อพยพมาจากภาคอีสาน ภาคเหนือ ภาคกลางเป็นส่วนน้อย ภาษาพูดส่วนใหญ่ใช้ภาษาเหนือ อีสาน ขนบธรรมเนียมประเพณีจะมีทั้งภาคเหนือ อีสาน ปัจจุบันมี 18 หมู่บ้าน มีนายวุฒิพงษ์ เกตุเป็ย เป็นกำนัน สภาพทั่วไปของตำบลพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบผสมเนินเขา ไม่เหมาะแก่การทำนา ราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ข้าวโพด มันสำปะหลัง ถั่วเหลือง จำนวนประชากรของตำบลในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 5,840 หลังคาเรือน จำนวนประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง แยกเป็นชาย 10,252 คน หญิง 10,093 คน รวมทั้งหมด 20,345 คน อาชีพของตำบล ได้แก่ ทำไร่ ทำสวนมะม่วง และเพาะเห็ด (องค์การบริหารส่วนตำบลนาบ่อคำ, 2555)

9. องค์การบริหารส่วนตำบลลานดอกไม้ เป็นตำบลลานดอกไม้เดิม ซึ่งทำให้ลำบากต่อการปกครองของกำนัน เนื่องจากอยู่ 2 ผังแม่น้ำปิง จึงแยกเป็นตำบลลานดอกไม้ออก ซึ่งมี 4 หมู่บ้าน เมื่อปี พ.ศ. 2507 ต่อมาได้แยกหมู่บ้านออกจากหมู่ 3 อีก 1 หมู่บ้าน พ.ศ. 2534 ได้แยกออกจากหมู่ 1 อีก ปี 2536 , 2538 ได้แยกออกมาอีก 1 หมู่บ้าน ปี 2539 ได้แยกจากหมู่ 5 อีก 1 หมู่บ้าน ปัจจุบันมี 9 หมู่บ้าน สภาพทั่วไปของตำบลตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองฯ ไปทางทิศเหนือประมาณ 25 กิโลเมตร เป็นพื้นที่ราบลุ่มมีแม่น้ำปิงไหลผ่าน จำนวนประชากรของตำบลในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 1,985 หลังคาเรือน จำนวนประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง แยกเป็นชาย 3,359 คน หญิง 3,336 คน รวมทั้งหมด 6,695 คน อาชีพของตำบล ได้แก่ ทำสวนและทำไร่ (องค์การบริหารส่วนตำบลลานดอกไม้, 2555)

10. องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง เดิมขึ้นอยู่กับตำบลอ่างทอง เนื่องจากมีพื้นที่กว้างขวาง มีประชากรมาก ยากแก่การปกครอง ต่อมาปี พ.ศ.2528 ได้แบ่งแยกตำบลอ่างทองเป็นตำบลวังทอง มี 12 หมู่บ้าน มาจัดเรียงลำดับหมู่บ้านใหม่ และได้มีการเลือกกำนันใหม่คือ กำนัน

ประจิม กลิ่นธมู ซึ่งเป็นก้านคนแรก ปัจจุบันมีจำนวน 19 หมู่บ้าน สภาพทั่วไปของตำบลมีพื้นที่ประมาณ 71,600 ไร่ หรือประมาณ 114.56 ตารางกิโลเมตร ซึ่งเป็นพื้นที่อยู่อาศัยประมาณ 11,859 ไร่ และพื้นที่สาธารณประโยชน์อื่นๆ ประมาณ 9,825 ไร่ พื้นที่การเกษตร 57,759 ไร่ แหล่งน้ำประมาณ 1,000 ไร่ โดยพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสลับเนินเขา ซึ่งตั้งอยู่บริเวณทิศตะวันตกเฉียงใต้ของอำเภอเมืองกำแพงเพชร โดยระยะใกล้ที่สุดจากอำเภอเมืองกำแพงเพชร ประมาณ 36 กิโลเมตร และระยะห่างที่สุดจากอำเภอเมืองกำแพงเพชร ประมาณ 50 กิโลเมตร จำนวนประชากรของตำบลในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 3,580 หลังคาเรือน จำนวนประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง แยกเป็นชาย 5,382 คน หญิง 5,457 คน รวมทั้งหมด 10,839 คน อาชีพของตำบล ได้แก่ ทำนา และรับจ้าง (องค์การบริหารส่วนตำบลวังทอง, 2555)

11. องค์การบริหารส่วนตำบลสระแก้ว เดิมอยู่กับตำบลหนองปลิง ต่อมาปี พ.ศ.2536 ได้แยกออกมาเป็นตำบลสระแก้ว มีจำนวน 12 หมู่บ้าน บ้านถนนทอง บ้านหนองกรด บ้านสระแก้ว บ้านโพธิ์สวรรค์ บ้านหนองปล้อง บ้านลำมะโกรก บ้านทรัพย์ไพรวัลย์ บ้านห้วยบักย์ บ้านหนองเต่า บ้านเทพประทาน บ้านเจริญสุข และบ้านหนองแผ่นดิน สภาพทั่วไปของตำบลอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองฯ ระยะทาง 6 กิโลเมตร โดยทั่วไปเป็นพื้นที่ราบลุ่มมีคลองชลประทานไหลผ่านในเขตพื้นที่ อบต. เริ่มจากพื้นที่ หมู่ 6 ผ่านบ้าน ลำมะโกรก แยกเข้าพื้นที่ หมู่ 1 – หมู่ 11 อีกสายแยกเข้า หมู่ 6 พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีคลองชลประทานไหลผ่านในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสระแก้ว เริ่ม จาก พื้นที่หมู่ 6 บ้านลำมะโกรก แยกเข้าพื้นที่หมู่ที่ 1, 2, 3, 4, 5, 9, 11 (1R) อีกสายแยกจากหมู่ที่ 6 เข้าพื้นที่หมู่ 10 (1L 1R) และมีคลองที่ดำเนินการโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชรและชลประทานผ่านหมู่ที่ 6, 10, 12 ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำนวนประชากรของตำบลในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 4,708 หลังคาเรือน จำนวนประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง แยกเป็นชาย 7,000 คน หญิง 7,277 คน รวมทั้งหมด 14,277 คน อาชีพของตำบล ได้แก่ ทำนา ทำไร่ ทำสวน ค้าขาย และรับจ้างทั่วไป (องค์การบริหารส่วนตำบลสระแก้ว, 2556)

12. องค์การบริหารส่วนตำบลอ่างทอง เนื่องจากสภาพพื้นที่ของชุมชนสมัยก่อนเป็นอ่างน้ำ จุดเป็นสระใหญ่อยู่บริเวณข้างวัดเขาริมแม่น้ำ เดิมเรียกว่า บ้านปากอ่าง ราษฎรได้ใช้ประโยชน์ในด้านการดำรงชีวิตประจำวันอย่างมาก ปัจจุบันมีราษฎรอาศัยอยู่มาก จึงได้มีการถมดินกลบไปหมดแล้ว และเรียกว่าตำบลอ่างทอง สภาพทั่วไปของตำบลเป็นที่ราบ สลับเนินเขาเตี้ยทอดเป็นแนวยาวจากทิศตะวันตกไปสู่ทิศตะวันออก มีคลองธรรมชาติผ่าน พื้นที่ส่วนใหญ่ประมาณ 80% เหมาะแก่การทำไร่ ทำสวน ปลูกพืชเศรษฐกิจและเลี้ยงสัตว์ จำนวนประชากรของตำบลในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 5,193 หลังคาเรือน จำนวนประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง แยกเป็นชาย 7,546 คน

หญิง 7,457 คน รวมทั้งหมด 15,003 คนอาชีพของตำบล ได้แก่ ทำสวน และทำไร่ (องค์การบริหารส่วนตำบลอ่างทอง, 2556)

13. องค์การบริหารส่วนตำบลไทรงาม บ้านไทรงาม หรือตำบลไทรงาม อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร แต่เดิมเป็นเขตป่าเตรียมสงวนอยู่ในเขตตำบลหนองคล้า อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร ในปี พ.ศ. 2501 ได้มีประชาชนกลุ่มหนึ่งซึ่งเคารพนับถือหลวงปู่อินทร์ จันทูปโม กลุ่มหนึ่ง เป็นชาวหนองจอก ทุ่งทราย จังหวัดกำแพงเพชรและชาวนครสวรรค์ ประมาณ 12 ครอบครัว มีเนื้อที่ที่อยู่ในเขตรับผิดชอบประมาณ 72.86 ตารางกิโลเมตร เขตพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ของภาคกลางตอนบน ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลาดเอียงต่ำไปทางทิศตะวันออก ไม่มีภูเขา พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ในการเพาะปลูก หรือเกษตรกรรม ประมาณ ร้อยละ 90 โดยส่วนมากทำการปลูกข้าว และถั่วเหลือง ประชาชนมีอาชีพทำไร่ ทำนา เป็นส่วนใหญ่และมีจำนวนประชากรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม 631 หลังคาเรือน 2,610 คน มีประชากรทั้งสิ้น 3,961 คน แยกเป็นชาย 1,961 คน หญิง 2,000 คน มีความหนาแน่นแบ่งเฉลี่ยต่อพื้นที่ ประมาณ 54 คน/ตารางกิโลเมตร (องค์การบริหารส่วนตำบลไทรงาม, 2556)

14. องค์การบริหารส่วนตำบลพานทอง ตั้งอยู่เลขที่ 529 หมู่ 10 ตำบลพานทอง อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร ตามทางหลวงหมายเลข 1280 (สายทุ่งสนุ่น – มหาชัย) พื้นที่ทิศตะวันตกของตำบลพานทอง จะเป็นเขตสวนปาล์วกิ๊ตกับทุ่งนา พื้นที่เกือบทั้งหมดเป็นที่ราบลุ่ม ประมาณ 75% พื้นที่ดอน ประมาณ 25% มีคลองผ่านตำบลพานทอง คือคลอง 2R, 3R และมีคลองส่งน้ำ 35 สาย จึงเหมาะสำหรับปลูกข้าว ทำไร่ จำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 1,780 หลัง ประชากรทั้งสิ้น 8,010 คน แยกเป็นชาย 3,998 คน หญิง 4,012 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 108 คน/ตารางกิโลเมตร (องค์การบริหารส่วนตำบลพานทอง, 2556)

15. องค์การบริหารส่วนตำบลมหาชัย ตั้งอยู่เลขที่ 211 หมู่ที่ 8 ตำบลมหาชัย อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร อยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอไทรงาม ห่างจากอำเภอ 15 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัด กำแพงเพชร ไปทางทิศตะวันออก 28 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 92.67 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 57,916 ไร่ เป็นพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ 50,105 ไร่ พื้นที่ใช้ประโยชน์อื่นๆ 7,811 ไร่ มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 7,273 คน จำนวน 1,663 ครัวเรือน แยกเป็นชาย 3,639 คน หญิง 3,634 คน เนื้อที่ทั้งหมดขององค์การบริหารส่วนตำบลมหาชัย มีประมาณ 73.54 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 45,968 ไร่ (องค์การบริหารส่วนตำบลมหาชัย, 2556)

16. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองคล้า เดิมตำบลหนองคล้าอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอเมืองกำแพงเพชร ซึ่งต่อมาอำเภอไทรงามได้ยกฐานะขึ้นเป็นกิ่งอำเภอไทรงาม เมื่อปี พ.ศ. 2518 กระทรวงมหาดไทยจึงได้ยกฐานะให้อยู่ในเขตการปกครองของกิ่งอำเภอไทรงาม ในปี พ.ศ.

2522 และต่อมากิ่งอำเภอไทรงามได้ยกฐานะเป็นอำเภอไทรงาม ตำบลหนองคล้า จึงขึ้นอยู่กับเขตการปกครองของอำเภอไทรงามมาจนถึงปัจจุบันนี้ มีพื้นที่รับผิดชอบ ประมาณ 85.25 ตารางกิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศของตำบลหนองคล้า ส่วนใหญ่เป็นที่ราบและที่ลุ่ม การประกอบอาชีพส่วนใหญ่จึงเป็นอาชีพเกษตรกรรม เช่น การทำนา การทำพืชไร่ การทำสวนผลไม้ การปลูกกล้วยน้ำว้า การทำไร่นาสวนผสม สำหรับอาชีพรอง ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์ การประมง การหัตถกรรม การแปรรูปผลผลิต มีประชากรที่อาศัยอยู่จริงเป็นจำนวนทั้งสิ้น 5,123 คน จำแนกเป็นชาย 2,617 คน หญิง 2,506 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 59 คนต่อตารางกิโลเมตร และมีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 1,333 ครัวเรือน (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองคล้า, 2556)

17. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองทอง ตำบลหนองทอง เดิมขึ้นอยู่กับตำบลหนองคล้าในเขตอำเภอเมือง ต่อมาจังหวัดกำแพงเพชร ได้แบ่งเขตการปกครองเป็นอำเภอไทรงาม จึงได้ตั้งตำบลขึ้นอีกหนึ่งตำบลแยกออกจากอำเภอเมือง และตำบลหนองคล้าจำนวน 9 หมู่บ้าน เป็นตำบลหนองทอง อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอไทรงาม เหตุที่ตั้งชื่อว่าหนองทองด้วยเหตุผลคือในเขตตำบลนี้มีหนองน้ำที่อุดมสมบูรณ์ ประชาชนใช้น้ำเพื่อการเกษตรและได้ผลผลิตดีเปรียบเป็นขุมทองของแผ่นดิน จึงตั้งชื่อให้เป็นสิริมงคลว่า "ตำบลหนองทอง" ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ของที่ว่าการอำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร ระยะทางประมาณ 36 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 46,601 ไร่ หรือ 64 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่การเกษตร ประมาณ 26,243 ไร่ เป็นพื้นที่ราบลุ่ม เหมาะสำหรับการเกษตรกรรม ประชาชนมรอาชีพหลัก ทำนา ทำสวน อาชีพเสริม ฝ้าย จำนวนประชากรในเขต อบต. 7,759 คน และจำนวนหลังคาเรือน 1,699 หลังคาเรือน (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองทอง, 2556)

18. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแม่แตง ตำบลหนองแม่แตง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของที่ว่าการอำเภอไทรงาม ระยะห่างจากที่ว่าการอำเภอไทรงามถึง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแม่แตง ระยะทางประมาณ 15 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด จำนวน 43,046 ไร่ หรือเท่ากับ 68.87 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่ราบลุ่ม พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ หนองคล้า – ดงฉัตร สภาพเดิมของพื้นที่ในตำบลเหมาะแก่การประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ ทำการเกษตรกรรม เป็นพื้นที่ทางการเกษตร จำนวน 39,565 ไร่ คิดเป็น 63.30 ตารางกิโลเมตร จำนวนประชากรทั้งสิ้น 7,863 แบ่งเป็นชาย 3,923 คน หญิง 3,940 คน จำนวนครัวเรือน 2,002 ครัวเรือน (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแม่แตง, 2556)

19. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไม้กอง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของอำเภอไทรงาม ระยะห่างจากที่ว่าการอำเภอไทรงามประมาณ 8 กิโลเมตร และจังหวัดกำแพงเพชร ประมาณ 60 กิโลเมตร ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ตั้งอยู่หมู่ที่ 428 หมู่ที่ 1 ตำบลหนองไม้กอง อำเภอ

ไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร ตำบลองค์การบริหารส่วนตำบลได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2539 มีพื้นที่ทั้งหมด 46,187 ไร่ ประมาณ 93 ตารางกิโลเมตร ประชากรทั้งสิ้น 6,785 คน แยกเป็นชาย 3,325 คน หญิง 3,460 คน มีความหนาแน่น 74 คนต่อตารางกิโลเมตร ซึ่งแบ่งการปกครองเป็น 10 หมู่บ้าน 1,914 หลังคาเรือน (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไม้ก่อง, 2556)

20. องค์การบริหารส่วนตำบลถาวรวัฒนา ตำบลถาวรวัฒนา ได้แบ่งแยกจากตำบลวังแวม อำเภอคลองขลุง เมื่อปี พ.ศ. 2527 โดยชื่อเดิมเรียกกันว่า คลองปลาร้า ต่อมาเมื่อได้มีการแบ่งแยกตำบลออกมาจึงได้มีการเปลี่ยนชื่อขึ้นมาใหม่ เป็นตำบลถาวรวัฒนา เนื่องจากเชื่อกันว่าจะก่อให้เกิดความมั่นคงถาวรสำหรับผู้อยู่อาศัย อีกทั้งเป็นการตั้งชื่อให้สอดคล้องกับอำเภอ คือ อำเภอทรายทองวัฒนา ซึ่งมีอยู่ 3 ตำบล คือ ตำบลทุ่งทราย ตำบลทุ่งทอง และตำบลถาวรวัฒนา นอกจากนี้ยังมีองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอีก 1 แห่ง คือองค์การบริหารส่วนตำบลถาวรวัฒนา โดยได้ประกาศจัดตั้งลงในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 113 ตอนที่ 9 ลงวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2539 มีผลบังคับในวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2539 ตำบลถาวรวัฒนา เป็นตำบลหนึ่งในสามตำบลของอำเภอทรายทองวัฒนา ซึ่งมีตำบล ทุ่งทราย, ทุ่งทอง, และถาวรวัฒนา ซึ่งตำบลถาวรวัฒนาอยู่ติดถนนสาย มหาชัย-ทุ่งสนุ่น และสาย ทุ่งตากแดด-บึงบ้าน มีเนื้อที่ประมาณ 76.61 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 47,881.25 ไร่ พื้นที่ เป็นที่ราบลุ่ม พื้นดินเป็นดินร่วนปนทราย เหมาะแก่การเพาะปลูกทำนา ทำไร่ ทำสวน หรือการเกษตรอื่นๆ มี 3 ฤดู จะมีฝนตกชุกช่วง ปลายเดือนสิงหาคม จนถึงเดือนตุลาคม ของทุกปี ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร จำนวนหลังคาเรือน ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 6,622 หลังคาเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 6,622 คน แยกเป็นชาย 3,364 คน หญิง 3,258 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลถาวรวัฒนา, 2556)

21. องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งทอง ตำบลทุ่งทราย สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งทองตั้งอยู่ ณ บ้านโนนจัน หมู่ที่ 1 ตำบลทุ่งทอง อำเภอทรายทองวัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร ระยะห่างจากที่ทำการอำเภอทรายทองวัฒนา 8 กิโลเมตร และระยะห่างจากจังหวัดกำแพงเพชร 45 กิโลเมตร สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ลักษณะดินเป็นดินปนทราย เก็บน้ำได้น้อย เหมาะแก่การเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตรกรรม มีเนื้อที่ทั้งหมด 87.52 ตารางกิโลเมตร หรือ 56,893 ไร่ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม เหมาะแก่การเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตร ซึ่งมีพื้นที่ทางการเกษตรทั้งสิ้น 35,421 ไร่ จำนวนหลังคาเรือน ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 1,747 หลังคาเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 7,054 คน แยกเป็นชาย 3,565 คน หญิง 3,489 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งทอง, 2556)

22. องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะตาล ตำบลเกาะตาลตั้งอยู่ริมแม่น้ำปิงด้านทิศตะวันตก ราษฎรส่วนใหญ่อพยพมาจากบ้านกล้วย ตำบลยางสูงซึ่งตั้งอยู่ตรงข้ามแม่น้ำปิง ในอดีตบ้านเกาะตาลเป็นพื้นที่เกาะขนาดใหญ่มีต้นตาลขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก พอถึงฤดูฝนมีน้ำมากจะเห็นเป็นสภาพเกาะชาวบ้านเรียนติดปากว่า“เกาะตาล”และ เป็นแหล่งต้นกำเนิดในการปลูกกล้วยไข่แห่งแรกของจังหวัดกำแพงเพชร ปัจจุบันยังมีร่องรอยร่องน้ำที่ล้อมรอบเกาะให้เห็นอยู่บ้าง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การทำเกษตรกรรมผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ข้าว อ้อย กล้วยน้ำหว้า มะม่วง มีสวนส้มบางพื้นที่ ขนาดพื้นที่ ตำบลเกาะตาล มีเนื้อที่ประมาณ 58.82 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นจำนวน 36,762.50 ไร่ ตำบลเกาะตาลเป็นที่ราบลุ่มทำให้มีพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การประกอบอาชีพเกษตรกรรม (ทำนา-ทำสวน) ประชากร รวมทั้งสิ้น จำนวน 4,271 คน แยกเป็นชาย 2,157 คน แยกเป็นหญิง 2,114 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 72.35 คน/ตารางกิโลเมตร จำนวน 1,205 ครัวเรือน (องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะตาล, 2556)

23. องค์การบริหารส่วนตำบลโค้งไผ่ ตำบลโค้งไผ่เดิมขึ้นอยู่กัตำบลสลกบาตร เป็นหมู่บ้านเล็กๆ ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ริมถนนพหลโยธิน เมื่อครั้งในอดีตบริเวณดังกล่าวมีต้นไผ่ขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก และเป็นที่เก็บรวบรวมท่อนซุงในปี พ.ศ. 2494 ทางราชการประกาศแยกยกระดับขึ้นเป็นตำบลมีชื่อว่าตำบลโค้งไผ่ และประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง จัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล (84) สภาตำบลโค้งไผ่ อำเภอขามเฒ่าจันทบุรี จังหวัดกำแพงเพชร เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลโค้งไผ่ เดิมทีครั้งแรกมีทั้งสิ้น 4 หมู่บ้าน ตำบลโค้งไผ่มีหมู่บ้านเพิ่มขึ้นอีก 9 หมู่บ้านในปัจจุบันจึงมีหมู่บ้านรวมทั้งสิ้น 13 หมู่บ้าน มีเนื้อที่ประมาณ 60,875 ไร่ (97.4 ตารางกิโลเมตร) ราษฎรส่วนใหญ่ ร้อยละ 80 ประกอบอาชีพ ทำนา ซึ่งบางส่วนทำไร่ ประกอบไปด้วย ไร่ข้างและค้าขายรองลงมา ประชากรทั้งสิ้น 6,429 คน แยกเป็นชาย 3,169 คน หญิง 3,260 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 66 คน/ตารางกิโลเมตร (องค์การบริหารส่วนตำบลโค้งไผ่, 2556)

24. องค์การบริหารส่วนตำบลคอนแดง เดิมตำบลคอนแดง แยกออกมาจากตำบลวังชะพลู ปัจจุบันเรียกว่า ตำบลคอนแดง เนื่องจากการเพาะ ปลูกแดงเป็นจำนวนมาก สภาพทั่วไปของตำบล พื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม เหมาะแก่การเพาะปลูก ทำการเกษตรกรรม ได้ยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อปี 2538 มีทั้งหมด 8 หมู่บ้าน ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลโค้งไผ่ อำเภอขามเฒ่าจันทบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ทิศใต้ ติดกับ ตำบลสลกบาตร อำเภอขามเฒ่าจันทบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลวังชะพลู อำเภอขามเฒ่าจันทบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลเกาะตาล อำเภอขามเฒ่าจันทบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ประชาชนมีอาชีพหลัก ทำนา จำนวนประชากรของตำบล จำนวนหลังคาเรือน ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 1,531 หลังคาเรือน จำนวน

ประชากรทั้งหมด 4,973 คน แยกเป็นชาย 1,461 คน หญิง 1,573 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแดง, 2556)

25. องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อถ้ำ เดิมมีราษฎรอพยพมาจากอีสานมาตั้งบ้านบริเวณบ่อถ้ำ และถ้ำในทีเดียวกันจึงเรียกว่า “เนินบ่อถ้ำ” ขึ้นอยู่กับการปกครองกิ่งอำเภอขามเฒ่า ลักษบุรี ปัจจุบันอยู่ในเขต ม.3 ต่อมาเป็นเวลากว่า 100 ปี ได้จัดตั้งเป็นตำบลเรียกว่า “ตำบลบ่อถ้ำ” มีหมู่บ้าน 4 หมู่ มีกำนันคนแรกชื่อ นายปลื้ม ธงชัย ต่อมากำนันหลายคนรวม 7 คน ปัจจุบันตำบลบ่อถ้ำแบ่งเขตปกครองออกเป็น 17 หมู่บ้าน และมีกำนันเป็นสุภาพสตรีคนแรก ชื่อ นางจินตนา ประไพโร วรรณกุล ซึ่งดำรงตำแหน่งเมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2531 มีลักษณะเป็นเนินดินสลับกับที่ราบลุ่ม มีบ่อน้ำพุ จำนวน 2 บ่อ มีน้ำไหลตลอดปี ทำให้พื้นที่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพเกษตร แต่ก็มีกปัญหาเรื่องอุทกภัยน้ำท่วมเป็นประจำทุกปี อาชีพหลัก ทำนา ทำสวน/ทำไร่ อาชีพเสริม รับจ้าง ค้าขาย จำนวนประชากรทั้งสิ้น 12,874 คน แยกเป็นชาย 6,645 คน หญิง 6,648 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อถ้ำ, 2556)

26. องค์การบริหารส่วนตำบลป่าพุทรา ตั้งอยู่เลขที่ 119 หมู่ 5 ตำบลป่าพุทรา อำเภอขามเฒ่า ลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร อยู่ทางทิศตะวันออก ของตัวอำเภอขามเฒ่า ลักษบุรี โดยอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอ ประมาณ 7 กิโลเมตร มีพื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด 105 ตารางกิโลเมตร หรือ 39,958 ไร่พื้นที่ตำบลป่าพุทราส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม เหมาะแก่การทำเกษตร ประชากรทั้งสิ้น ๑,๘๘๐ ครัวเรือน จำนวน 6,138 คน ประกอบด้วย ชาย จำนวน 3,126 คน คิดเป็นร้อยละ 50.53 หญิง จำนวน 3,012 คน คิดเป็นร้อยละ 49.07 มีความหนาแน่นเฉลี่ย 59 คน/ตารางกิโลเมตร (องค์การบริหารส่วนตำบลป่าพุทรา, 2556)

27. องค์การบริหารส่วนตำบลยางสูง เดิมองค์การบริหารส่วนตำบลยางสูง ได้รับการยกฐานะจากสภาตำบลเป็น องค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2539 โดยมีหมู่บ้านที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 9 หมู่บ้าน มีหมู่บ้านที่อยู่เต็ม 8 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 2-9 และอีกหนึ่งหมู่บ้าน อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางส่วน คือ หมู่ที่ 1 และมีสมาชิกโดยตำแหน่ง และสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้ง รวมทั้งหมด 23 คน โดยแบ่งเป็นสมาชิกที่เป็นโดยตำแหน่ง ที่เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล รวม 9 คน สมาชิกที่มาจากการเลือกตั้ง จากรายชื่อในแต่ละหมู่บ้านละ 2 คน โดยมี นายทองคำ โกสุมา กำนันตำบลยางสูง ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการบริหารคนแรก และต่อมาได้มีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรงจากประชาชน ครั้งแรก เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2547 โดยนายเจริญ เลหาศักดิ์ ประสิทธิ์ ได้รับการเลือกตั้งเป็น นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคนแรกของการเลือกตั้งโดยตรง

จากประชาชนจนถึงปัจจุบัน สภาพทั่วไปของตำบลตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอขามเฒ่าบุรี อยู่ห่างจากจังหวัดกำแพงเพชรมาทางทิศใต้ตามถนนทางหลวงหมายเลข 1084 ประมาณ 58 กิโลเมตร เนื้อที่โดยประมาณ 67 ตารางกิโลเมตร หรือจำนวน 68,750 ไร่ ภูมิประเทศ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม เหมาะกับการเพาะปลูกและทำการเกษตร เช่น ทำไร่ ทำนา ทำสวน อาชีพหลัก ทำนา อาชีพเสริม การทำขนม จำนวนหลังคาเรือน ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 1817 หลังคาเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 6521 คน แยกเป็นชาย 3253 คน หญิง 3268 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลยางสูง, 2556)

28. องค์การบริหารส่วนตำบลวังชะพลู จากการสอบถามบรรพบุรุษ มีเรื่องกล่าวขานมาว่าในตำบลแห่งนี้ ในอดีตมีใบชะพลูขึ้นอย่างมากมาย จนกระทั่งมีการเรียกต่อกันมาว่า "วังชะพลู" สภาพทั่วไปของตำบลจากทางเข้าตำบลจะเห็นทุ่งนาอยู่ 2 ข้างทาง ชาวบ้านมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย เป็นตำบลที่มีความสงบอย่างมาก อาณาเขตตำบลทิศเหนือ ติดกับ ต. โค้งไผ่ อ. ขามเฒ่าบุรี จ. กำแพงเพชร ทิศใต้ ติดกับ ต. บ่อถ้ำ อ. ขามเฒ่าบุรี จ. กำแพงเพชร ทิศตะวันออก ติดกับ ต. คอนแดง อ. ขามเฒ่าบุรี จ. กำแพงเพชร ทิศตะวันตก ติดกับ ต. วังสามแหม อ. ขามเฒ่าบุรี จ. กำแพงเพชร อาชีพหลักประกอบกรเกษตรกรรม บางหมู่บ้านก็จะใช้เวลาว่าในการผลิตสินค้าหัตถกรรมเป็นรายได้เสริม จำนวนหลังคาเรือน ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 2,662 หลังคาเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 14,059 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลวังชะพลู, 2556)

29. องค์การบริหารส่วนตำบลวังสามแหม เป็นเรื่องที่เล่าขานต่อกันมาว่าหมู่บ้านนี้ในอดีตมีคลองไหลผ่านหมู่บ้าน ปัจจุบันเรียกว่าคลองอัด ซึ่งมีปลาชุมชุกมาก ชาวบ้านจับปลาโดยใช้แหหวาน ได้เป็นจำนวนมากต้องให้คนช่วยแหปลาขึ้นมา ชาวบ้านจึงเรียนหมู่บ้านนี้ว่าวังสามแหม ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของที่ว่าการอำเภอขามเฒ่าบุรี เป็นระยะทางประมาณ 34 กิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลวังสามแหมเป็นเนินเขาเล็กๆ สลับที่ราบ มีเนื้อที่โดยประมาณ 89.72 ตารางกิโลเมตร ประชากรส่วนใหญ่ของตำบลวังสามแหมประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ จำนวนหลังคาเรือน ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 2,503 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 7,880 คน แยกเป็น ชาย 3,915 คน หญิง 3,965 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลวังสามแหม, 2556)

30. องค์การบริหารส่วนตำบลสลกบาตร องค์การบริหารส่วนตำบลสลกบาตร ตั้งอยู่ที่ทิศใต้ของที่ว่าการอำเภอขามเฒ่าบุรี เป็นระยะทางประมาณ 11 กิโลเมตร ห่างจากศูนย์ราชการจังหวัดประมาณ 80 กิโลเมตร ทิศเหนือจดตำบลคอนแดงและแสนตอ ทิศใต้จดตำบลบ่อถ้ำ ทิศตะวันออกจดตำบลบางแก้ว อ. บรรพตพิสัย จ. นครสวรรค์ ทิศตะวันตกจดตำบลวังชะพลู เนื้อที่ประมาณ 34.72 ตารางกิโลเมตร / 21,700 ไร่ ภูมิประเทศพื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลสลกบาตรเป็นที่ราบลุ่มเหมาะสมในการทำการเกษตร มีจำนวนประชากร 3,406 คน แยกเป็น ชาย 1,749 คน

หญิง 1,657 คน ความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่เฉลี่ย 98.10 คน/ ตารางกิโลเมตร จำนวน
ครัวเรือน จำนวนหลังคาเรือน 1,089 หลังคาเรือน (องค์การบริหารส่วนตำบลสลกบาตร, 2556)

31. องค์การบริหารส่วนตำบลแสนตอ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของที่ว่าการอำเภอ
ขามเฒ่าลักษณะเป็นระยะทาง 2.5 กิโลเมตร และห่างจากตัวจังหวัดกำแพงเพชรเป็นระยะทาง
ประมาณ 77 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งสิ้น 32.5 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 20,312.50 ไร่ สภาพพื้นที่
ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม เหมาะสำหรับการเกษตร อาชีพหลักของประชาชนตำบลแสนตอ คือ
เกษตรกรรม (ทำนา) ผลผลิตโดยเฉลี่ย 412.5 ก.ก./ไร่ ประชากร ทั้งสิ้น 3,768 คน ครัวเรือน จำนวน
1,121 ครัวเรือน ชาย จำนวน 1,879 คน คิดเป็นร้อยละ 49.87 หญิง จำนวน 1,889 คน คิดเป็นร้อยละ
50.13 ความหนาแน่นเฉลี่ย 115.94 คน/ตารางกิโลเมตร (องค์การบริหารส่วนตำบลแสนตอ, 2556)

32. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองน้ำไหล ตั้งอยู่ ณ บ้านคลองน้ำไหลเหนือพัฒนา
หมู่ที่ 21 ตำบลคลองน้ำไหล อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร มีพื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด 393
ตารางกิโลเมตร หรือ 245,625 ไร่ ในเขตพื้นที่อำเภอคลองลาน เป็นแบบมรสุม มี 3 ฤดู คือ ลักษณะ
ภูมิประเทศ เป็นที่ราบเชิงเขา มีภูเขาสลับซับซ้อนเป็นจำนวนมาก พื้นที่ภูเขา เป็นป่าไม้อุดมสมบูรณ์
เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร มีน้ำตกที่น้ำตกตลอดทั้งปี คือ น้ำตกคลองน้ำไหล (น้ำตก-ปางควาย)
มีบึงขนาดใหญ่ คือบึงหล่ม มีน้ำตลอดปี มีลำคลอง ที่ได้รับน้ำบนภูเขา 3 สาย คือ คลองน้ำไหล
คลองปิ่นโต และคลองใหญ่ มีฝนตกในฤดูฝนและมีฝนทิ้งช่วงในมิถุนายน กรกฎาคม ระชากร
ทั้งสิ้น 6,690 ครัวเรือน จำนวน 19,287 คน ประกอบด้วย ชายจำนวน 9,664 คนคิดเป็นร้อยละ 50.11
หญิง จำนวน 9,623 คนคิดเป็นร้อยละ 49.89 มีความหนาแน่นเฉลี่ย 49 คน/ตารางกิโลเมตร (องค์การ
บริหารส่วนตำบลคลองน้ำไหล, 2556)

33. องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งน้ำร้อน ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งน้ำ
ร้อน ตั้งอยู่เลขที่ 333 หมู่ที่ 2 ตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร 62180 มีพื้นที่
ทั้งหมด 296 ตร.กม. คิดเป็น 185,000 ไร่ เขตการปกครองในตำบลโป่งน้ำร้อน แบ่งเขตการปกครอง
เป็น 9 หมู่บ้าน การประกอบอาชีพ อาชีพส่วนใหญ่ของราษฎรมีการประกอบอาชีพเกษตรกรรม
(ข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง ถั่วเหลือง ข้าว ผลไม้ ฝรั่งพารา) เลี้ยงสัตว์ (สุกรกระบือ โค ไก่
พื้นเมือง) ค้าขาย / รับจ้าง รับราชการ และอื่นๆ ประชากรทั้งหมด 9,058 คน แยกเป็น ชาย 4,603 คน
คิดเป็นร้อยละ 50.82 แยกเป็นหญิง 4,455 คน คิดเป็นร้อยละ 49.18 ความหนาแน่นเฉลี่ย 30.60 คน/
ตร.กม. จำนวนครัวเรือน 2,975 ครัวเรือน (องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งน้ำร้อน, 2556)

34. องค์การบริหารส่วนตำบลสักงาม ตำบลสักงามเป็นตำบลในเขตการปกครองของ
อำเภอคลองลาน ซึ่งประกอบด้วย 9 หมู่บ้าน สภาพทั่วไปของตำบลเป็นพื้นที่ราบสลับภูเขา
ทิศเหนือ ติดกับ ต.คลองแม่ลาย อ.เมือง จ.กำแพงเพชร ทิศใต้ ติดกับ ต.คลองน้ำไหล อ.คลองลาน

จ.กำแพงเพชร ทิศตะวันออก ติดกับ ต.วังทอง อ.เมือง จ.กำแพงเพชร ทิศตะวันตก ติดกับ ต.โป่งน้ำร้อน อ.คลองลาน จ.กำแพงเพชร อาชีพของตำบลอาชีพหลัก ทำนา ทำสวน จำนวนหลังคาเรือน ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 2,847 หลังคาเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 10,606 คน แยกเป็นชาย 4,700 คน หญิง 5,906 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลสักงาม, 2556)

35. องค์การบริหารส่วนตำบลเทพนิมิต ตั้งอยู่เลขที่ 147 หมู่ 2 ตำบลเทพนิมิต อำเภอ บึงสามัคคี จังหวัดกำแพงเพชร ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของ จังหวัดกำแพงเพชร อยู่ห่างจากจังหวัด กำแพงเพชร 75 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากอำเภอบึงสามัคคี เป็นระยะทาง 11 กิโลเมตร อาณาเขต การปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพนิมิต มีเนื้อที่โดยประมาณ 41.32 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 41,680 ไร่ ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพนิมิต เป็นที่ราบ ลุ่ม มีแหล่งน้ำธรรมชาติ และคลองชลประทานไหลผ่านหลายสาย เหมาะแก่การประกอบอาชีพ เกษตรกรรม ดังนั้น ประชาชนส่วนใหญ่ จึงประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำสวน ทำไร่ มีประชากรตามทะเบียนราษฎรทั้งสิ้น จำนวน 5,009 คน แยกเป็น ชาย 2,472 คน เป็นหญิง 2,537 คน หรือ 1,961 ครัวเรือน (องค์การบริหารส่วนตำบลเทพนิมิต, 2556)

36. องค์การบริหารส่วนตำบลบึงสามัคคี พื้นที่ของตำบลบึงสามัคคีอยู่ในเขตป่า สงวน มีผู้คนจากหลายจังหวัดมาอยู่รวมกัน แต่ก่อนตำบลบึงสามัคคีขึ้นอยู่กับตำบลวังชะโอน ปัจจุบันมีจำนวน 11 หมู่บ้าน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การเพาะปลูก ทิศเหนือ ติดกับ ต.หนองโสน อ.สามง่าม จ.พิจิตรทิศใต้ ติดกับ ต.วังชะโอน กิ่งอ.บึงสามัคคี จ.กำแพงเพชร ทิศตะวันออก ติดกับ ต.ถาวรวัฒนา อ.ทรายทองวัฒนา จ.กำแพงเพชร ทิศตะวันตก ติดกับ ต.ทุ่งใหญ่ อ.โพธิ์ประทับช้าง จ.กำแพงเพชร อาชีพของตำบลอาชีพหลัก ทำสวน/ทำไร่ อาชีพเสริม ค้าขาย รับจ้าง จำนวนหลังคาเรือน ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 1,596 หลังคาเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 4,901 คน แยกเป็นชาย 1,336 คน หญิง 1,184 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลบึงสามัคคี, 2556)

37. องค์การบริหารส่วนตำบลวังชะโอน ตำบลวังชะโอนได้แบ่งการปกครองจาก ตำบลระหาน เมื่อปี 2511 โดยมีนายเล็ก โอวาท เป็นกำนันคนแรกของตำบลวังชะโอน พื้นที่ใน ตอนนั้นอุดมสมบูรณ์ด้วยป่าไม้ สัตว์ป่า ห้วย หนอง พรรณชาติที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยฝูงปลา และเป็นแหล่งที่มีปลาเนื้ออ่อนที่มีรสชาติดีชื่อว่าปลาชะโอนเป็นจำนวนมาก กลุ่มคนที่อยู่ตำบลระหาน และพวกญาติพี่น้องจากต่างท้องที่ มาหาสุกกันเห็นที่ทำกินอุดมสมบูรณ์ จึงชวนอพยพกันมาจากภาค ต่างๆ ทำการแผ้วถางป่าทำพื้นที่ทำกิน มากขึ้นเรื่อยๆ จนเกิดหมู่บ้านข้างเคียงเกิดขึ้น ได้แก่ บ้านวัง ชะโอนน้อย , บ้านวังผึ้ง, บ้านหนองไทร,บ้าน ไร่งาม ซึ่งเป็นกลุ่มชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วน อีกรุ่นหนึ่งมาจากภาคกลาง ภาคเหนือตอนบน ได้แก่ พิจิตร นครสวรรค์ สุพรรณบุรี ราชบุรี นครปฐม มีที่ทำกินอยู่หมู่บ้านชายเคือง บ้านระหาน บ้านใหม่ท่าตาเสา บ้างวังวัด บ้านหนองเสือ

บ้านสันเนินทราย บ้านคอปล้อง บ้านพงษ์ศักดิ์ก้านคนที่สองต่อก้านเล็ก โอวาท คือก้านเอก จันทรศิริ และก้านคนปัจจุบัน นายพรชัย พัฒนศักดิ์ภิญโญ มีทั้งหมด 14 หมู่บ้าน ปัจจุบันมีความเจริญตามยุคตามสมัย เส้นทางคมนาคม สะดวก ถนนสายหลักทุ่งสนุ่น – บึงบ้าน ลาดยาง การประกอบการอาชีพการเกษตรหลากหลาย การค้ามากขึ้น เครื่องใช้เครื่องมือทันสมัย แต่เกษตรกรยังดำเนินชีวิตอยู่เหมือนเดิมความเป็นอยู่พอใช้แต่บางรายได้พอกิน (องค์การบริหารส่วนตำบลวังชะโอน, 2556)

38. องค์การบริหารส่วนตำบลจันทิมา เดิมขึ้นอยู่กับตำบลโนนพลวง อำเภอพรานกระต่าย ปัจจุบันแยกออกมาเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลจันทิมา อำเภอลานกระบือมี ปัจจุบันแบ่งการปกครองออกเป็น 8 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านหนองจิก, หมู่ 2 บ้านเพชรไพรวัลย์, หมู่ 3 บ้านจันทิมา, หมู่ 4 บ้านหนองทิงส้ม, หมู่ 5 บ้านรุ่งโรจน์, หมู่ 6 บ้านใหม่เจริญสุข, หมู่ 7 บ้านบึงช้าง, หมู่ 8 บ้านตะเคียนงาม ตำบลจันทิมา ตั้งอยู่ห่างจากอำเภอลานกระบือไปทางทิศใต้ ประมาณ 9 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 28,558 ไร่ แยกเป็นพื้นที่ทำการเกษตร 24,343 ไร่ และพื้นที่อยู่อาศัย 1,780 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีน้ำขังในฤดูฝน ที่ลุ่มที่ใช้ทำนา บางแห่งมีการยกร่องปลูกไม้ผล ขุดสระเลี้ยงปลา และมีทุ่งหญ้าสำหรับเลี้ยงสัตว์ แต่ในฤดูแล้งไม่มีน้ำทำการเกษตร อาชีพหลัก ทำนา อาชีพเสริม เลี้ยงสัตว์ จำนวนหลังคาเรือน ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 942 หลังคาเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 3,979 คน แยกเป็นชาย 2,011 คน หญิง 1,968 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลจันทิมา, 2556)

39. องค์การบริหารส่วนตำบลโนนพลวง เดิมขึ้นอยู่กับตำบลลานกระบือ อำเภอพรานกระต่าย และต่อมายกฐานะเป็นสภาตำบลโนนพลวงปัจจุบัน ยกฐานะเป็น อบต.โนนพลวง ปัจจุบันแบ่งการปกครองออกเป็น 8 หมู่บ้าน สภาพทั่วไปของตำบล เป็นที่ราบลุ่ม ไม่มีแม่น้ำไหลผ่าน ไม่มีภูเขา ฤดูร้อนอากาศร้อนจัด อาชีพของตำบลทำนา จำนวนหลังคาเรือน ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 877 หลังคาเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 3,200 คน แยกเป็นชาย 1,566 คน หญิง 1,634 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลโนนพลวง, 2556)

40. องค์การบริหารส่วนตำบลบึงทับแรด บ้านบึงทับแรด เดิมชื่อ บ้านหนองจิก ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.25125 เดิมเป็นหมู่บ้านหมู่ที่ 9ตำบลลานกระบือจนถึง พ.ศ. 2530 จึงเปลี่ยนเป็นหมู่ที่ 3 ตำบลบึงทับแรด สมัยก่อนมีบึงขนาดใหญ่ มีสัตว์ป่า คือ แรดมาอาศัยอยู่มากมายและมีซากแรดที่ตายอยู่ในบึงเป็นจำนวนมาก จึงเป็นที่มาของการตั้งชื่อหมู่บ้าน “บึงทับแรด” ได้รับการยกฐานะจากสภาตำบลบึงทับแรด เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลบึงทับแรด เมื่อวันที่ 23 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2540 เป็นองค์การขนาดกลาง มีพื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด 39.50 ตารางกิโลเมตร หรือ 24,687.50 ไร่ ตั้งอยู่เลขที่ 80 ถนนลานกระบือ – บึงทับแรด หมู่ที่ 4 ตำบลบึงทับแรด อำเภอลานกระบือ จังหวัด

กำแพงเพชร ระยะห่างจากอำเภอลานกระบือประมาณ 13 กิโลเมตร และระยะห่างจากจังหวัดกำแพงเพชรประมาณ 70 กิโลเมตร เขตการปกครองมีพื้นที่ 39.50 ตารางกิโลเมตร หรือ 24,687.50 ไร่ ลักษณะพื้นที่ 80% เป็นที่ราบลุ่ม 20% เป็นที่ราบดอนเกิดจากตะกอนน้ำพัด จำนวนหลังคาเรือนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ จำนวน 995 หลังคาเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด จำนวน 3,248 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลทับแรด, 2556)

41. องค์การบริหารส่วนตำบลประชาสุขสันต์ องค์การบริหารส่วนตำบลประชาสุขสันต์ เดิมอยู่ในเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า เขตป่าหนองคล้าดงจักร ปัจจุบันกรมป่าไม้ได้เพิกถอนสภาพป่า และอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของตัวอำเภอลานกระบือ ห่างจากอำเภอประมาณ 17 กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัดกำแพงเพชร 68 กิโลเมตร ได้รับการยกฐานะจากสภาตำบลประชาสุขสันต์ เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลประชาสุขสันต์ เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2539 มีพื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด 58.19 ตารางกิโลเมตร ลักษณะพื้นที่ 80% เป็นที่ราบลุ่มมีน้ำขังในฤดูฝน 20% เป็นที่ราบดอนเกิดจากตะกอนน้ำพัด ไม่มีภูเขาหรือมอ ที่ราบดอนจะใช้ปลูกพืชไร่ และตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน ที่ลุ่มใช้ทำนา บางแห่งมีการขุดร่องปลูกไม้ผล ขุดสระเลี้ยงปลา จำนวนครัวเรือน 1,542 จำนวนประชากร ชาย 3,850 คน หญิง 3,829 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลประชาสุขสันต์, 2556)

42. องค์การบริหารส่วนตำบลลานกระบือ เดิมเป็นตำบลหนึ่งที่ขึ้นกับอำเภอพรานกระต่าย ต่อมาได้แยกออกเป็นอำเภอลานกระบือ ปี พ.ศ.2501 ได้รับการจัดตั้ง เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลลานกระบือ เมื่อ วันที่ 2 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2538 ที่มาของชื่อ ลานกระบือ คือ เดิมที่ตำบลแห่งนี้เป็นที่ราษฎรนำควายมารวมไว้ เพื่อนำมาซื้อขายแลกเปลี่ยน ซึ่งราษฎรส่วนมากเป็นคนพื้นบ้านในจังหวัดใกล้เคียง เช่น พิจิตร พิษณุโลก และสุโขทัย ตั้งอยู่เลขที่ 187 หมู่ที่ 3 ตำบลลานกระบือ อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร มีพื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด 71 ตารางกิโลเมตร อาชีพของประชาชนประกอบอาชีพส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง ทำนา ทำไร่ จำนวนประชากรมีประชากรทั้งสิ้น 5,526 คน ประกอบด้วย ชาย 2,694 คน คิดเป็นร้อยละ 48.75 หญิง 2,832 คน คิดเป็นร้อยละ 51.25 จำนวนครัวเรือน 1,514 ครัวเรือน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 77.8 คน/ตารางกิโลเมตร (องค์การบริหารส่วนตำบลลานกระบือ, 2556)

43. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหลวง ตั้งอยู่เลขที่ 119 บ้านหนองไม้แดง หมู่ที่ 7 ตำบลหนองหลวง อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร อยู่ทางทิศตะวันตกของตัวอำเภอลานกระบือ ห่างจากอำเภอประมาณ 1.05 กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัดกำแพงเพชร 45 กิโลเมตร ตามถนนสายพิษณุโลก – กำแพงเพชร (ทางหลวง หมายเลข 1065) มีพื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด 89 ตารางกิโลเมตร หรือ 55,625 ไร่ลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มเป็นที่ราบดอนไม่มีแม่น้ำไหลผ่าน

มีคลองธรรมชาติ ไม่มีภูเขาหรือมอที่ราบคอนจะใช้ปลูกพืชไร่ และตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนที่ลุ่มใช้ทำนาบางแห่งมีการยกร่องปลูกไม้ผล ขุดสระเลี้ยงปลา จำนวนประชากรทั้งสิ้น 9,148 คน ประกอบด้วย ชาย 4604 คน คิดเป็นร้อยละ 50.33 หญิง 4,544 คน คิดเป็นร้อยละ 49.67 จำนวนครัวเรือน 2,467 ครัวเรือน ความหนาแน่นเฉลี่ย 102.78 คน/ตารางกิโลเมตร (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหลวง, 2556)

44. องค์การบริหารส่วนตำบลปางตาไว แต่เดิมมีชาวบ้านคนหนึ่งได้มาตัดไม้ยาง ชาวบ้านคนนี้มีชื่อว่า“ตาไว” เขาได้สร้างที่พักแรมอยู่ในป่า ซึ่งเรียกว่า“ปาง”ชาวบ้านที่ผ่านไปมาได้พบเห็น จึงเรียกชื่อบริเวณนี้ว่า “ปางตาไว” แล้วต่อมามีประชาชนอพยพจากท้องถิ่นอื่นมาอาศัยอยู่มีจำนวนมากขึ้น จึงตั้งเป็นหมู่บ้านและให้ชื่อ “บ้านปางตาไว” ตั้งอยู่เลขที่ 100 หมู่ที่ 3 บ้านเพชรเจริญ อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอปางศิลาทองไปทางทิศตะวันตก ระยะทางประมาณ 18 กิโลเมตร พื้นที่ในเขตรับผิดชอบทั้งหมด จำนวน 38,859 ไร่ หรือประมาณ 62.17 ตารางกิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศขององค์การบริหารส่วนตำบลปางตาไว พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ ทางทิศตะวันตกมีเทือกเขาสูงเป็นแหล่งต้นน้ำสำคัญหลายสาย และเป็นพื้นที่ติดเขตอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ทำให้สภาพพื้นที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลปางตาไวเอื้อต่อการทำการเพาะปลูกพืชทุกชนิดเป็นอย่างมาก ไม่รวมพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ ประชากรทั้งหมด 8,155 คน จำนวนครัวเรือน 2,449 ครัวเรือน แยกเป็น ชาย 4,209 คน คิดเป็นร้อยละ 51.61 แยกเป็น หญิง 3,946 คน คิดเป็นร้อยละ 48.39 ความหนาแน่นเฉลี่ย 131 คน/ตร.กม. (องค์การบริหารส่วนตำบลปางตาไว, 2556)

45. องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ทอง ตำบลโพธิ์ทอง แต่เดิมขึ้นอยู่กับการปกครองของตำบลวังไทร อำเภอคลองขลุง ราวๆ ปี พ.ศ. 2520 กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศแบ่งเขตตำบลในอำเภอเป็น ตำบลโพธิ์ทอง เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ 2536 กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้ประกาศแบ่งเขตอำเภอ เป็นกิ่งอำเภอปางศิลาทอง ออกจากอำเภอคลองขลุง พร้อมกับอีก 2 ตำบล คือ ตำบลหินลาด และตำบลปางตาไว โดยนำ 3 ตำบลมาเป็นกิ่งอำเภอปางศิลาทอง โดยมีที่มาและที่ไปของคำว่า “ ปางศิลาทอง ” ที่ทำการตั้งอยู่ที่ เลขที่ 999 บ้านปากเหมือง หมู่ที่ 12 ตำบลโพธิ์ทอง อำเภอ ปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร ระยะห่างจากอำเภอ 5 กิโลเมตร ระยะห่างจากจังหวัด 90 กิโลเมตร ใช้ระยะเวลา 1.30 ชั่วโมง ในการเดินทางจากองค์การบริหารส่วนตำบลถึงจังหวัด พื้นที่ทั้งหมดประมาณ 70,408 ไร่ (112.66 ตารางกิโลเมตร) ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของตำบลโพธิ์ทองเป็นพื้นที่ราบลาดเอียงจากทิศตะวันออก ประกอบด้วยมีพื้นที่ป่าและพื้นที่สาธารณะประโยชน์ ป่าชุมชนและแหล่งน้ำสาธารณะ พื้นที่ที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำนา พื้นที่ทำไร่ พื้นที่สำหรับทำประมง พื้นที่สำหรับบ่อพื้นที่สำหรับปศุสัตว์

ประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ประมาณ 90 % อาชีพรับจ้างและค้าขาย และอื่นๆ ประมาณ 10 % มีจำนวนครัวเรือน 4,069 ครัวเรือน จำนวนทั้งสิ้น 11,398 คน ประกอบด้วย ชาย 5,762 คน หญิง 5,636 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ทอง, 2556)

46. องค์การบริหารส่วนตำบลหินดาต ตั้งอยู่เลขที่ 54 ถนนโค้งวิไล - เขาน้ำอุ่น หมู่ที่ 1 ตำบลหินดาต อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร อยู่ทางทิศตะวันตกของตัวอำเภอปางศิลาทอง ห่างจากอำเภอประมาณ 2 กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัดกำแพงเพชรประมาณ 80 กิโลเมตร ได้รับการยกฐานะจากสภา ตำบลหินดาตเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลหินดาต เมื่อ พ.ศ. 2538 มีพื้นที่รับผิดชอบ ทั้งหมด 79 ตารางกิโลเมตร ปัจจุบันแบ่งการปกครองออกเป็น 14 หมู่บ้าน ทิศเหนือ ติดกับ ต.คลองสมบูรณ์ และ ต.วังไทร อ.คลองขลุง จ.กำแพงเพชร ทิศใต้ ติดกับ ต.ปางมะค่า อ.ขามเฒ่า จ.กำแพงเพชร ทิศตะวันออก ติดกับ ต.โพธิ์ทอง อ.ปางศิลาทอง จ.กำแพงเพชร ทิศตะวันตก ติดกับ ต.ปางตาไว อ.ปางศิลาทอง จ.กำแพงเพชร จำนวนประชากรในเขต อบต. 10,674 คน และจำนวนหลังคาเรือน 2,782 หลังคาเรือน (องค์การบริหารส่วนตำบลหินดาต, 2556)

47. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองขลุง ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 888 หมู่ที่ 10 บ้านเด่นสะเดา ตำบลคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร อยู่ห่างจากอำเภอคลองขลุง 2 กิโลเมตร ห่างจากศูนย์ราชการจังหวัดกำแพงเพชรประมาณ 60 กิโลเมตร มีพื้นที่รับผิดชอบทั้งหมดเฉพาะในเขต อบต. 73.38 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 45,302 ไร่ เนื่องจากพื้นที่บางส่วนของตำบลคลองขลุงอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลคลองขลุงด้วย มีทั้งหมด 13 หมู่บ้าน มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม สภาพดินเป็นดินเหนียวปนทราย ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่ใช้เป็นพื้นที่เพาะปลูกทำการเกษตร ทำนา ทำไร่ ทำสวน รองลงมาเป็นที่ตั้งชุมชน หมู่บ้าน โรงงานอุตสาหกรรม ทางด้านทิศตะวันออกมีแม่น้ำปิงไหลผ่าน มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น ทั้งสิ้น 9,739 คน แยกเป็นชาย 4,830 คน หญิง จำนวน 4,909 (องค์การบริหารส่วนตำบลคลองขลุง, 2556)

48. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสมบูรณ์ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร สถานที่ตั้งของที่ทำการ เลขที่ 200 หมู่ที่ 1 บ้านหนองปรือ ถนนปากดง – ท่าจีน อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร ตั้งอยู่ห่างจากอำเภอคลองขลุง ประมาณ 20 กิโลเมตร และหากจากศูนย์ราชการจังหวัดกำแพงเพชร ประมาณ 40 กิโลเมตร มีเนื้อที่ 91.47 ตารางกิโลเมตร สภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มสลับที่ดอน ทอดเป็นแนวยาวจากทิศตะวันตก ไปสู่ทิศตะวันออก มีคลองธรรมชาติไหลผ่าน พื้นที่ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 80 เหมาะแก่การทำไร่ ทำสวน ปลูกพืชเศรษฐกิจและเลี้ยงสัตว์ ส่วนพื้นที่อีกร้อยละ 20 เหมาะแก่การทำนา มีจำนวน ทั้งสิ้น 4,247 คน

แยกเป็น ชาย จำนวน 2,127 คน หญิง จำนวน 2,120 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสมบูรณ์, 2556)

49. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าพุทรา ก่อนเดิมนั้นตำบลท่าพุทรา ประกอบด้วย 15 หมู่บ้าน ประชาชนส่วนหนึ่งเป็นคนในเขตพื้นที่อำเภอคลองขลุง อีกส่วนหนึ่งได้อพยพมาจาก ภาคกลาง และภาคอีสาน มาตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่เพิ่มมากขึ้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2527 ได้มีการแบ่งเขต การปกครอง โดยจัดตั้งตำบลขึ้นมาใหม่โดยถือเป็นแนวเขตแม่น้ำปิง เป็นการแบ่งเขตการปกครอง ฟังตะวันออกของแม่น้ำปิงเป็นตำบลวังป่า และฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิง เป็นตำบลท่าพุทรา มีเนื้อที่ ประมาณ 24.7 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 15,437 ไร่ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม คิดเป็นประมาณร้อยละ 80 ของประชากรทั้งหมด จำนวนหลังคาเรือน ในเขตพื้นที่ รับผิดชอบ 1,000 หลังคาเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 3,288 คน แยกเป็นชาย 1,591 คน หญิง 1,697 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลท่าพุทรา, 2556)

50. องค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะเขือ อยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอคลองขลุง และห่างจากอำเภอคลองขลุงเป็นระยะทางประมาณ 8 กิโลเมตร สำหรับที่ทำการองค์การบริหาร ส่วนตำบลท่ามะเขือ ตั้งอยู่บริเวณริมถนนสายท่ามะเขือ - บึงสำราญ ตำบลท่ามะเขือ อำเภอ คลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร จัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตามประกาศ กระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 19 มกราคม พ.ศ.2539 (มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ.2539) มีเนื้อที่ประมาณ 50 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 31,454 ไร่ ประชาชนส่วนใหญ่ ประกอบ อาชีพเกษตรกรรม คิดเป็นประมาณร้อยละ 80 อาชีพข้าราชการ คิดเป็น ประมาณร้อยละ 15 และ ประมาณร้อยละ 5 เป็นอาชีพรับจ้างทั่วไป ประชากรทั้งสิ้น 4,370 คน แยกเป็นชาย 2,160 คน หญิง 2,210 คน จำนวนครัวเรือน 1,446 ครัวเรือน (องค์การบริหารส่วนตำบลท่ามะเขือ, 2556)

51. องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาด จัดตั้งเป็นตำบลขึ้นเมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2514 ในท้องที่อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร โดยมีเขตการปกครองรวม 6 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 โอนมาจากหมู่ที่ 1 ตำบลวังยาง ,หมู่ที่ 1 โอนมาจากหมู่ที่ 1 ตำบลวังแฉม ,หมู่ที่ 3 โอนมาจากหมู่ที่ 2 ตำบลวังแฉม , หมู่ที่ 4 โอนมาจากหมู่ที่ 3 ตำบลวังแฉม ,หมู่ที่ 5 โอนมาจากหมู่ที่ 4 ตำบลวังแฉม และหมู่ที่ 6 โอนมาจากหมู่ที่ 13 ตำบลวังแฉม มีเนื้อที่ 22,715.25 ไร่ หรือประมาณ 36,344 ตาราง กิโลเมตร มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำ หมู่ที่ 1,หมู่ที่ 5, หมู่ที่ 3,หมู่ที่ 4 มีพื้นที่ติด แม่น้ำปิง มีประชากรรวม 3,902คน แยกเป็นชาย 1,877 คน หญิง 2,025 คน จำนวนครัวเรือน 1,196 ครัวเรือน ความหนาแน่นของประชากร เฉลี่ย 33 คน/ตารางกิโลเมตร (องค์การบริหารส่วนตำบล แม่ลาด, 2556)

52. องค์การบริหารส่วนตำบลวังแฉม เดิมตำบลวังแฉมอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอคลองขลุงช้านานมาแล้วประมาณ 80 ปี ด้วยเหตุที่มีต้นพงแฉมอยู่เป็นจำนวนมาก ต้นพงแฉมมีประโยชน์ในการนำมารองตากปลาให้แห้ง เจริญเติบโตอยู่ในวังน้ำจำนวนมาก ปัจจุบันมี 16 หมู่บ้าน อาชีพหลัก ทำนา ทำสวน อาชีพเสริม ทำข้าวกล้อง เลี้ยงสัตว์ จำนวนหลังคาเรือน ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 3,600 หลังคาเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 9,981 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลวังแฉม, 2556)

53. องค์การบริหารส่วนตำบลวังไทร ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของอำเภอคลองขลุง ห่างจากที่ว่าการอำเภอคลองขลุงประมาณ 11 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากศาลากลางจังหวัดกำแพงเพชรประมาณ 49 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 93.1 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นไร่ประมาณ 58,187.5 ไร่ ลักษณะภูมิประเทศขององค์การบริหารส่วนตำบลวังไทรมีทั้งที่เป็นที่ราบลุ่ม ซึ่งมีคลองวังไทรไหลผ่าน และพื้นที่ที่เป็นที่ราบสูงติดเขตอำเภอคลองลาน เนื่องจากการที่ตำบลวังไทรตั้งอยู่ในที่ราบลุ่ม มีน้ำท่วมถึง ทำให้ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนาข้าว การทำไร่ มันสำปะหลัง ไร่ข้าวโพด นอกจากนั้นก็ประกอบอาชีพรับราชการ ค้าขาย และรับจ้างทั่วไป มีจำนวนประชากรซึ่งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด 10,526 คน แยกเป็น ชาย 5,182 คน หญิง 5,344 คน ความหนาแน่นของจำนวนประชากรต่อพื้นที่โดยเฉลี่ย 113.06 คน / ตารางกิโลเมตร จำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 3,607 ครัวเรือน (องค์การบริหารส่วนตำบลวังไทร, 2556)

54. องค์การบริหารส่วนตำบลวังบัว แต่เดิมเป็นเขตการปกครองของตำบล ท่าพุทรา อ. คลองขลุง จ. กำแพงเพชร ต่อมาในปี พ.ศ. 2528 ได้แยกการปกครอง ออกมาโดยตั้งชื่อตำบลใหม่ชื่อว่า ตำบลวังบัว ที่มีหมู่บ้านจำนวน 9 หมู่บ้าน ที่มาของชื่อตำบลนั้น มีชื่อคล้องกับบ้านวังบัวที่เป็นคลองเก่าและมีบัว ขึ้นมาก ดอกบัวเกิดขึ้นมาในริมคลอง ซึ่งเรียกภาษาในหมู่บ้านว่า "วัง" (คลองน้ำลึกเป็นลักษณะเหมือนวัง) และดอกบัว จึงเรียกขานกันมาว่า "วังบัว" บึงน้ำขนาดใหญ่เป็นแหล่งสัตว์น้ำและพืชน้ำชนิดต่างๆ โดยเฉพาะบัวประเภทต่างๆ มากมายมีความสวยงามเป็นที่เลื่อมใสของชาวบ้าน และยังเป็น แหล่งน้ำที่ให้ประโยชน์แก่ชาวบ้านในการประกอบอาชีพ เมื่อมีการแยกตำบลชาวบ้านจึงเห็นสมควรใช้ชื่อวังบัวเพื่อเป็นสัญลักษณ์แก่บึงน้ำแห่งนั้น ในปี พ.ศ. 2539 สภาตำบลวังบัวได้ยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2539 และ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 113 ตอนที่ 9 ลงวันที่ 30 มกราคม 2539 ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของ อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร มีสถานที่ตั้งของที่ทำการอยู่ที่ หมู่ที่ 10 บ้านระหารทราย และอยู่ห่างจากอำเภอคลองขลุงประมาณ 11 กิโลเมตร ห่างจากศูนย์ราชการจังหวัดกำแพงเพชรประมาณ 51 กิโลเมตร สภาพพื้นที่โดยทั่วไป เป็นที่ราบ มีบางส่วนที่ยังคงเป็นเขต ป่าสงวนแห่งชาติ มีแม่น้ำสายใหญ่ที่สำคัญคือ แม่น้ำปิง ไหลผ่านทาง ทิศตะวันตก

ของตำบล ประชากรทั้งหมด 6,751 คน แยกเป็นชาย 3,338 คน คิดเป็นร้อยละ 49.44 แยกเป็นหญิง 3,413 คน คิดเป็นร้อยละ 50.56 ความหนาแน่นเฉลี่ย 90 คน/ตร.กม. จำนวนครัวเรือน 2,245 ครัวเรือน (องค์การบริหารส่วนตำบลวังบัว, 2556)

55. องค์การบริหารส่วนตำบลหัวถนน ตำบลหัวถนน ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของ อ.คลองขลุง อยู่ห่างจากตัว อ.คลองขลุง 15 กิโลเมตร ห่างจากศูนย์ราชการ จ.กำแพงเพชร ประมาณ 60 กิโลเมตร มีพื้นที่ 53 ตร.กม. หรือ ประมาณ 33,125 ไร่ ลักษณะเป็นที่ราบลุ่ม มีน้ำท่วมถึง ประชากร ส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำนา ได้ปีละ 2 ครั้ง (ข้าวนาปรัง)บางพื้นที่ เป็นที่ราบสูงเหมาะแก่ การทำไร่ เช่นมันสำปะหลัง ,ข้าวโพด นอกจากนั้นประกอบอาชีพรับราชการและรับจ้าง ความหนาแน่นของประชากร โดยเฉลี่ย 93.01 คน/ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย 1,637 ครัวเรือน จำนวน 4,930 คนประกอบด้วย ชาย 2,461 คน คิดเป็นร้อยละ 49.92 หญิง 2,469 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 (องค์การบริหารส่วนตำบลหัวถนน, 2556)

56. องค์การบริหารส่วนตำบลคุดบ้านโอง เดิมทีในหมู่บ้านนี้ซึ่งเป็นที่ดอนน้ำท่วมไม่ถึงนั้น มีสัตว์ชนิดหนึ่งซึ่งเรียกว่า “ ละอง “ซึ่งเป็นสัตว์ประเภทเดียวกับกวาง อาศัยอยู่ที่นั่นเป็นจำนวนมากและได้สูญพันธุ์ไปแล้ว โดยตัวละองนี้ชอบอยู่ตามที่สูงซึ่ง ต่อมากลายเป็นชื่อของหมู่บ้านคือ คุดละอง โดยคำว่า”คุด” ภาษาถิ่นหมายถึงที่สูง และคำว่า”โอง”มาจากชื่อสัตว์ และต่อมาได้เรียกกันว่า “คุดบ้านโอง” ในปัจจุบันนี้ มีที่ตั้งของที่ทำการอยู่ที่หมู่ที่ 2 บ้านไร่คง ถนนพราณกระต่าย - ลานกระบือ และอยู่ห่างจากอำเภอพราณกระต่าย ประมาณ 12 กิโลเมตร ห่างจากศูนย์ราชการจังหวัดประมาณ 25 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 43.12 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 26,723 ไร่ สภาพพื้นที่โดยทั่วไป เป็นที่ราบลุ่มและเทลาดเอียงไปทางทิศใต้ของตำบลเลยตามแนวขึ้น ไปทางทิศเหนือและทิศตะวันออกเฉียงเหนือ และทางทิศตะวันออกเป็นที่ราบลุ่มสม่ำเสมอ เหมาะแก่ การทำนา มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 4,240 คน แยกเป็นชาย 2,088 คน หญิง 2,152 คนจำนวน ครัวเรือน 1,164 หลังคาเรือน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 98 คนต่อตารางกิโลเมตร (องค์การบริหารส่วนตำบลคุดบ้านโอง, 2556)

57. องค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำกระต่ายทอง นายพราณป่าสำรวจเส้นทางไปสร้างเมืองหน้าด่านของกรุงสุโขทัย วันหนึ่งได้พบกระต่ายป่าสีเหลืองเปล่งปลั่งดังทองสวยงามมาก นายพราณจึงกราบถวายบังคมทูลขอจากพระร่วงไปจับกระต่ายตัวนั้น เพื่อถวายเป็นเครื่องราชบรรณาการ แต่จับไม่ได้ และหนีไปอยู่หน้าถ้ำเดิม แต่นายพราณมีความมุ่งมั่นพยายามจับให้ได้ จึงได้สร้างบ้านขึ้นเพื่อจะได้ติดตามจับให้ได้ ต่อมาเมื่อผู้อพยพติดตามมาอยู่ด้วยจนกลายเป็นชุมชนใหญ่ จึงมีการเรียกชื่อตามนายพราณ เป็น "บ้านถ้ำกระต่ายทอง" เป็นพื้นที่ราบลาดเขา มีป่าไม้และภูเขาหินสูงชัน พื้นที่ราบส่วนใหญ่ใช้ทำนา มีถนนสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 67 เมตร

เป็นพื้นที่ราบสูงน้ำท่วมขังไม่เกิน 1 เดือน ประชาชนมีอาชีพหลัก ทำนา อาชีพเสริม รับจ้าง ค้าขาย เลี้ยงสัตว์ จำนวนประชากรในเขต อบต. 4,036 คน และจำนวนหลังคาเรือน 1,229 หลังคาเรือน (องค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำกระต่ายทอง, 2556)

58. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าไม้ ในสมัยโบราณ ที่บริเวณนี้เป็นป่าดงดิบไม่มี ทางผ่าน ชุกชุมไปด้วยกระต่ายป่า จึงมีพวกนายพรานเข้ามาล่ามาก บริเวณนี้จึงได้รับการขนานนาม ว่า "พรานกระต่าย" สภาพทั่วไปของตำบลยังคงสภาพของความเป็นชนบทอยู่อย่างมาก มองไป สองข้างทางจะพบกับทุ่งนาสลับกับบ้านคนอยู่ตลอดทาง ประชาชนมีอาชีพหลัก ทำนา,ทำสวน /ทำไร่ อาชีพเสริม เลี้ยงสัตว์ จำนวนหลังคาเรือน ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 2,287 หลังคาเรือน จำนวน ประชากรทั้งหมด 8,657 คน แยกเป็นชาย 2,568 คน หญิง 2,646 คน (องค์การบริหารส่วนตำบล ท่าไม้, 2556)

59. องค์การบริหารส่วนตำบลวังควง ตำบลวังควง ได้แยกออกมาจากการปกครอง ของตำบลท่าไม้ เมื่อปี พ.ศ. 2511 เดิมเรียกว่า บ้านลานสะเคา เมื่อแยกออกเป็นตำบลใหม่ มีการ คัดเลือกกำนันคนแรก คือ นายสด สลัษสี ที่ทำการกำนันตั้งอยู่ที่บ้านวังควง ดังนั้น ราษฎรจึงเรียก ตามที่อยู่ของบ้านกำนัน คือ ตำบลวังควง ปัจจุบัน กำนันชื่อ นายสุเทพ ปิ่นมณี สภาพทั่วไปของ ตำบลเป็นที่ลาดเชิงเขา ลักษณะภูมิประเทศประกอบด้วย ป่าและภูเขา โดยมีป่าสงวนแห่งชาติ 2 แปลงและป่าเบญจพรรณ รวมเนื้อที่ทั้งหมด 67,198.5 ไร่ ประชาชนประกอบอาชีพหลัก ทำนา จำนวนประชากรในเขต อบต. 6,725 คน และจำนวนหลังคาเรือน 1,589 หลังคาเรือน (องค์การ บริหารส่วนตำบลวังควง, 2556)

60. องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะแบก เดิมราษฎรในหมู่บ้านไปตั้งหลักฐานที่วังน้ำ มีดินตะแบกหนาที่บ ราษฎรจึงขนานนามกันว่า "บ้านวังตะแบก" จนถึงปัจจุบัน มีเขตการปกครอง 10 หมู่บ้าน มีเขตติดต่อ จ.สุโขทัย มีภาษาถิ่นเป็นของตนเอง ประชาชนประกอบอาชีพหลัก ทำนา จำนวนประชากรในเขต อบต. 4,857 คน และจำนวนหลังคาเรือน 1,363 หลังคาเรือน (องค์การ บริหารส่วนตำบลวังตะแบก, 2556)

61. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหัววัว ประมาณ 200 ปีก่อน มีป่าทึบ และสัตว์ ต่างๆ มากมาย มีนายพราน 4-5 คน จากตำบลพรานกระต่าย มาล่าสัตว์ในป่าแห่งนี้ นายพราน เหล่านี้ล่าสัตว์ได้จำนวนมาก โดยเฉพาะวัวกระทิง และตัดเอาเฉพาะเนื้อ ทั้งกระดูก และหัววัวไว้ที่ หนองน้ำ ซึ่งเป็นหนองขนาดใหญ่ ต่อมานายพรานเหล่านั้น ได้สร้างบ้านทำมาหากินอยู่บริเวณนั้น และมีผู้คนมาอาศัยอยู่เพิ่มมากขึ้น จึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า "บ้านหนองหัววัว" ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2438 ได้ตั้งเป็นตำบลหนองหัววัว ตำบลหนองหัววัว แบ่งการปกครองออกเป็น 8 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านหนองหัววัว, หมู่ที่ 2 บ้านปลายนา, หมู่ที่ 3 บ้านทุ่งน้ำตก, หมู่ที่ 4 บ้านบางลาด, หมู่ที่ 5 บ้านน้ำ

โก้, หมู่ที่ 6 บ้านบ่อฟ้า, หมู่ที่ 7 บ้านคลองขมิ้น, หมู่ที่ 8 บ้านวังพิง สภามุขีประเทศทั่วไปของ ตำบลหนองหัววัว มีเนื้อที่ประมาณ 42,497 ไร่ หรือประมาณ 67.99 ตร.กม. พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มมีความลาดเทจากทิศเหนือไปทางทิศตะวันออก พื้นที่เป็นภูเขาทิศตะวันตกเป็นภูเขาหินปนลูกรัง มีป่าสงวน 1 แห่ง คือ ป่าสงวนแห่งชาติเขาเขียว เป็นป่าเบญจพรรณ ขณะนี้เสื่อมโทรมค่อนข้างมาก เนื่องจากการตัดไม้เพื่อทำที่อยู่และการทำไร่ ประชาชนประกอบอาชีพหลัก ทำนา อาชีพเสริม เลี้ยงวัว-ควาย-หมู จำนวนหลังคาเรือน ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 1,108 หลังคาเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 4,489 คน แยกเป็นชาย 2,199 คน หญิง 2,290 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหัววัว, 2556)

62. องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยั้ง เดิมเป็นส่วนหนึ่งของตำบลหนองหัววัว ซึ่งได้แยกจากตำบลหนองหัววัว ตั้งแต่วันที่ 16 พฤศจิกายน 2538 และจัดตั้งเป็นสภาตำบลห้วยยั้ง ต่อมาได้ยกฐานะขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยั้ง ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2542 ปัจจุบันแบ่งการปกครองออกเป็น 9 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านคลองห้วยยั้ง, หมู่ 2 บ้านคลองกลาง, หมู่ 3 บ้านแคทอง, หมู่ 4 บ้านไร่สุขชุม, หมู่ 5 บ้านดอกเข็ม, หมู่ 6 บ้านลานช้างท้าว, หมู่ 7 บ้านท่ามะเฟือง, หมู่ 8 บ้านทุ่งยาว, หมู่ 9 บ้านลานไผ่ โดยทั่วไปพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง จากทิศเหนือไปทางทิศตะวันออกเป็นพื้นที่ลาดเท ทางทิศเหนือสุด ของตำบลประกอบด้วยภูเขา และป่าไม้เบญจพรรณนานาชนิด มีพื้นที่ 103 ตารางกิโลเมตร หรือ 38,089 ไร่ แยกเป็นพื้นที่การเกษตร 20,560 ไร่ พื้นที่อยู่อาศัย 1,105 ไร่ ประชาชนประกอบอาชีพทำนา รับจ้าง จำนวนประชากรทั้งหมด 5,134 คน แยกเป็นชาย 2,542 คน หญิง 2,592 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยั้ง, 2556)

63. องค์การบริหารส่วนตำบลโกสัมพี ตั้งอยู่เลขที่ 11/5 หมู่ที่ 4 บ้านมะเดื่อชุมพร ตำบลโกสัมพี อำเภอโกสัมพีนคร จังหวัดกำแพงเพชร ตั้งอยู่ห่างทางทิศเหนือของที่ว่าการอำเภอโกสัมพีนครจังหวัดกำแพงเพชร ระยะทางประมาณ 32 กิโลเมตร มีทั้งหมด 25 หมู่บ้าน มีเนื้อที่ประมาณ 221,652 ไร่ หรือ 350 ตารางกิโลเมตร สภาพทั่วไปเป็นพื้นที่ภูเขา ที่เนินและพื้นที่ดอน ซึ่งมีลักษณะพื้นที่เป็นลอนลูกคลื่นลาดเทจากทิศตะวันตกไปทางทิศตะวันออก โดยมีแม่น้ำปิงไหลผ่านพื้นที่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำปิงด้านตะวันออกมีสภาพเป็นพื้นที่เนินและที่ดอน ลักษณะเป็นลอนลูกคลื่นลาดเอียงจากทิศตะวันออก ลาดเทไปทางทิศตะวันตกซึ่งบรรจบกับริมแม่น้ำปิงสำหรับด้านตะวันตกจะมีสภาพพื้นที่ราบเรียบมีน้ำขังในฤดูฝน สภาพพื้นที่ อาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรม และมีบางส่วนประกอบอาชีพ การเลี้ยงสัตว์ เพื่อเสริมรายได้ และบริโภคในครัวเรือนมีการเลี้ยงสัตว์ส่วนใหญ่มีลำคลองธรรมชาติไหลผ่าน ประชากรทั้งหมด 17,232 คน แยกเป็น ชาย 8,771 คน คิดเป็นร้อยละ 50.90 แยกเป็นหญิง 8,461 คน คิดเป็นร้อยละ

49.10 ความหนาแน่นเฉลี่ย 49.23 คน/ตร.กม.จำนวนครัวเรือน 5,689 ครัวเรือน (องค์การบริหารส่วนตำบลโกสัมพีนี, 2556)

64. องค์การบริหารส่วนตำบลเพชรชมพู เดิมตั้งอยู่ใน ตำบลโกสัมพีนคร และตำบลลานดอกไม้ตัก อำเภอเมืองกำแพงเพชร ต่อมาในปี พ.ศ. 2532 กรมการปกครองได้แบ่งแยกและจัดตั้งเป็นตำบล ตำบลเพชรชมพูตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอเมืองกำแพงเพชร ระยะทางจากที่ว่าการอำเภอเมืองกำแพงเพชร ตามถนนพหลโยธินสายกำแพงเพชร - จังหวัดตาก ระยะทางประมาณ 25 กิโลเมตร และตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของที่ว่าการอำเภอโกสัมพีนคร ระยะทางจากที่ว่าการอำเภอโกสัมพีนคร ไปตามถนนพหลโยธินประมาณ 5 กิโลเมตร และแยกเข้าทางบ้านวังชมพู ประมาณ 3 กิโลเมตร ปัจจุบันแบ่งการปกครองออกเป็น 9 หมู่บ้าน มีเนื้อที่ประมาณ 102.9 ตารางกิโลเมตร หรือเนื้อที่คิดเป็นไร่ประมาณ 64,330 ไร่ สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลเพชรชมพูเป็นที่ดอนหรือที่ราบสูง ลักษณะเป็นลอนลูกคลื่น พื้นที่ประมาณ 40,310 ไร่ หรือร้อยละ 92 ของพื้นที่ การเกษตร ประชากรตำบลเพชรชมพูส่วนใหญ่จะเป็นราษฎรอพยพมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประมาณ ร้อยละ 80 ที่เหลือจะเป็นคนในท้องถิ่นหรือคนในเขตพื้นที่ใกล้เคียงเข้ามาอาศัยอยู่ตำบลเพชรชมพู อาชีพของตำบลส่วนใหญ่ประมาณ ร้อยละ 80 ประกอบอาชีพทำการเกษตรกรรม ร้อยละ 20 ประกอบอาชีพรับจ้าง และค้าขาย จำนวนหลังคาเรือน ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 1,376 หลังคาเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 5,516 คน แยกเป็นชาย 2,748 คน หญิง 2,768 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลเพชรชมพู, 2556)

65. องค์การบริหารส่วนตำบลลานดอกไม้ตัก ที่ตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลลานดอกไม้ตัก ตั้งอยู่เลขที่ 1 หมู่ 6 บ้านน้ำดิบ หลักกิโลเมตรที่ 472 ตำบลลานดอกไม้ตัก อำเภอโกสัมพีนคร จังหวัดกำแพงเพชร ทิศเหนือติดต่อกับตำบลเพชรชมพู ทิศใต้ติดต่อกับตำบลทรงธรรม ทิศตะวันตกติดต่อกับตำบลเพชรชมพู ทิศตะวันออกติดต่อกับแม่น้ำปิง เนื้อที่ตำบลลานดอกไม้ตักมีพื้นที่ 40.22 ตารางกิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบลุ่ม พื้นที่ราบริมฝั่งแม่น้ำ และพื้นที่ดอน อาชีพประชากรมีอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 72.76 ส่วนอีกร้อยละ 27.24 อยู่นอกภาคเกษตรกรรม ประชากรทั้งสิ้น 1,467 หลังคาเรือน 4,952 คน แยกเป็นชาย 2,378 คน หญิง 2,547 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลลานดอกไม้ตัก, 2556)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงาน ดังนี้

จณินทร์ ประเสริฐศรี (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาโครงการก่อสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลคำขวาง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ภารกิจที่ 1 การคมนาคมและการขนส่ง มีปัญหาการก่อสร้างถนน การก่อสร้างไม่ได้มาตรฐานและถูกต้องตามแบบแปลนที่กำหนด เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบขาดการเอาใจใส่ในการควบคุมงาน แนวทางแก้ไขคือ ควบคุมการก่อสร้างให้ได้ความหนาตามกำหนด ภารกิจที่ 2 ระบบไฟฟ้าและแสงสว่าง มีปัญหาไฟฟ้ายังไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน แนวทางแก้ไข ควรให้องค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มงบประมาณขยายเขตไฟฟ้า ภารกิจที่ 3 ระบบน้ำประปามีปัญหาปริมาณน้ำไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะช่วงเย็นที่มีคนใช้มาก แนวทางแก้ไข ควรเพิ่มเติมขนาดถังน้ำให้ใหญ่และเพิ่มกำลังการผลิต ภารกิจที่ 4 แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร มีปัญหาคลองมีสภาพตื้นเขิน แนวทางแก้ไข ควรลอกคลองใหม่และจัดภูมิทัศน์รอบๆ คลองให้สวยงาม

สมชาย หิริ โอ (2554, หน้า 80) ได้ศึกษาการดำเนินงานด้าน โครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลด่านช้าง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านระบบไฟฟ้าแสงสว่าง มีสภาพปัญหาการติดตั้งไฟฟ้าและแสงสว่างไม่ทั่วถึงทุกหมู่บ้านที่รับผิดชอบ การขยายเขตไฟฟ้ายังไม่ครอบคลุม และยังไม่เพียงพอตามจุดต่างๆ เท่ากัน และฟ้ารอบหมู่บ้านไม่เพียงพอการเดินทางกลางคืน ไม่สะดวก แนวทางแก้ไขควรมีการปรับปรุงไฟฟ้าให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน ติดตั้งไฟฟ้าในที่ที่เป็นจุดเสี่ยง หรือไม่ปลอดภัย เพิ่มกระแสไฟฟ้า แหะเปลี่ยนหลอดไฟที่ชำรุด

ธนู สงวนศรี (2554, หน้า 32-33) ได้ศึกษา การจัดการทรัพยากรแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรแบบบูรณาการ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลสาวะถี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการบูรณาการการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร มีปริมาณน้ำที่ไม่เพียงพอสำหรับการเกษตรตลอดทั้งปี ไม่มีคลองส่งน้ำ แนวทางแก้ไข ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาบูรณาการบริหารจัดการแบบร่วมแรงร่วมใจ

ณัฐกิตต์ พรหมมา (2553, หน้า 61) ได้ศึกษา การติดตามการดำเนินงานด้าน โครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลเนินมะกอก อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวางแผน งานก่อสร้าง/ซ่อมแซม ไม่มีการจัดลำดับความสำคัญของโครงการให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง การเสนอโครงการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาสามปี ประชาชนไม่ให้ความสำคัญในการออกประชาคม ด้านการปฏิบัติตามแผน

งานก่อสร้าง/ซ่อมแซม การจัดซื้อจัดจ้างไม่ค่อยเป็นไปตามระเบียบเท่าที่ควร การประชาสัมพันธ์โครงการก่อสร้างไม่ทราบโดยทั่วถึง ขาดความร่วมมือจากผู้นำชุมชน มีการสำรวจพื้นที่โครงการแต่ยังไม่สามารถดำเนินก็ได้ตามความต้องการของประชาชนได้ ด้านการตรวจสอบดำเนินการงานก่อสร้าง/ซ่อมแซม มีการตรวจสอบก่อสร้าง/ซ่อมแซมได้เป็นไปตามแบบแปลนและจัดทำรายงานผลการควบคุมงานให้คณะกรรมการตรวจการจ้างทราบล่าช้า ด้านการปรับปรุงการปฏิบัติงาน งานก่อสร้าง/ซ่อมแซม ไม่มีการแจ้งให้ประชาชนทราบถึงแผนงานก่อสร้าง/ซ่อมแซม ไม่มีการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบและวางแผนงานอย่างถูกต้อง ทำให้ประชาชนไม่ได้ประโยชน์จากโครงการก่อสร้างต่างๆ อย่างแท้จริง

กิตติรัช อิมวัฒน์กุล (2553, หน้า 34) ได้ศึกษา ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม อยู่ในระดับ “มาก” เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการด้านถนนอยู่ใน ระดับ “มาก” ส่วนด้านไฟฟ้าแสงสว่างอยู่ในระดับ “มาก” และด้านประปาอยู่ในระดับ “ปานกลาง”

จิรวัดน์ เชื้อตานาม (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าแดง อำเภอคอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวางแผน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีการประชาคมหมู่บ้านในการวางแผนและเสนอโครงการด้านโครงสร้างพื้นฐาน รองลงมา คือ การสำรวจความต้องการของประชาชนในชุมชนเพื่อเสนอต่อหน่วยงานในการวางแผนการทำงาน ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ประชาชนเข้าร่วมประชุมวางแผนด้านการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานถนน ไฟฟ้า ประปาในท้องถิ่นของท่าน แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าแดง อำเภอคอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการวางแผน ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมสภาเทศบาลเพื่อแสดงความคิดเห็นในการวางแผนของโครงการต่างๆ สำรวจความต้องการของประชาชนในชุมชนทุกครั้งเพื่อการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ เปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมประชุมวางแผนด้านการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานถนน ร่วมเป็นคณะกรรมการประชุมวางแผนด้านนโยบายและยุทธศาสตร์กับองค์กร เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ตรงตามวัตถุประสงค์

พวงเพชร สุวรรณชาติ (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินการด้านโครงสร้างพื้นฐาน ของเทศบาลนครหาดใหญ่ ระหว่าง พ.ศ. 2552 – พ.ศ. 2553

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและข้อเสนอแนะทั่วไปของประชาชนกลุ่มตัวอย่างต่อการดำเนินการด้านโครงสร้างพื้นฐาน ของเทศบาลนครหาดใหญ่ มีรายละเอียด ดังนี้ คือ ควรปรับปรุงก่อสร้างทางเท้าให้ทั่วถึงและเพียงพอต่อการใช้บริการของประชาชน และควรจัดระเบียบทางเท้าเพื่อให้เป็นทางสัญจรไปมาได้สะดวกแก่ผู้สัญจร ควรปรับปรุงซ่อมแซมถนนและทางเท้าที่ชำรุดให้ใช้งานได้ดีทั่วถึงและใช้เวลาให้เหมาะสมกับการปรับปรุงซ่อมแซมเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการจราจร ควรเอาใจใส่ในการเก็บขยะใน คูระบายน้ำอย่างสม่ำเสมอเพื่อป้องกันขยะอุดตัน ขยายคูระบายน้ำเพื่อให้ทันในสภาวะฉุกเฉินในการระบายน้ำ และจัดอบรมประชาชนในชุมชนให้มีความรู้ ควรดำเนินการแก้ไขเครื่องหมายจราจรและสัญญาณไฟจราจรที่ไม่ชัดเจนและเพิ่มตามจุดต่างๆ ที่เหมาะสม ควรดำเนินการติดตั้งไฟฟ้าสาธารณะเพิ่มเติมในจุดที่ล่อแหลมต่อการเกิดอุบัติเหตุและอาชญากรรม และจัดการตรวจตราแก้ไขอย่างรวดเร็วเมื่อเกิดชำรุด

มงคล จันดา (2551, หน้า 80-81) ได้ศึกษา การศึกษาการดำเนินงานด้าน โครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองกินเพล อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ภารกิจที่ 1 การคมนาคมและขนส่ง มีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามแผน คือผู้รับจ้างเข้าดำเนินการก่อสร้าง ซ่อมแซมล่าช้า แนวทางแก้ไข ควรควบคุมการก่อสร้างให้ได้ความหนาตามกำหนด ควรมีการควบคุมและตรวจงานตามขั้นตอนการก่อสร้างอย่างเป็นระบบ ภารกิจที่ 2 ระบบไฟฟ้าและแสงสว่าง พบปัญหา ไฟฟ้ายังไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน แนวทางแก้ไข ควรให้องค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มงบประมาณขยายเขตไฟฟ้า ภารกิจที่ 3 ระบบน้ำประปา มีปัญหาปริมาณน้ำไม่ทั่วถึงโดยเฉพาะช่วงเวลาเย็น แนวทางแก้ไข ความเข้มข้นคั่งให้ใหญ่ขึ้น และเพิ่มกำลังการผลิต ภารกิจที่ 4 แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร มีปัญหาคลองมีสภาพตื้นเขิน แนวทางแก้ไข ควรลอกคลองใหม่และจัดภูมิทัศน์รอบๆ คลองให้สวยงาม

มาตุลี ดาราเรือง (2554, หน้า 132-135) ได้ศึกษา แนวทางพัฒนาการดำเนินงาน โครงสร้างพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการดำเนินงาน โครงสร้างพื้นฐานขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร อยู่ในระดับปานกลาง การขุดลอกคลอง ห้วย การก่อสร้างและบำรุงฝายน้ำล้น และการขุดสระน้ำ ประชาชนไม่สามารถอาศัยคลองและห้วยเพื่อบรรเทาความแห้งแล้งในฤดูแล้งได้ และไม่สามารถกักเก็บน้ำได้มากและเพียงพอตลอดปี แนวทางพัฒนาควรลอกคลองใหม่และจัดภูมิทัศน์รอบๆ คลองให้สวยงาม

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น พบการดำเนินงานด้าน โครงสร้าง

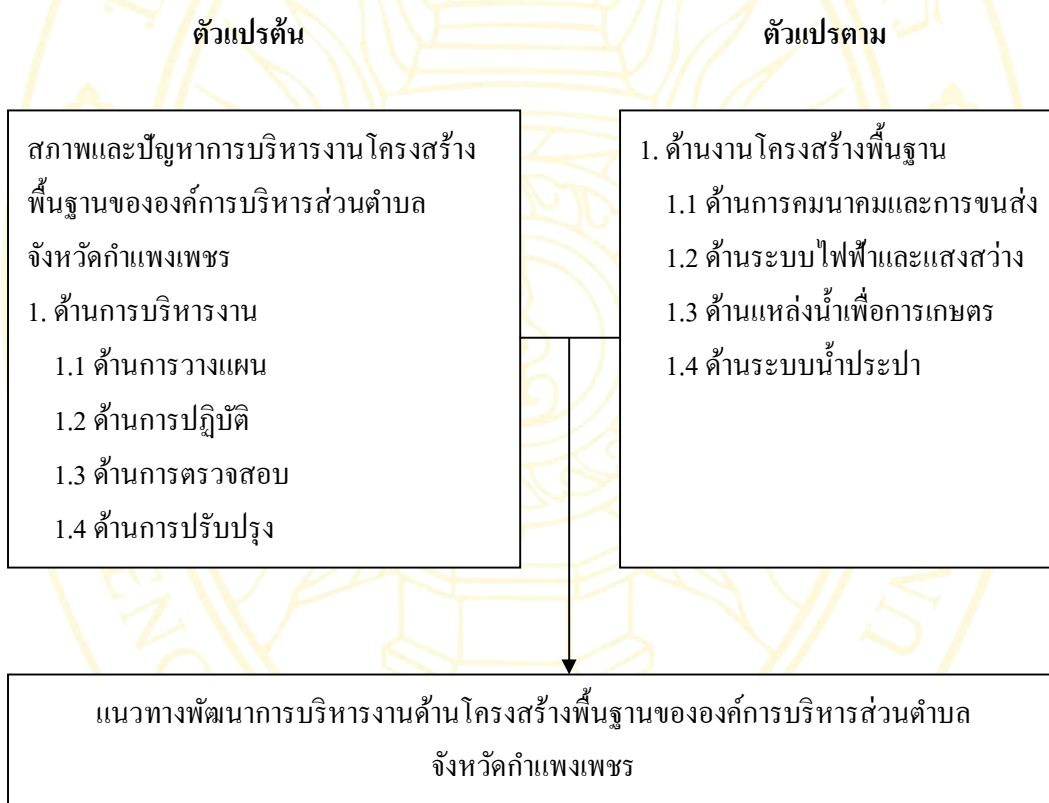
พื้นฐานมีปัญหาและอุปสรรคหลายประเด็น ดังจะเห็นได้ปัญหาการดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำ คูคลอง ปัญหาการดำเนินการด้านคมนาคม อาทิ โครงการก่อสร้างถนน การก่อสร้างไม่ได้มาตรฐาน และถูกต้องตามแบบแปลนที่กำหนด เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบขาดการเอาใจใส่ในการควบคุมงาน ปัญหาด้านการให้บริการสาธารณะ ปัญหาด้านระบบไฟฟ้าและแสงสว่าง เช่น การขยายไฟฟ้ายังไม่ทั่วถึงทุกครัวเรือน ขาดการติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่างในยามค่ำคืน การซ่อมแซมโคมไฟฟ้าแสงสว่างล่าช้า ปัญหาระบบน้ำประปา อาทิ ขนาดระบบน้ำประปามีขนาดเล็กแต่ประชากรในหมู่บ้านมีจำนวนมากทำให้ระบบผลิตไม่ทัน ปัญหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร อาทิ สระน้ำไม่สามารถกักเก็บน้ำได้เพราะสระน้ำมีขนาดเล็กไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตรและเลี้ยงสัตว์ นอกจากนี้ยังพบปัญหาเรื่องของงบประมาณที่มีอยู่จำกัด การควบคุมงาน การควบคุมคุณภาพวัสดุซึ่งรวมไปถึงวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างไม่ได้มาตรฐาน ขาดเครื่องมือเครื่องใช้และอุปกรณ์ในการตรวจสอบ ขาดบุคลากรที่มีความรู้และสามารถเฉพาะทาง รวมทั้งการบริหารจัดการ ไม่มีการติดตามและประเมินผล การดำเนินงานอย่างจริงจัง และประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

เพื่อให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้นและสามารถใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานที่ได้ลงทุนไปแล้วให้คุ้มค่าและมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในภาพรวม การดำเนินงานด้านโครงสร้างพื้นฐานจึงจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องริหาแนวทางแก้ไขและพัฒนาต่อไป ดังนั้นในการแก้ไขปัญหาด้านด้านการบริหารงานด้านโครงสร้างพื้นฐานการวางแผนจัดลำดับความสำคัญของโครงการที่มีความจำเป็นเร่งด่วน เพื่อให้การใช้งบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดได้สอดคล้องความต้องการของประชาชน มีการปรับปรุงการบริหารจัดการ ส่งเสริมให้บุคลากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้รับการอบรมเพิ่มความรู้ และที่สำคัญส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกขั้นตอนในการบริหารการทำงานให้ประสบความสำเร็จ ให้ประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตามประเมินผล พัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้การบริหารงานองค์กรบริหารส่วนตำบลมีคุณภาพ เพื่อให้ประชาชนมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและเกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของท้องถิ่น และที่สำคัญควรมีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณและการวางแผนการติดตามและประเมินผล การดำเนินงานอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดตามแนวคิดของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (ม.ป.ป.) คือ ด้านการคมนาคมและการขนส่ง ด้านระบบไฟฟ้าและแสงสว่าง ด้านแหล่งน้ำอุปโภค บริโภคและแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และด้านระบบน้ำประปา มาเป็นกรอบวิจัยครั้งนี้

กรอบความคิดของการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาการบริหารงานด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดกำแพงเพชร ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดตามแนวคิดของ ไพศาล โชติวรรณพฤษ (2552, หน้า 30-31) ด้านการบริหารงาน ประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติ ด้านการตรวจสอบ ด้านการปรับปรุงแก้ไข และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (ม.ป.ป.) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ประกอบด้วย ด้านการคมนาคมและการขนส่ง ด้านระบบไฟฟ้าและแสงสว่าง ด้านแหล่งน้ำอุปโภคบริโภคและแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และด้านระบบน้ำประปา มาเป็นกรอบวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 5 กรอบแนวความคิดของการวิจัย